

แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหาร
เพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้ง
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

โดย

พลโท วุฒิชัย นาควานิช
ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 - 2561

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหาร เพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

ผู้วิจัย พลโท วุฒิชัย นาควานิช หลัสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

เอกสารวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและบทบาทของกองกำลังทหารในงานด้านความมั่นคงชายแดน เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องที่กระทบต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังทหารและเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารเพื่อส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เราทราบถึงความจำเป็นของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในภาวะที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจหดตัว การส่งออกติดลบ จนนำมาสู่การจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน ในขณะที่เดียวกันทำให้เราทราบถึงความจำเป็นในการจัดตั้งกองกำลังทหารตามแนวชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งแต่เดิมนั้นมุ่งตอบสนองต่อภัยคุกคามจากกองกำลังนอกประเทศ กองกำลังสุรสีห์มีความจำเป็นที่จะต้องปรับรูปแบบการปฏิบัติการให้มีความอ่อนตัว หลากหลายแต่ชัดเจน มีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการอื่นมากขึ้น สมควรปรับระดับปฏิบัติการให้เป็นทั้งระดับยุทธวิธีที่ชัดเจนและมีระดับปฏิบัติการในระดับยุทธการที่มีการบูรณาการหน่วยงานต่างๆ เข้าด้วยกัน สร้างระบบฐานข้อมูลร่วมโดยเฉพาะระบบเฝ้าตรวจเตือนภัย ในการบริหารจัดการภายในองค์กรของกองกำลังจำเป็นต้องปรับปรุงด้วยการนำเอาเทคนิคการบริหารเข้ามาใช้ในกระบวนการควบคุมบังคับบัญชาและอำนวยความสะดวกถึงการตัดสินใจ ในระดับบุคคล กำลังพลทุกคนของกองกำลังต้องได้รับการอบรมศึกษาให้เข้าใจสภาพแวดล้อม และรูปแบบภารกิจที่เปลี่ยนไป กำลังพลระดับชุดปฏิบัติการขนาดเล็กมีความสำคัญต่อการบรรลุภารกิจในภาพรวม ถือเป็นผู้หม่ยุทธศาสตร์ที่มีความรู้ความชำนาญในหน้าที่และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องในสถานการณ์นั้นๆ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในระดับนโยบายคือ ติดตามนโยบายในเรื่องความต่อเนื่องการส่งเสริมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเนื่องจากเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างรัฐบาลที่จะเกิดจากการเลือกตั้ง รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตะวันออกและตะวันตกกับระเบียบเศรษฐกิจตะวันออกทั้งในแง่ส่งเสริมและแข่งขันกัน การวิจัยในคราวต่อไปควรเน้นข้อมูลตัวเลขทางเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรมเนื่องจากงานวิจัยนี้อยู่ในห้วงการเริ่มจัดตั้ง

ABSTRACT

Title Guideline to Practical Measurement of Task Forces in Support of Economic Special Zone

Field Strategy

Name Lt Gen Wuttichai Nakwanich **Course** NDC **Class** 60

This research aims to study the special economic zone project and the role of military forces in border security, to study the problems which affect the operation of military forces, determine the performance of military forces. Also, the objective of this research is to promote the establishment of the special economic zones. This study result shows that government needs to launch a project to stimulate the economy in a time of economic and export recession which leads to the establishment of the special economic zone along the border and also aware us of the need to form the military forces along the border according to the national defense plan which originally intended to protect threats from conventional adversary forces. Surasi forces have to adjust their mission format be weaken, diverse but explicit. Moreover, Surasi forces should have more interaction with other governments and adjust the operational level to a clear tactical level and have an integrated operational level among multi agencies, create a joint database system, especially alarm monitoring system. In internal Armed forces management needs to be improved by using management techniques in the command and control procedure and military decision making process including personal decision. Every personnel must be trained to understand the changing of the environment and the mission format. Small unit are significant to achieve the mission regarding as knowledgeable, skillful, and decisive corporal. The suggestion from the policy study isto follow up the policy in the continuity of the establishment of special economic zone due to the transitional period between the elected government, and study the relationship between the establishment of the Eastern and Western Economic Special Economic Zone and the Eastern Economic Corridor, both in terms of promotion and competition. The coming up research should focus on concrete economic data since this research is in the process.

คำนำ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาถึง แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารเพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมุ่งไปที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีกองกำลังทหารที่รับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าวคือ กองกำลังสุรสีห์ซึ่งจัดจากกองพลทหารราบที่ 9 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพบกในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารซึ่งเดิมมุ่งภารกิจป้องกันประเทศจากกองกำลังฝ่ายตรงข้ามในการรบตามแบบ มาสู่สภาพแวดล้อมของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีใช้เพียงกองกำลังทหาร มีมิติทั้งสังคมจิตวิทยา เศรษฐกิจ เทคโนโลยี เข้ามาเกี่ยวข้องรวมถึงต้องบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ กองกำลังจำเป็นต้องปรับบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว

ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก โสภณ ศิริงาม และคณะกรรมการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกองทัพบกในการกำหนดบทบาทสนับสนุนรัฐบาลในการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อประเทศอย่างสูงสุด

(วุฒิชัย นาควานิช)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่น 60

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
วิธีการดำเนินการวิจัย	10
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	11
คำจำกัดความ	11
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	15
แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	16
การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย	18
การพัฒนาการค้าชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ	20
โอกาสและผลกระทบในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ	22
ทฤษฎีสมการรายได้ประชาชาติ	23
ทฤษฎีการพัฒนาประเทศ	26
-ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น	26
-ทฤษฎีฝนหล่นจากฟ้า	27
-ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	28
-ทฤษฎีความทันสมัย	28
-ทฤษฎีความทันสมัยและการพึ่งพา	29
-แนวความคิดของการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่ง	30
-ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน	31
-ทฤษฎีความสมดุลและนิเวศวิทยา	33
แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ	35
แนวความคิดความมั่นคงของชาติ	39
ทฤษฎีการบูรณาการ	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
สรุป	48
บทที่ 3 การจัดตั้งและการดำเนินการตามโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	49
การดำเนินการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี	49
-การวิเคราะห์ความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
ทางด้านกายภาพ	49
-การวิเคราะห์รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย	53
-การวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	60
-การวิเคราะห์ประเด็นทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ	61
การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี	64
การเตรียมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน	65
การเตรียมกฎระเบียบสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี	65
บทบาทของกองกำลังทหาร	66
-กองกำลังสุรสีห์	66
-แนวคิดในการจัด/ใช้กำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของ กกล.สุรสีห์	67
-ภารกิจของ กกล.สุรสีห์	68
-สภาพภูมิประเทศและกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนในความรับผิดชอบของกองกำลังสุรสีห์	72
สรุป	75
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและกำหนดบทบาทกองกำลังทหารเพื่อสนับสนุน	
โครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	77
วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ	77
-วิเคราะห์ภาพรวมโครงการ	77
-โครงการระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก	77
- โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน	78
- เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี	78
- ปัญหาและอุปสรรค	81
กำหนดบทบาทของกองกำลังทหารต่อโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	81
สรุป	83
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	84
สรุป	84
ข้อเสนอแนะ	86

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บรรณานุกรม

ผนวก

ประวัติย่อผู้วิจัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
ตารางที่ 1-1 ภาวะเศรษฐกิจประเทศไทยปี2559 ข้อมูลเศรษฐกิจและการเงินที่	5
ตารางที่ 2-1 การเปรียบเทียบทฤษฎีความทันสมัย (modernization Theory) และทฤษฎี ความจำเป็นพื้นฐาน	32
ตารางที่ 2-2 สรุปแนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ	35
ตารางที่ 3-1 คำนวณน้ำหนักของคะแนนด้านโครงสร้างพื้นฐานของอุตสาหกรรม แต่ละประเภท	50
ตารางที่ 3-2 คำนวณน้ำหนักของคะแนนด้านการอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดนของอุตสาหกรรม	50
ตารางที่ 3-3 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่ม	51
ตารางที่ 3-4 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทเกษตรแปรรูป	51
ตารางที่ 3-5 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทพื้นที่การค้า (Trade Zone)	52
ตารางที่ 3-6 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทศูนย์กลาง โลจิสติกส์	52
ตารางที่ 3-7 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทเมืองท่องเที่ยว	53
ตารางที่ 3-8 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศโปแลนด์	54
ตารางที่ 3-9 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศโมร็อกโก	54
ตารางที่ 3-10 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศเม็กซิโก	55
ตารางที่ 3-11 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของ Iskandar ประเทศมาเลเซีย	55
ตารางที่ 3-12 พื้นที่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน	57
ตารางที่ 3-13 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต	57
ตารางที่ 3-14 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการบริการที่เหมาะสม	58

สารบัญตารางแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่	
แผนภาพที่ 1-1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 แห่งทั่วประเทศ	2
แผนภาพที่ 1-2 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี	3
แผนภาพที่ 1-3 พื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรสีห์	8
แผนภาพที่ 3-1 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต	58
แผนภาพที่ 3-2 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการบริการ	59
แผนภาพที่ 3-3 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการบริการแบบรวมศูนย์	60
แผนภาพที่ 3-4 เขตพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรสีห์	70
แผนภาพที่ 3-5 พื้นที่ทางการปกครองของประศพมาฝั่งตรงข้ามความรับผิดชอบของ กกล.สุรสีห์	71
แผนภาพที่ 3-6 เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี(ไทย) กับโครงการทำเรื่อน้ำลึกลง(เมียนมาร์)	71
แผนภาพที่ 4-1 แสดงถึงความเป็นประตูเชื่อมโยงตะวันออก - ตะวันตก ของ เขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษ จว.กาญจนบุรี	80
แผนภาพที่ 4-2 แสดงที่ตั้ง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.	80

บทที่ 1

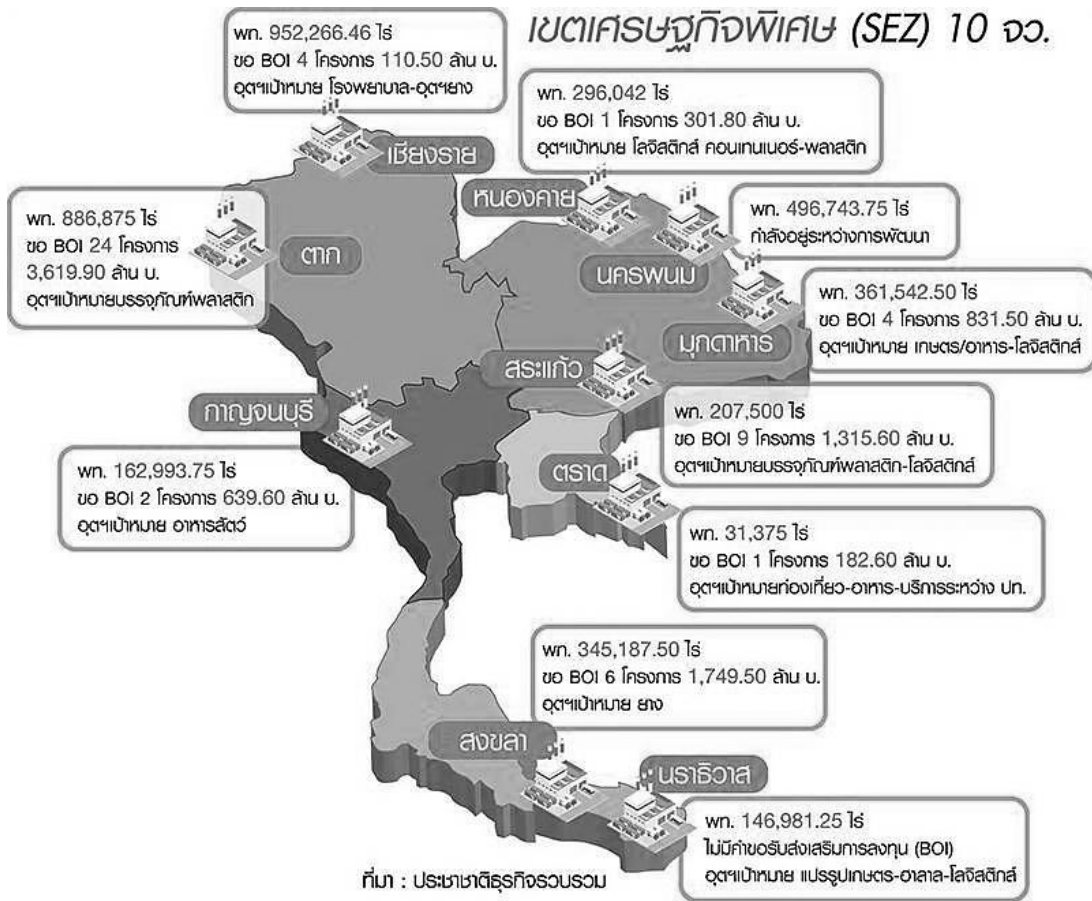
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เข้ามาบริหารประเทศใน 22 พฤษภาคม 2557 มีโครงการทางเศรษฐกิจเพื่อขับเคลื่อนประเทศที่สำคัญโครงการหนึ่ง คือโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีต้นกำเนิดจากคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 72/2557 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2557 (คือก่อนการจัดตั้งรัฐบาล คสช. ในเดือนสิงหาคม 2557 : ผู้วิจัย) โครงการนี้ได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557 - 2560 รวม 3 ปี เป็นเงินประมาณ 20,500 ล้านบาท (สมหมาย ภาชี,ออนไลน์,2560) วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งและทุ่มเทสนับสนุนเพื่อการจัดเขตพื้นที่ชายแดน เพื่อบ้านเพื่อส่งเสริมให้นักลงทุนไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านั้น โดยรัฐจะลงทุนจัดพื้นที่พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานในการลงทุนไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง สนามบิน ศูนย์หรือสถานีขนส่งสินค้า ด้านบุคลากร ไฟฟ้า แล่งน้ำ การกำจัดขยะ เป็นต้นคล้ายนิคมอุตสาหกรรม พร้อมทั้งให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้อยู่ตามปกติทุกปี

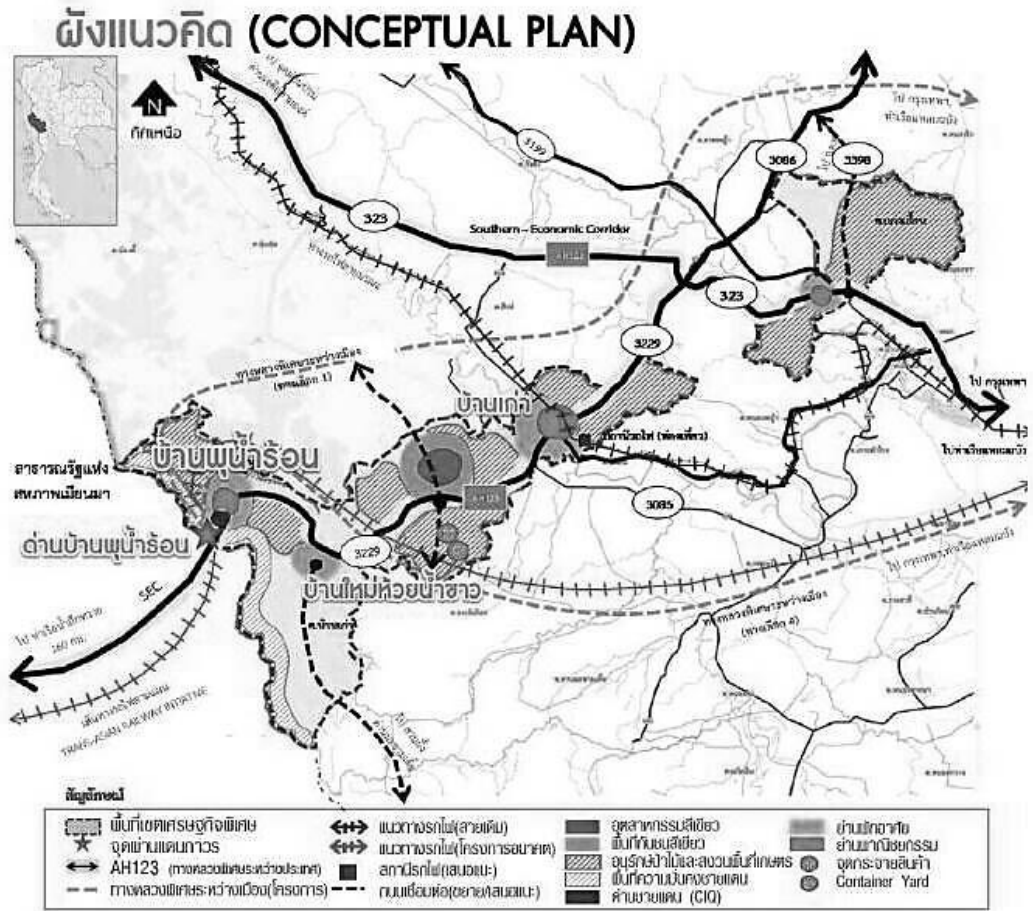
เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการออกประกาศของคณะกรรมการฉบับที่ 1/2558 เรื่องการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นมา 5 พื้นที่ ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มุกดาหาร สระแก้ว สงขลา และตราด ในวันที่ 24 เมษายน 2558 ก็มีการออกประกาศเรื่องการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ขึ้นมาอีก 5 เขต ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี รายละเอียดตามแผนภาพที่ 1-1 และภาพที่ 1-2

แผนภาพที่ 1-1 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 10 แห่งทั่วประเทศ

ที่มา : <http://www.prachachat.netwpcntentuploads2017p010>

แผนภาพที่ 1-2 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี

ที่มา : <http://www.thansettakij.com/wp-content/uploads/201512>

เมื่อพิจารณานโยบายของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในห้วงเวลาดังกล่าวจะพบว่าเป็นการกำหนดนโยบายเพื่อตอบสนองสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2557 ซึ่งขยายตัวเพียงร้อยละ 0.7 เพราะมีข้อจำกัดจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ โดยในช่วงครึ่งแรกของปีเศรษฐกิจไทยไม่ขยายตัวเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานบางส่วนของภาครัฐและความเชื่อมั่นของครัวเรือน ธุรกิจ รวมทั้งนักท่องเที่ยวประกอบกับ หนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงทำให้ผู้บริโภคระมัดระวังในการใช้จ่าย สถาบันการเงินระมัดระวัง ในการปล่อยสินเชื่อ นอกจากนี้การส่งออกสินค้ายังฟื้นตัวช้าตามอุปสงค์ต่างประเทศที่ขยายตัวอย่าง ค่อยเป็นค่อยไปรวมทั้งไทยมีข้อจำกัดด้านการผลิตสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง ภายใต้สถานการณ์ ดังกล่าวธุรกิจ จึงชะลอการผลิตและการลงทุนใหม่ออกไป ในช่วงครึ่งปีหลังเศรษฐกิจไทยทยอยฟื้นตัว เป็นลำดับจากการใช้จ่ายภายในประเทศ และการท่องเที่ยวที่ปรับตัวดีขึ้น อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวของ เศรษฐกิจเป็นไปอย่างช้าๆเพราะการส่งออกสินค้ายังอ่อนตัวลงตามภาวะเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลัก โดยเฉพาะจีน ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศยุโรป นอกจากนี้การใช้จ่ายของครัวเรือนยังถูกถ่วงด้วยรายได้ เกษตรกรที่ตกต่ำ และภาวะหนี้ที่สูงความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวยังกลับมาไม่หมด เพราะหลายประเทศ ยังประกาศเตือนการเดินทางมาไทยตลอด จนธุรกิจส่วนใหญ่ยังชะลอการลงทุนเพราะรอการฟื้นตัว ของเศรษฐกิจและรอภาครัฐลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เงินทุนเคลื่อนย้ายขาดดุลจากการที่นักลงทุน ไทยออกไปแสวงหาผลประโยชน์ในต่างประเทศมากขึ้น ทั้งการลงทุนโดยตรง และการลงทุนในตลาด หลักทรัพย์ เป็นสำคัญ (ธนาคารแห่งประเทศไทย,ออนไลน์,2558) ดังนั้นภาวะเศรษฐกิจดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐและการเร่งรัดการใช้จ่ายภาครัฐ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย จากการศึกษาข้อจำกัดของภาคครัวเรือนที่ยังถูกจำกัดจากรายได้เกษตรกร ที่อ่อนแอจากสินค้าเกษตรที่ตกต่ำและภาวะหนี้ที่อยู่ในระดับสูง รายละเอียดตามตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 ภาวะเศรษฐกิจประเทศไทยปี2559 ข้อมูลเศรษฐกิจและการเงินที่

 ข้อมูลเศรษฐกิจและการเงินที่สำคัญ ธนาคารแห่งประเทศไทย							
	2557	2558		2559			
	ทั้งปี	ครึ่งปีแรก	ครึ่งปีหลัง	ทั้งปี	ครึ่งปีแรก	ครึ่งปีหลัง	ทั้งปี
<i>(% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน นอกจากระบุเป็นอย่างอื่น)</i>							
อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ^{1/}	0.9	3.0	2.9	2.9	3.4	3.1	3.2
ด้านอุปสงค์ (การใช้จ่าย)							
การใช้ของครัวเรือน	0.9	2.0	2.3	2.2	3.4	2.8	3.1
การใช้ของรัฐบาล	2.8	1.9	4.1	3.0	5.6	-2.0	1.6
การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร	-2.2	5.8	3.1	4.4	4.2	1.4	2.8
- ภาคเอกชน	-0.8	0.0	-4.4	-2.2	1.4	-0.6	0.4
-ภาครัฐ	-7.1	28.0	30.5	29.3	12.9	7.1	9.9
การส่งออกสินค้าและบริการ	0.2	1.6	-0.2	0.7	2.9	1.3	2.1
การนำเข้าสินค้าและบริการ	-5.3	1.5	-1.5	0.0	-3.9	1.1	-1.4
ด้านอุปทาน (การผลิต)							
เกษตรกรรม	-0.6	-6.4	-5.0	-5.7	-1.3	2.4	0.6
อุตสาหกรรม	0.1	1.3	1.7	1.5	1.0	1.8	1.4
ก่อสร้าง	-2.4	17.4	16.7	17.0	10.8	5.6	8.3
บริการและอื่นๆ	1.8	5.0	4.3	4.6	4.9	4.0	4.4
ผลิตภัณฑ์ในประเทศ							
ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป	1.89	-0.81	-0.99	-0.90	-0.09	0.47	0.19
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (ไม่รวมราคาอาหารสดและพลังงาน)	1.59	1.22	0.88	1.05	0.73	0.75	0.74
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	0.8	0.9	0.9	0.9	1.0	1.0	1.0
หนี้สาธารณะ ณ สิ้นงวด (พันล้านบาท)	5,624	5,684	6,005	6,005	5,924	5,922	5,922
สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP (ร้อยละ)	42.8	42.7	44.4	44.4	42.8	42.2	42.2
ผลิตภัณฑ์ต่างประเทศ (พันล้านดอลลาร์ สรอ.)							
ดุลการค้า	17.3	11.5	15.3	26.8	20.1	15.6	35.8
ดุลบัญชีเดินสะพัด	15.1	14.7	17.5	32.1	26.2	20.2	46.4
บัญชีทุน ^{2/}	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
เงินทุนเคลื่อนย้าย ^{2/}	-16.2	-2.6	-14.5	-17.1	-3.4	-21.4	-24.8
ดุลการชำระเงิน	-1.2	7.3	-1.5	5.9	17.7	-4.8	12.8
เงินสำรองระหว่างประเทศ ณ สิ้นงวด	157.1	160.3	156.5	156.5	178.7	171.9	171.9
หนี้ต่างประเทศ ณ สิ้นงวด ^{2/}	141.7	139.0	131.4	131.4	143.1	131.5	131.5
สัดส่วนเงินสำรองระหว่างประเทศต่อหนี้ระยะสั้น (เท่า)	2.8	2.8	3.0	3.0	2.9	3.2	3.2
สัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อ GDP (ร้อยละ)	34.7	33.7	32.1	32.1	35.4	32.5	32.5
สัดส่วนหนี้ต่างประเทศต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	50.3	49.1	46.7	46.7	51.1	47.1	47.1
สัดส่วนหนี้ระยะสั้นต่อหนี้ต่างประเทศ (ร้อยละ)	40.2	40.7	40.0	40.0	42.5	40.3	40.3
ภาคการเงิน ณ สิ้นงวด (พันล้านบาท)							
ฐานเงิน	1,666.8	1,549.9	1,710.1	1,710.1	1,639.8	1,816.4	1,816.4
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	5.4	2.8	2.6	2.6	5.8	6.2	6.2
ปริมาณเงินตามความหมายแคบ	1,682.5	1,619.8	1,778.1	1,778.1	1,742.3	1,864.2	1,864.2
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	1.3	2.2	5.7	5.7	7.6	4.8	4.8
ปริมาณเงินตามความหมายกว้าง	16,809.1	17,101.6	17,551.7	17,551.7	17,835.2	18,289.4	18,289.4
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	4.7	6.1	4.4	4.4	4.3	4.2	4.2
เงินฝากรวมตัวแลกเปลี่ยนของสถาบันการเงิน ^{3/}	16,402.1	16,776.4	17,269.4	17,269.4	17,575.3	17,931.5	17,931.5
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	4.0	6.3	5.3	5.3	4.8	3.8	3.8
สินเชื่อกภาคเอกชนของสถาบันการเงิน ^{3/}	15,309.2	15,651.6	16,154.4	16,154.4	16,350.1	16,721.5	16,721.5
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	4.2	5.3	5.5	5.5	4.5	3.5	3.5

ภาคการเงิน ณ สิ้นงวด (พันล้านบาท)							
ฐานเงิน	1,666.8	1,549.9	1,710.1	1,710.1	1,639.8	1,816.4	1,816.4
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	5.4	2.8	2.6	2.6	5.8	6.2	6.2
ปริมาณเงินสดความหมายแคบ	1,682.5	1,619.8	1,778.1	1,778.1	1,742.3	1,864.2	1,864.2
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	1.3	2.2	5.7	5.7	7.6	4.8	4.8
ปริมาณเงินสดความหมายกว้าง	16,809.1	17,101.6	17,551.7	17,551.7	17,835.2	18,289.4	18,289.4
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	4.7	6.1	4.4	4.4	4.3	4.2	4.2
เงินฝากรวมตัวแลกเปลี่ยนของสถาบันการเงิน ^{3/}	16,402.1	16,776.4	17,269.4	17,269.4	17,575.3	17,931.5	17,931.5
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	4.0	6.3	5.3	5.3	4.8	3.8	3.8
สินเชื่อภาคเอกชนของสถาบันการเงิน ^{3/}	15,309.2	15,651.6	16,154.4	16,154.4	16,350.1	16,721.5	16,721.5
% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน	4.2	5.3	5.5	5.5	4.5	3.5	3.5
อัตราดอกเบี้ย ณ สิ้นงวด (ร้อยละต่อปี)							
- ตลาดซื้อคืนพันธบัตร 1 วัน	2.00	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
- ระหว่างธนาคาร	1.90	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40	1.40
- เงินฝากประจำ 1 ปี ^{4/}	1.73	1.50	1.40	1.40	1.38	1.38	1.38
- ลูกค้ายันตี ^{4/}	6.75	6.51	6.51	6.51	6.26	6.26	6.26
อัตราแลกเปลี่ยน ณ สิ้นงวด (บาทต่อดอลลาร์ สหรัฐ.)	32.90	33.77	36.00	36.00	35.13	35.80	35.80
ดัชนีค่าเงินบาท ณ สิ้นงวด^{5/} (ปี 2555 = 100)	109.08	108.84	106.07	106.07	105.11	108.13	108.13

หมายเหตุ: 1/ ณ ราคาจริง

2/ ข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2560

3/ สถาบันการเงิน หมายถึง สถาบันรับฝากเงินทุกประเภท ยกเว้นธนาคารแห่งประเทศไทย

4/ อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 4 แห่ง

5/ ดัชนีค่าเงินบาทเพิ่มขึ้น หมายความว่า เงินบาทแข็งค่าขึ้นเทียบกับสกุลเงินของประเทศคู่ค้าคู่แข่ง

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ และธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย,ปี2559

ตามทฤษฎีรายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายซึ่งหมายถึงอุปสงค์รวม (Aggregate Demand : AD) ที่ผู้บริโภค ผู้ผลิตและรัฐบาลมีความต้องการใช้จ่ายในสินค้าและบริการต่างๆ ส่วนประกอบของรายได้ประชาชาติทางด้านรายจ่ายได้แก่ รายจ่ายเพื่อการบริโภค (Consumption: C) รายจ่ายเพื่อการลงทุน (Investment : I) รายจ่ายของรัฐบาล (Government : G) และรายได้สุทธิ จากการส่งออก (Export-import : X-M) ดังสมการรายได้ประชาชาติ

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

จากสมการดังกล่าวจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ในสภาพที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปตามสภาวะปี2557 ซึ่งประเทศประสบปัญหาทั้งด้านการบริโภค การลงทุน และการส่งออก สินค้าสุทธิ มีมูลค่าลดลง การใช้จ่ายภาครัฐจึงเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้เดินหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการผลักดันโครงการสำคัญต่างๆ ด้านสาธารณูปโภค รวมถึงเพื่อสร้างการจ้างงานให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศ

กองทัพไทยเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญของรัฐที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มีบทบาทภารกิจที่สำคัญและชัดเจน ดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

“มาตรา 52 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย”

ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศในระยะยาวเพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” มีประเด็นสำคัญทางยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล โดยพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และอาเซียนพัฒนาพื้นที่ชายแดน และชายฝั่งทะเลเสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมเร่งรัดจัดทำเขตแดน แก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมืองทั้งระบบ (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, ยุทธศาสตร์ทหาร 20 ปี, 2560:5) ส่วนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558 - 2565 ได้กำหนดนโยบายในส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไปในเรื่องจัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาข้อมูลผู้หลบหนีเข้าเมือง (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร:6) สำหรับพระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 กำหนดอำนาจหน้าที่กระทรวงกลาโหมทั้งในด้านการทหาร เพื่อพิทักษ์เอกราชความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตลอดจนปกป้องพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศ เพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร:7) โดยมียุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม 3 แนวคิด คือการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง, การฝึกกำลังป้องกันประเทศ และการป้องกันเชิงรุก มีประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็นคือ การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาความมั่นคงของรัฐการพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชน การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน และปฏิบัติการทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร:8-9)

กองพลทหารราบที่ 9 เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ 1 เป็นกองกำลังทางบกที่รับผิดชอบความมั่นคง โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคตะวันตกในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี จนถึงประจวบคีรีขันธ์ คิดเป็นความยาวเขตแนวชายแดน 846 กิโลเมตร โดยที่ความรับผิดชอบตามแนวชายแดนนั้นจะอยู่ในกรอบของการปฏิบัติงานของกองกำลังสุรสีห์ ซึ่งกองพลทหารราบที่ 9 เป็นหน่วยหลักในการจัดตั้ง ประกอบด้วย

- หน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า   รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
- หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ   รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดราชบุรี และเพชรบุรี
- หน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก   รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ชุดควบคุมทหารพรานที่ 14
- ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13
- ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

มีหมู่บ้านในเขตไทยที่ติดแนวชายแดน 136 หมู่บ้าน มีช่องทางเข้า – ออก 95 ช่องทาง โดยที่ยานพาหนะสามารถผ่านเข้า – ออก ได้ 22 ช่องทาง มีเส้นทางในพื้นที่ของประเทศไทยที่มุ่งเข้าสู่ชายแดนไทย 6 เส้นทาง ประกอบด้วย เส้นทางหมายเลข 87,88,89,810,เส้นทางจากช่องทางต้นยาง อ.สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรีถึง อ.เย และเส้นทางต่อก้าชธรรมชาติจากช่องทางหินกอง อ.ทองผาภูมิ - จว.ทวาย มีจุดผ่านแดนที่สำคัญ คือ ช่องทางพระเจดีย์สามองค์ จุดผ่านแดนถาวรช่องทางบ้านพุน้ำร้อนและช่องทางด่านสิงขร รายละเอียดตามแผนภาพที่ 1-3

แผนภาพที่ 1-3 พื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรสีห์

ที่มา : กองกำลังสุรสีห์

กองกำลังสุรสีห์รับผิดชอบตามแนวชายแดนด้วยการปฏิบัติงานตามพันธกิจ 3 ประการ ได้แก่ การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดนการจัดระเบียบพื้นที่ และการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้นเมื่อรัฐบาลจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดกาญจนบุรี จึงถือเป็นความรับผิดชอบโดยตรงของกองกำลังสุรสีห์ในการสนับสนุนโครงการดังกล่าวเนื่องจากเป็นโครงการเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของภาครัฐ นอกเหนือจากการปฏิบัติทางทหารตามแนวชายแดน โดยทั่วไปกรอบการปฏิบัติงานของกองกำลังสุรสีห์จะมีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้นเนื่องจากมีหน่วยงานและภาคเอกชนทั้งฝ่ายธุรกิจ แรงงานต่างชาติ (นอกเหนือจากแรงงานท้องถิ่น)

มีกฎหมายใหม่ๆเกิดขึ้นมีอาชญากรรมหรือภัยคุกคามรูปแบบใหม่เกิดขึ้น การรับมือกับปัญหาเหล่านี้ในอนาคต มีความจำเป็นที่จะต้องบูรณาการกับองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนตลอดจนหน่วยงานระหว่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) และเอกภาพในความพยายาม (Unity of Effort) การปฏิบัติงานทางทหารของกองกำลังสุรสีห์นอกเหนือจากการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี (Tactical Level) แล้วมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างบูรณาการในระดับยุทธการ (Operational Level) เพื่อให้การประสานงานกับองค์กรต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จากบทความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหาร เพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ” เพื่อสนับสนุนโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของรัฐบาลให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายการดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และบทบาทของกองกำลังทหารในงานด้านความมั่นคงชายแดน
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องที่กระทบต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังทหาร
3. เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหาร เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาจะศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ
  - การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามนโยบายรัฐบาล
  - ความเกี่ยวข้องของกองกำลังทหารต่อความมั่นคงบริเวณเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
  - การบูรณาการงานด้านความมั่นคงโดยกองกำลังทหารให้สอดคล้องกับการบริหารงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานในระดับยุทธการ (operational level) ของกองกำลังทหาร ที่จะต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานพลเรือน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
2. ขอบเขตด้านพื้นที่
  - การศึกษาครั้งนี้กระทำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีในความรับผิดชอบของกองกำลังทหารที่จัดจาก กองพลทหารราบที่ 9 โดยมีหน่วยปฏิบัติคือ กองกำลังสุรสีห์
3. ขอบเขตด้านประชากร
  - ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนผลการศึกษาคือสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ ได้แก่ ประธานหอการค้า จว.กาญจนบุรี,จว.ราชบุรี จว.เพชรบุรี และจว.ประจวบคีรีขันธ์ ศุลกากร จว.กาญจนบุรี,จว.ราชบุรีจว.เพชรบุรี และจว.ประจวบคีรีขันธ์ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจของกองกำลังทหาร

คือหน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือและหน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก และผู้รับผิดชอบเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กาญจนบุรี,ผู้ประกอบการธุรกิจเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 5 คน,ผู้เชี่ยวชาญด้านเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 5 คน

4.ขอบเขตด้านเวลา

เวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ พ.ย.2560 - พ.ค.2561

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “กรอบการปฏิบัติงานด้วยยุทธการของกองกำลังสุรสีห์เพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยทางเอกสาร(Documentary Research) โดยใช้แนวคิดทฤษฎีสองส่วนคือ โครงสร้างการจัดระดับสงคราม(level of war) : ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี กับแนวคิดทฤษฎีรายได้ประชาชาติ(National Income) ด้านรายจ่าย โดยทฤษฎีแรกมุ่งศึกษาโครงสร้างองค์การภารกิจ บทบาทของกองกำลังสุรสีห์ ในเรื่องการป้องกันประเทศตามแนวชายแดนเพื่อมุ่งการวิเคราะห์สู่กรอบการปฏิบัติงานในระดับยุทธการ(Operational Level)ให้สามารถสนับสนุนโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพส่วนทฤษฎีรายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายนั้นมุ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของรัฐในการกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในขณะเศรษฐกิจชะงักงันผ่านการจัดตั้งโครงการดังกล่าว ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จะเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีรายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.การรวบรวมข้อมูล

1.1ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลด้านการจัดตั้งกองกำลังสุรสีห์ โครงสร้างองค์การ บทบาทหน้าที่รวบรวมจากคำสั่งของกองทัพบก กรมยุทธการทหารบก กองยุทธการกองทัพภาคที่ 1 หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า,หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ และหน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก ข้อมูลด้านการจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษได้จาก ราชกิจจานุเบกษา เอกสารคำสั่ง คสช. หนังสือพิมพ์ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลด้านการจัดตั้งกำลังสุรสีห์,คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.),วารสาร, งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ห้องสมุดกองพลทหารราบที่ 9 ห้องสมุดจังหวัดกาญจนบุรี ห้องสมุดทำเนียบรัฐบาล และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- ประธานหอการค้า จว.กาญจนบุรี, จว.ราชบุรี, จว.เพชรบุรี และจว.ประจวบคีรีขันธ์ ในเรื่องสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลสถิติการค้าชายแดน วิสัยทัศน์ด้านการค้าชายแดน ผลดีและผลกระทบจากการจัดตั้งโครงการ
- นายอำเภอในพื้นที่ชายแดนของทั้ง 4 จังหวัด ในเรื่องนโยบายด้านการปกครองงานด้านชายแดน ปัญหาอุปสรรค และวิสัยทัศน์ในการจัดตั้งโครงการ
- ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ และผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก ในเรื่องความรับผิดชอบด้านความมั่นคงฝ่ายทหารในพื้นที่รับผิดชอบ
- ผู้บริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในเรื่องการจัดตั้งโครงการ การบริหารงานวิสัยทัศน์ต่อโครงการ

2.การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยหลักแล้วจะวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก โดยการนำข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจัดระเบียบข้อมูล วิเคราะห์ กับแนวคิดทฤษฎีที่กำหนด เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการปฏิบัติที่ต้องการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และบทบาทของกองกำลังทหารในงานด้านความมั่นคงชายแดน
2. ทำให้เข้าใจ ถึงปัญหาข้อขัดข้องที่กระทบต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังทหาร
3. ทำให้ทราบกำหนดแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหาร เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นงานสนับสนุนด้านความมั่นคง

คำจำกัดความ

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามนิยามของคณะกรรมการนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ให้ความหมาย (2558) หมายถึง เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือเขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ ตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการ ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีหลายประเภท เช่น เขตการค้าเสรี เขตอุตสาหกรรมเสรี เขตปลอดภาษี เขตการค้าชายแดนเสรี และเขตพัฒนาการส่งออก

ซึ่งในปี 2558 คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ได้กำหนด เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็น 2 ระยะ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคง โดยใช้กลยุทธ์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. สนับสนุนพื้นที่เศรษฐกิจใหม่
2. สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน
3. สนับสนุน SMEs และการลงทุนต่อเนื่อง และ
4. จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน

เขตเศรษฐกิจพิเศษมีการกำหนดพื้นที่จำเป็นต้องเร่งพัฒนา ออกเป็น 2 ระยะ คือระยะ ที่ประกอบด้วย ตาก สระแก้ว สงขลา ตรารัต และมุกดาหาร และระยะที่ 2 ประกอบด้วย กาญจนบุรี เชียงราย นครพนม หนองคายและนราธิวาส โดยในระยะที่ 1 ก่อนเนื่องจากเป็นกลุ่มจังหวัด ที่มีความได้เปรียบทางด้านกิจการ การค้าชายแดน ซึ่งมีมูลค่าสูงอยู่แล้ว เมื่อเปรียบเทียบกับ จังหวัดชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน

กองกำลังทหาร หมายถึง กองกำลังทหารของ กองทัพบกที่รับผิดชอบแนวชายแดน ตามแผนป้องกันประเทศซึ่งในนี้หมายถึงหน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้าของกองกำลังสุรสีห์

กองกำลังสุรสีห์ หมายถึง กองกำลังทางบกซึ่งรับผิดชอบตามแผนป้องกันประเทศจัดกำลังหลักจาก กองพลทหารราบที่ 9 กองทัพภาคที่ 1 กองทัพบก รับผิดชอบตามแนวชายแดนใน 4 เขตจังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีหน่วยเป็นหน่วยเฉพาะกิจ ได้แก่ หน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ หน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก

ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2550) หมายถึง ภัยคุกคามที่มีได้ เกิดจากระบ ไม่ได้มุ่งรุกรานหรือยึดครองดินแดน แต่คุกคามต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงโดยรวมของประเทศต่อไปภัยคุกคามจากความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง แนวโน้มสถานการณ์การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนอาเจียดเยื้อต่อไปซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัย เกิดบรรยากาศ ความหวาดระแวงในชุมชน โดยเป็นจุดที่เปราะบางมากต่อความ

มั่นคงของประชาชนในพื้นที่ และความมั่นคงของประเทศโดยรวม นอกเหนือจากขบวนการใช้ความรุนแรงยังมีอิสระในการก่อความไม่สงบแล้ว ยังปรากฏการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากแรงจูงใจส่วนบุคคล ซึ่งมีทั้งในส่วนที่รู้สึกเคียดแค้น และที่รู้สึกแบ่งฝ่ายเพิ่มมากขึ้น ความรุนแรงประเภทนี้เป็นเรื่องยากต่อการควบคุม และอาจไม่เกี่ยวข้องกับขบวนการใช้ความรุนแรงที่มีอยู่ นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่เข้าใจและมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ สังคมส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบริบทที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้น สังคมบางส่วนยังมองชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคนละฝ่ายชาวไทยพุทธในพื้นที่รู้สึกหวาดผวากับความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ในพื้นที่แม้ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงแต่ยังไม่กล้าให้ความร่วมมืออย่างเปิดเผยกับภาครัฐในการร่วมมือแก้ไขปัญหาทางด้านครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ ยังคงมีความรู้สึกว่ายังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม

ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ หมายถึง การต่อต้านประเทศมหาอำนาจและลัทธิการยึดครองด้วยการใช้ความรุนแรงและการก่อการร้ายได้แพร่ขยาย และมีเครือข่ายโยงใยไปทั่วทุกภูมิภาค นอกจากนี้จะมีความเป็นไปได้ที่ผู้ก่อการร้ายอาจใช้วิธีการก่อการร้ายในรูปแบบที่ไม่คาดคิดอื่นๆ ซึ่งยังผลให้เกิดความสูญเสียถึงชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาลสมาชิกของกลุ่มก่อการร้ายข้ามชาติที่เป็นเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เยาวชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ถูกจูงใจด้วยแนวคิดสุดโต่งและชิงชังฝ่ายตรงข้ามอย่างฝังลึก ซึ่งถูกนำมาใช้ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ภัยคุกคามจากยาเสพติด หมายถึง สถานการณ์การผลิตจากแหล่งผลิตภายนอกประเทศ ยังคงไม่ได้รับการแก้ไขจึงส่งผลให้ปรากฏการณ์ลักลอบนำเข้ายาเสพติดสู่พื้นที่ตอนในของประเทศอย่างต่อเนื่อง และเป็นมูลเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคม และปัญหาอื่นๆซึ่งแม้ว่าในห้วงที่ผ่านมาได้มีการบูรณาการใช้กำลังจากหลายหน่วยงานเข้าแก้ไขปัญหาโดยต่อเนื่องปัญหายาเสพติดก็ยังมีได้เบาบางลง

ภัยคุกคามจากผู้หลบหนีเข้าเมืองในประเทศ หมายถึง ประเทศไทยเป็นพื้นที่รองรับผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศเพื่อนบ้านและถูกใช้เป็นทางผ่าน

ไปยังประเทศที่สาม โดยเฉพาะชาวม้ง ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยขาดฐานข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งในเรื่องรายละเอียดส่วนบุคคลจำนวนและแหล่งที่อยู่อาศัย จำนวนของผู้หลบหนีเข้าเมืองในกลุ่มผู้ใช้แรงงานมีสัดส่วนที่มีอิทธิพลต่อภาคการผลิตของประเทศ โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม ประมง และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองจะกลายเป็นประเด็นที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงในระยะยาว

ภัยคุกคามจากภัยพิบัติซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด หมายถึง ภัยคุกคามในรูปภัยพิบัติที่เกิดจากธรรมชาติอย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น อาทิ วาตภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว ดินถล่ม สึนามิ และไฟป่า โดยมนุษย์เป็นตัวเร่งการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และส่งผลให้โลกร้อนขึ้น การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ และความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดโรคระบาดรุนแรงขึ้นในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะในเอเชียอาทิตย ไซหัวตงและเอตส์ นอกจากนี้การขาดจิตสำนึกของประชาชนในการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมในชุมชน ส่งผลให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

ภัยคุกคามจากการขาดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การย้ายถิ่นของประชาชนจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมตามทิศทางการพัฒนาประเทศในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมภายใต้สภาวะโลกาภิวัตน์ การไหลเวียนเข้า - ออก ของเงินลงทุนอย่างเสรีการเข้ามาลงทุนของต่างชาติโดยอาศัยเพียงทรัพยากรและแรงงานจากไทยเพื่อนำรายได้กลับสู่ประเทศของตนโดยมิได้ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีทำให้ไทยได้รับประโยชน์ เพียงการจ้างงานและอุตสาหกรรมปลายน้ำซึ่งได้ปล่อยทิ้งของเสียและกากสารพิษสะสมมากขึ้น ทุกขณะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมคือ มลพิษทางน้ำ ดิน และอากาศอีกทั้งยังขาดกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการต่อทรัพยากรธรรมชาติในภาพรวมเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากโครงการ พัฒนาขนาดใหญ่

ภัยคุกคามจากความยากจน หมายถึง ปัญหาขั้นพื้นฐานของประชาชนหลายกลุ่มทั่วประเทศที่ขาดโอกาสและช่องทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมในการแสวงหารายได้ตามขีดความสามารถและปัจจัยพื้นฐานที่ตนเองมีอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตและเลี้ยงดูครอบครัวตนเองให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและพอเพียง

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของกองกำลังทหารเพื่อส่งเสริม(สนับสนุน)โครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับแนวความคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ข้อที่กำหนดมีลำดับการจัดทำดังนี้

ทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การพัฒนาประเทศโดยการส่งเสริมให้มีการค้าและการลงทุนที่เพิ่มขึ้น จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัว แนวทางการพัฒนาพื้นที่ในลักษณะของ “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) นับเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีการศึกษาและกล่าวถึงกันมานานในประเทศไทยคำว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ”เป็นที่รู้จักของคนไทยมานานพอสมควร แต่หากถามว่าลักษณะใดจึงเรียกว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะได้รับคำตอบที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป สิ่งที่เรียกว่าพิเศษในที่นี้จะหมายถึงการได้รับสิทธิพิเศษทางด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีอากร การส่งเสริมการลงทุนความพร้อมของปัจจัยการผลิตการอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมและบริการพื้นฐานต่างๆตั้งแต่ระบบขนส่งไฟฟ้า ประปา ฯลฯ และจะมีคำเรียกเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะให้ความสำคัญกับการประกอบกิจกรรมประเภทใด หรือคำใดจะเป็นที่น่าดึงดูดนักลงทุนมากที่สุด (ดำรง แสงทวีเลิศ และนันทิกาทังสุพานิช, 2545, น. 42) แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ แนวความคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ เพื่อมิให้การพัฒนากระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนา ซึ่งนอกจากจะช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2548) เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง พื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนั้น จะมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐาน

ต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่งระบบไฟฟ้า ระบบประปา นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจการสนับสนุน และกิจการต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขบริการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น

แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

แนวความคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ เพื่อมิให้การพัฒนากระจุกตัวเฉพาะในเมืองใหญ่ โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนาซึ่งนอกจากจะช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าโลกอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2548)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง พื้นที่แห่งหนึ่งแห่งใดที่ได้รับการกำหนดและพัฒนาขึ้นมาภายใต้กฎหมายและการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนั้น จะมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการและบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่งระบบไฟฟ้า ระบบประปา นอกจากนี้ยังจัดให้มีกิจการสนับสนุนและกิจการต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขบริการ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวนี้ ถือเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมท้องถิ่นนั้นให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น (รายงานของคณะกรรมการสิทธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และอุตสาหกรรม วุฒิสภา, 2551)

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้มีการลงทุนภายในประเทศโดยมีรูปแบบการบริหารและให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีกฎเกณฑ์แตกต่างไปจากกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับปกติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นประตูการค้าในฐานการผลิต และระบายสินค้าของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ โดยอาศัยวัตถุดิบและแรงงานจากพื้นที่โดยรอบทั้งภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านคลายกฏระเบียบที่กีดขวางทางการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ และปรับปรุงกฎหมายนโยบายสนับสนุนการลงทุนในประเทศ ทั้งด้านสิทธิประโยชน์ จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) การผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าว และการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ ส่งเสริมชุมชนในฐานรากให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการเพิ่มปริมาณการค้าการลงทุน การผลิต โดยเฉพาะการเชื่อมโยงอุตสาหกรรมชนบท และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ตลาดระดับภาคและประเทศ นำไปสู่การจ้างงานลดปัญหาการว่างงานเพิ่มรายได้และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุขปโภคต่าง ๆ จะช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิต สภาพแวดล้อมชุมชนดีขึ้น (สิริวิชา สิทธิชัย, 2551, น.6)

สำหรับแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในต่างประเทศนั้น ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศในกลุ่มองค์กรความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่า OECD

(Organization for Economic Cooperation and Development) ไม่มีแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่จะเน้น “การพัฒนากระบวนการให้บริการทั้งระบบ” โดยการลดกฎระเบียบและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น มีการจัดเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ ในฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบและบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้บริการในลักษณะของศูนย์บริการร่วม (Service Center) รวมทั้งมีการนำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้รับบริการใช้บริการได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ สำหรับกรณีสหภาพยุโรป (European Union) นั้นถือหลัก Free Trans - bordering of goods, labor and capital ประเทศสมาชิกจึงไม่มีการพัฒนาพื้นที่พิเศษขึ้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจแต่เน้นการพัฒนากระบวนการให้บริการทั้งระบบเช่นเดียวกับประเทศในกลุ่ม OECD หากประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกใหม่มีการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่เดิมก็ต้องยกเลิก (ชาติரச สัมมะวัฒนา, 2557)

ประเทศที่นำแนวคิดการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจมาปรับใช้นั้น ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งสิ้น เนื่องจากโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของประเทศเหล่านี้ไม่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการให้บริการทั้งระบบในคราวเดียวกัน หรือหากจะทำให้สำเร็จต้องใช้เวลาในการดำเนินการค่อนข้างนานซึ่งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกในยุคไร้พรมแดน ประเทศเหล่านี้จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่เฉพาะก่อน อันจะทำให้การพัฒนาระบบการให้บริการกระจายไปตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศในระยะเวลาต่อไป (สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศแรกที่พัฒนา และประยุกต์ใช้แนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ) โดยการกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่รัฐจะลงทุนด้านการจัดทำผังเมืองที่เหมาะสมการจัดหาสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการและที่อยู่อาศัยอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งนำระบบการให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพของประเทศตะวันตกมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่เป้าหมาย โดยเน้นการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จภายในเวลาที่กำหนดนอกจากนี้ ยังสร้างเงื่อนไขอื่นที่กระตุ้นให้นักลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนต่างประเทศได้เข้ามาลงทุนในพื้นที่เป้าหมายด้วย เช่น การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีอากร การส่งเงินตราต่างประเทศเข้าออกในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การให้สิทธิพิเศษในการเข้ามาทำงานของแรงงานผู้มีประสบการณ์เป็นต้น แม้ในปัจจุบันอินเดียและเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตยก็ได้นำแนวคิดเขตเศรษฐกิจพิเศษไปประยุกต์ใช้แล้ว แต่อาจเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น Special Economic Zone, Free Economic Zone, Free Zone เป็นต้น (เรวัต แก้วมณี, 2556)

ตัวอย่างเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีการจัดตั้งในประเทศต่าง ๆ ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีก็มีเช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น เขตเศรษฐกิจพิเศษชัวเถา ในมณฑลกว่างตุงของสาธารณรัฐประชาชนจีน เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจีน – เวียดนาม เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจีน – เมียนมาร์ เป็นต้น (ชรินทร์ หาญสีบสาย, 2556)

ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การพัฒนาพื้นที่เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นเศรษฐกิจนั้น มีทั้งการกำหนดพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นจะมีความได้เปรียบในเรื่องพื้นที่ที่ติดต่อกับอีกประเทศหนึ่งอันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจทั้งด้านการลงทุนและการจ้างแรงงาน ในต่างประเทศการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเริ่ม

ดำเนินการครั้งแรกระหว่างประเทศเม็กซิโก และสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2508 ซึ่งโดยทั่วไปเรียกกันว่ามาควิลาดอรา (Maquiladora)หรือเขตการผลิตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการจ้างงานในเมืองชายแดน มาควิลาดอราส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือ ที่รู้จักกันในชื่อ “Zona Libre”หรือเขตเสรีซึ่งประกอบด้วยรัฐบาลจาก แคลิฟอเนีย และบางเมืองในรัฐโซโนราที่มีบทบาทเป็นเมืองท่าเสรีซึ่งการค้าและการลงทุนจากสหรัฐอเมริกาในเขตนี้เป็นไปอย่างเสรี อุตสาหกรรมหลักในเขตเศรษฐกิจชายแดนเหล่านี้ประกอบด้วย สิ่งทออิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ไฟฟ้าและยานยนต์ (เชิญ ไกรนรา, 2555)

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทย

หากพิจารณาในส่วนของแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย พบว่าแนวคิดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ใช่เรื่องใหม่ในประเทศไทย ที่ผ่านมามีการพัฒนาในลักษณะนี้ภายใต้รูปแบบต่าง ๆ กัน ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม (Industrial Estate: IE) เป็นรูปแบบการพัฒนาของพื้นที่เฉพาะ เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) เป็นรูปแบบการพัฒนาของเมืองใกล้ท่าเรือหรือสนามบิน คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse: BW) หรือร้านค้าปลอดอากร (Duty Free Shop: DFS) และเขตการค้าเสรี (Free Trade Zone :FTZ) หรือเขตการค้าปลอดภาษี (Duty Free Port) เป็นรูปแบบการพัฒนาของเมืองท่า และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone: SBEZ) เป็นรูปแบบการพัฒนาของพื้นที่ตามแนวชายแดนนอกจากนี้ ประเทศไทยมีการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับการพัฒนาในลักษณะของเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก หรืออีสต์เทอร์นซีบอร์ด (Eastern Seaboard Development Program) ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ครอบคลุมพื้นที่การพัฒนาระยะแรก 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทราที่รัฐบาลในสมัยนั้น มีนโยบายให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจเฉพาะขึ้นมา เพื่อเร่งรัดการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี โดยเป้าหมายสูงสุดคือ ต้องการให้พื้นที่นี้เป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศที่เป็นประตูเปิดเชื่อมโยงการพัฒนา (Gateway)ไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือพร้อมกับเชื่อมเส้นทางการค้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (เรวดี แก้วมณี, 2556)

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะในประเทศไทยเริ่มจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 339 ในปี พ.ศ. 2515 ให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภายใต้การบริหารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) นิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้น คือ นิคมอุตสาหกรรมบางชัน ต่อมาจำนวนนิคมอุตสาหกรรมก็เพิ่มมากขึ้นโดยผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจะได้สิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสิทธิประโยชน์ทั่วไปซึ่งใช้กับนิคมทุกแห่ง และสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมสำหรับผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก แต่การดำเนินการของนิคมอุตสาหกรรมยังมีข้อจำกัดหลายด้าน ได้แก่

1. ขอบเขตของกิจกรรม ยังจำกัดอยู่เฉพาะการประกอบการด้านอุตสาหกรรม
2. ขาดอิสระด้านการเงิน บุคลากร และการบริหารจัดการ
3. ขาดความคล่องตัวในการจัดหาที่ดินเพื่อจัดตั้งหรือขยายพื้นที่นิคม
4. ไม่มีอำนาจในการจดทะเบียน อนุมัติ และอนุญาตแทนหน่วยงานอื่น ๆ (บริษัท สำนักงานกฎหมายมีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด, 2547)

แม้นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกจะส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศไทย ในช่วงที่ผ่านมาแต่แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออกมีข้อจำกัดที่สำคัญ 2 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง นิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรมส่งออกจำกัดประเภทธุรกิจไว้เฉพาะ “อุตสาหกรรม” “อุตสาหกรรมส่งออก และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการอุตสาหกรรม หรือ อุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้น” ทำให้นิคมอุตสาหกรรมและเขตอุตสาหกรรมส่งออก ไม่สามารถรองรับธุรกิจอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจได้เช่น การเกษตร การท่องเที่ยว การขนส่ง และการบริการ เป็นต้น

ประการที่สอง องค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการนิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรมส่งออกไม่มีอำนาจในการให้บริการแก่ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรม และเขตอุตสาหกรรมส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้การให้บริการแก่ผู้ประกอบการล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็น

ข้อจำกัดทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิด “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” (Special Economic Zone) ขึ้นเพื่อแก้ไขข้อจำกัดทั้งสองประการดังกล่าว โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษมีสาระสำคัญ ๆ 3 ประการ คือ

1. เขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีการจำกัดประเภทของธุรกิจ โดยนอกจากการอุตสาหกรรม แล้วผู้ประกอบการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษยังสามารถประกอบธุรกิจการเกษตร การปศุสัตว์ การประมง การท่องเที่ยว การขนส่ง การเคหะและการก่อสร้างการวิจัย และการผลิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีระดับสูงตลอดจนการค้า และการบริการด้วย

2. ผู้อาศัย และผู้ประกอบการธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากร

3. องค์กรบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีอำนาจอำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ผู้ประกอบการ และผู้อาศัยในเขตเศรษฐกิจพิเศษทุกเรื่องเพื่อให้การประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีการค้าระหว่างประเทศไทย กับนานาประเทศ รวมทั้งช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ อันเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงในพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ใกล้เคียงด้วย (สมาคมสันนิบาติเทศบาลแห่งประเทศไทย, 2548)

เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพพอที่จะพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศได้ โดยเฉพาะเมื่อประเทศเพื่อนบ้านของไทยได้เปิดประเทศและให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเจริญให้ประเทศ และให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนจึงเริ่มได้รับ

ความสนใจ ประกอบกับพื้นที่ชายแดนของไทยเองได้มีการพัฒนามาแล้วระยะหนึ่งทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ โดยบางพื้นที่มีสภาพทางกายภาพ และศักยภาพเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมาก (ดำรง แสงทวีเลิศ และ นันทิกา ทังสุพานิช, 2545) การพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่มีการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษจึงมีความได้เปรียบ และเหมาะสมที่จะพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้มากกว่าพื้นที่อื่น

การพัฒนาการค้าชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเทศไทยตั้งอยู่บนภูมิภาคที่เป็นเหมือนศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ได้แก่ เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย มีแนวชายแดนระยะทางประมาณ 5,656 กิโลเมตร มีด่านการค้าชายแดนจำนวน 91 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 38 จุด จุดผ่อนปรนการค้า 53 จุด นอกจากนี้การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่งผลให้อาเซียนมีการเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจการค้า และการลงทุนมากขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกที่ยังคงหดตัว ประเทศมหาอำนาจหลายประเทศมีกำลังซื้อลดลง ดังนั้นประเทศไทยจึงหันมาให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และกลุ่มประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ในภูมิภาค เช่น 1)ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS เป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ คือ ไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) 2)ความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Aeyawadee - Chaopraya - Mekong Economic Co-operation : ACMECS) เป็นข้อตกลงความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างประเทศไทย เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และ 3) โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (Indonesia - Malaysia - Thailand Growth Triangle: IMT - GT) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาภูมิภาค และเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน (ชาติரச สัมมะวัฒนา, 2557)

มูลค่าการค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้มีการปรับเปลี่ยนมาดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ และการค้าเสรีมากขึ้นรวมถึงพัฒนาการของกรอบความร่วมมือและความตกลงทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มอนุภูมิภาคซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนช่วยส่งเสริมให้มูลค่าการค้าระหว่างกันเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากการค้าชายแดนนั้นไม่เพียงแต่ส่งผลดีต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความใกล้ชิด และความร่วมมือระหว่างกันในด้านต่าง ๆ มากขึ้นอีกด้วย โดยประมาณ 80% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในรูปการค้าชายแดน (Border trade) ทั้งนี้แม้ว่าการค้าชายแดนจะมีสัดส่วนเพียงแค่ว่า 3-5% ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย แต่หากพิจารณาเฉพาะมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับไทยทั้ง 4 ประเทศแล้วพบว่า มากถึงราว 80% ของธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดอยู่ในรูปของ Border trade ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็น

การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งมีมูลค่าไม่สูงมากนัก เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติเป็นต้น โดยพบว่าปัจจุบันไทยมีจุดการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ ทั้งในส่วนของจุดผ่านแดนถาวรจุดผ่านแดนชั่วคราวและจุดผ่อนปรนทางการค้า (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ, 2552)

ภาพรวมของ 31 จังหวัดชายแดนของไทย มีมูลค่าGPPรวมในปี 2555 เท่ากับ 1.83 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของ GDPรวมของประเทศ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 5 ปี (2550-2555) เท่ากับร้อยละ 2.9 การค้าชายแดน มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 6 ปี (2551-2556) โดยในปี 2556 มีมูลค่าสูงถึง 9.24 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 28.5 คิดเป็นอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.08 ต่อปี รวมถึงมีสัดส่วนสำคัญในการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด บทบาทของเมืองชายแดนส่วนใหญ่เป็นด้านโลจิสติกส์ และการค้าข้ามพรมแดนที่เชื่อมโยงกับฐานผลิตในภาคกลางของประเทศ แต่ยังไม่มีการผลิตหลักในพื้นที่เมืองชายแดนมีจุดที่ตั้งที่ได้เปรียบในการเชื่อมโยงกับภูมิภาค จึงควรส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะของคลัสเตอร์เชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนในหรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อสร้างกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้พื้นที่สามารถสร้างประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้โดยไม่เป็นเพียงทางผ่านรวมถึงกระจายประโยชน์ในการพัฒนา และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าเมืองชายแดนก็ยังคงมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการขาดการจัดระเบียบพื้นที่และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงตามแนวเส้นเขตแดน ยังไม่ชัดเจนปัญหาด้านสังคมข้ามพรมแดน การขาดกลไกบูรณาการ การทำงานเรื่องชายแดน เป้าหมายแนวคิด (Concept) และการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นประตูเศรษฐกิจ เชื่อมโยงภูมิภาค สร้างเครือข่ายระบบการผลิตร่วมที่สร้างสรรค์เพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง รวมถึงตั้งเป้าหมาย การขยายตัวมูลค่าการค้าชายแดนของไทย ให้เท่ากับร้อยละ 15 ต่อปีจึงเป็นที่น่าสนใจว่าพื้นที่เมืองชายแดนถือว่ามีความสำคัญในเชิงการค้า การลงทุน การค้าบริเวณชายแดนจึงควรมีการพัฒนาให้เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุน ซึ่งการพัฒนาเมืองชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพต้องดำเนินการด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพพื้นที่ชายแดนของไทยและเพื่อนบ้านพร้อม ๆ ไปด้วยการรักษาผลประโยชน์และการอยู่ดีกินดีของประชาชนในพื้นที่ (อาคม เดิมพิทยาไพสิฐ, 2557)

การพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเป็นการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงาน และเพิ่มรายได้ให้ชุมชนรวมถึงมีกฎระเบียบ และแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมที่ได้มาตรฐาน และมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็งมีการแก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ เช่น ปัญหาขาดแคลนแรงงานไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือความแออัดของด่านพรมแดน

เป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐ สามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงานภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่การวางแผน บริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล (อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ, 2557)

เขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นพื้นที่พิเศษหรือบางส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการค้าสินค้า และบริการหรือการลงทุน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการค้าบริเวณพรมแดน และการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน ซึ่งประโยชน์ของการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือจะเป็นพื้นที่ที่มีการผ่อนปรนในเรื่องกฎระเบียบการลงทุน และมีการให้สิทธิพิเศษหลายประการแก่นักลงทุนรวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านภาษี เพื่อดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังมีการอำนวยความสะดวกให้นักลงทุนหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกด้านข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมบริการพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

ซึ่งศักยภาพด้านการจัดการด้านพรมแดนไทยในการพัฒนา “ความเป็นเมืองชายแดน” ไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ควรพิจารณาเป็น 2 ประเด็น คือ

1. เมืองชายแดนต้องมีระบบการบริหารจัดการ ยกตัวอย่างกรณีเมืองชายแดนอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้มีการวางแผนทางการพัฒนาไปเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด มาตั้งแต่ปี 2547 แต่ความคืบหน้าก็เป็นไปอย่างล่าช้า ซึ่งตรงข้ามกับเมืองเมียวดีของพม่าที่เปรียบเสมือนเมืองคู่แฝดกับแม่สอด ที่ขณะนี้ถูกยกระดับขึ้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี เพื่อเตรียมพร้อมรับการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติแล้วตั้งแต่ปี 2554

2. เมืองชายแดนต้องมีระบบกระจายความรับผิดชอบ และทรัพยากรที่เพียงพอให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามกฎหมายแล้วจะทำให้องค์กรท้องถิ่นสามารถพัฒนาพื้นที่เองได้ สิ่งที่สำคัญคือ องค์กรท้องถิ่นนั้นจะต้องมีองค์ความรู้และนางองค์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่ และเอื้อให้กับภาคเอกชนที่เขามีเงินทุนอยู่แล้วสามารถพัฒนาศักยภาพหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่เมืองได้

โอกาสและผลกระทบในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะนำมาซึ่งการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุนการจ้างแรงงาน ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จจะต้องผ่านการศึกษาการวางยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่ก็ต้องไม่ลืมว่าในการพัฒนานั้นแม้จะนำมาซึ่งโอกาสอันเป็นผลดีต่อภาคเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกันก็นำมาซึ่งผลกระทบในหลายมิติโดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคมที่จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย ดังนั้น จำต้องมีการศึกษา และวางแผนการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษารูปแบบเขตเศรษฐกิจในต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับของประเทศไทย การสร้างความเข้าใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนในการพัฒนาพื้นที่ และการเตรียมความพร้อมซึ่งการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนำมาซึ่งโอกาส ดังนี้

1. ทำให้ปริมาณและมูลค่าการค้าและบริการตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One - Stop Service) ที่สอดคล้องกับระบบ ASEAN Single Window ซึ่งจะสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เข้ามาลงทุนมากขึ้น

2.รายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น และมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ในภูมิภาคให้สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

3.รายได้จากการเก็บภาษีจะเพิ่มขึ้น ทั้งภาษีสกุลการ ภาษีเงินได้ ภาษียานพาหนะ รวมถึงค่าธรรมเนียมต่างๆ

4.ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีงานทำ มีธุรกิจใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านภาษาทักษะ และองค์ความรู้อื่น ๆ เพื่อปรับตัวเองให้ทันกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (ชรินทร์ หาญสืบสาย, 2556)

5.เมื่อมีโครงการใหญ่ ๆ เกิดขึ้นตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา จะทำให้การพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ตามมา

6.ได้ประโยชน์จากแรงงานของประเทศเพื่อนบ้าน และแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมายเข้าเมือง

ทฤษฎีสมการรายได้ประชาชาติ

รายได้ประชาชาติ หมายถึงมูลค่าที่เป็นตัวเงินของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ที่ประเทศสามารถผลิตได้ในระยะเวลาหนึ่งโดยปกติจะใช้ระยะเวลา 1 ปี ประเภทของรายได้ประชาชาติ

1. ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Domestic Product : GDP) เป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (Final Product) ที่ผลิตขึ้นได้ภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยถือเอาอาณาเขตทางการเมือง (Political Frontier) เป็นสำคัญโดยไม่คำนึงว่าทรัพยากรนั้นจะมาจากที่ใด ดังนั้น $GDP =$ รายได้ทั้งหมดภายในประเทศโดยที่ GDP คิดจากรายได้ของประชาชนทุกคนที่ผลิตขึ้นในประเทศ และรวมทั้งรายได้ของชาวต่างประเทศที่ผลิตขึ้นในประเทศด้วย จึงสรุปได้ว่ารายได้จากผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นรวมทั้งการลงทุนและผลผลิตต่างๆ ของชาวต่างประเทศที่ทำการผลิตในประเทศไทยด้วย โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น} = \frac{GDP \text{ ตามราคาปัจจุบัน} \times 100}{GDP \text{ ตามราคาพื้นฐาน}}$$

แต่ถ้าการปรับผลิตภัณฑ์ประชาชาติตามราคาปัจจุบันให้เป็นราคาคงที่ จะมีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{money GNP ปีที่ } n = \frac{\text{Real GNP ปีที่ } n}{GDP \text{ deflator}}$$

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ตามราคาคงที่ ได้ขจัดความผันผวนของราคาในแต่ละปีออกไปแล้ว จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ประชาชาติมีราคาคงที่ในแต่ละปี ซึ่งแสดงเฉพาะปริมาณผลผลิตอย่างเดียวเท่านั้น โดยไม่มีอิทธิพลด้านราคาเข้ามาเกี่ยวข้อง

2. ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product : GNP) คือมูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่ประชาชนของประเทศทำการผลิตขึ้นในระยะเวลา

หนึ่ง โดยนับรวมทั้งที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ และต่างประเทศด้วย เช่น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ เบื้องต้นของไทย หมายถึงรายได้ของประชาชนในประเทศทั้งหมด รวมทั้งรายได้ที่คนไทยไปทำงานหรือลงทุนในต่างประเทศด้วย ดังนั้น $GNP =$ รายได้ของประชาชนในประเทศทั้งหมด รวมกับรายได้สุทธิต่างประเทศ (X-M)

ดังนั้น คนไทยไปทำงานในต่างประเทศหรือนักธุรกิจไทยไปลงทุนในต่างประเทศแล้ว ส่งรายได้กลับประเทศไทย รายได้ส่วนนี้เป็นผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประเทศไทย ดังนั้น GNP จึงรวมรายได้ของคนไทยทั้งหมดไม่ว่าจะลงทุนผลิตในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม

$$GDP = GNP - \text{Net factor income from abroad}$$

$$GNP = GDP + \text{net factor income from abroad}$$

3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งจังหวัด (Gross Province Product : GPP) เป็นผลผลิตที่ประชาชนภายในจังหวัดนั้น ๆ ได้ผลิตขึ้นในรอบ 1 ปี ซึ่งประกอบไปด้วยผลผลิตด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าส่งและค้าปลีก การบริการและอื่น ๆ เป็นต้น

4. ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (Net National Product : NNP) มูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดหักด้วยค่าเสื่อมราคาของการใช้ทุน (Capital Consumption Allowance : CCA) ออกแล้วซึ่งประกอบด้วย

1. ค่าเสื่อมราคาของทุน (Depreciation)

2. ค่าสึกหรอของเครื่องจักร (Machine)

3. ค่าสึกหรอของเครื่องมือ (Equipment)

4. ค่าทรัพย์สินสูญหาย (Accidental Damage) เช่น ถูกโจรกรรม ไฟไหม้ น้ำท่วม เกิดระเบิด หรือเกิดวาทภัย ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ = ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น - ค่าเสื่อมราคาของการใช้ทุน $NNP = GNP - \text{Capital Consumption allowed}$

ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ (NNP) จึงเป็นผลิตภัณฑ์รวมตามราคาตลาดซึ่งรวมเอาค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร รวมทั้งภาษีทางอ้อมธุรกิจ (Indirect Business - tax)

5. รายได้ประชาชาติ (National Income : NI) ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิที่คิดตามราคาปัจจัยการผลิต (NNP at factor costs) ได้แก่ค่าใช้จ่ายโดยตรงในการผลิต เช่น ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร แต่ไม่มีภาษีทางอ้อมธุรกิจ ดังนั้น

$$\text{รายได้ประชาชาติ} = \text{ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ} - \text{ภาษีทางอ้อมหักเงินอุดหนุน}$$

$$NI = NNP - \text{Indirect taxes less subsidies}$$

ถ้าไม่มีภาษีทางอ้อมธุรกิจรายได้ประชาชาติและผลิตภัณฑ์ประชาชาติจะมีค่าเท่ากัน เพราะหักภาษีทางอ้อมออกไป

6. รายได้ส่วนบุคคล (Personal Income : PI) รายได้บุคคลที่ได้รับทั้งหมดก่อนหักภาษีเป็นรายได้ที่ได้รับจริง (Income Receive) เงินโอนต่าง ๆ ดอกเบี้ย กำไร ดังนั้น $PI = NI -$ (ภาษีเงินได้นิติบุคคล + กำไรเพื่อขยายกิจการ) + เงินโอนเนื่องจากรายได้ประชาชาติ

เป็นรายได้ที่เกิดจากการผลิตโดยตรงและบางส่วน มิได้เป็นของบุคคล เช่น เงินออม หรือ องค์การนิติบุคคล จึงต้องหักเงินจำนวนนี้ออกจาก NI รายได้ที่เหลือจะเป็นรายได้ของบุคคล

7. รายได้ของบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Per capita GNP) รายได้ที่เกิดจาก พลเมืองในประเทศผลิตขึ้นและรายได้จากต่างประเทศหารด้วยจำนวนประชากรของประเทศทั้งหมด จึงเรียกชื่อตามค่าที่นำมาคำนวณได้แก่

$$\text{รายได้ต่อหัว} = \frac{\text{ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติปีที่ } t}{\text{จำนวนประชากรปีที่ } t}$$

8. รายได้ต่อหัว (Per Capita Income : PCI) รายได้ที่เกิดจากมูลค่าของสินค้าและบริการในราคาตลาดหารด้วยจำนวนประชากรของ ประเทศทั้งหมด จึงเรียกชื่อตามค่า ที่นำมาคำนวณได้แก่

$$\text{รายได้ต่อหัว} = \frac{\text{ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นปีที่ } t}{\text{จำนวนประชากรปีที่ } t}$$

วิธีการคำนวณรายได้ประชาชาติ

1. วิธีการคำนวณด้านผลิตภัณฑ์ (Product Approach) การรวบรวมมูลค่าสินค้า และ บริการขั้นสุดท้าย (final goods and services) ที่ผลิตด้วยทรัพยากรของประเทศภายใน ระยะเวลา 1 ปีสินค้า และบริการขั้นสุดท้าย เพื่อป้องกันปัญหาการนับซ้ำทำได้โดยการ คำนวณหามูลค่าเพิ่ม (value added) ของสินค้า และบริการในแต่ละขั้นตอนการผลิต

2. วิธีการคำนวณด้านรายจ่าย (Expenditure Approach) การคำนวณหารายจ่าย ทั้งหมดที่ประชาชนใช้ซื้อสินค้า และบริการ ของประเทศ ภายในระยะเวลา 1 ปี

$$GDP = C + I + G + (X - M)$$

รายจ่ายทั้งหมดแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รายจ่ายเพื่อการอุปโภค และบริโภคของภาคเอกชน : C
2. รายจ่ายเพื่อการลงทุนทั้งหมดของเอกชนภายในประเทศ : I
3. รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล : G
4. การส่งออกสุทธิ : X - M

รายจ่ายเพื่อการอุปโภค และบริโภคของภาคเอกชน (personal consumption expenditure : C) ค่าใช้จ่ายของฝ่ายครัวเรือนในการซื้อสินค้าและบริการต่างๆ โดยแบ่งเป็น สินค้าถาวร สินค้าไม่ถาวร และรายจ่ายค่าบริการค่าใช้จ่ายที่ไม่ นำมาคำนวณในรายได้ ประชาชาติ

1. ค่าใช้จ่ายซื้อสินค้านมือสอง
2. เงินโอน

รายจ่ายเพื่อการลงทุนทั้งหมดของเอกชนภายในประเทศ (gross private domestic investment expenditure : I) รายจ่ายเพื่อการก่อสร้างใหม่รายจ่ายเพื่อการซื้อสินค้าทุนใหม่ ส่วนเปลี่ยนแปลงสินค้าคงเหลือ

$$\text{ส่วนเปลี่ยนแปลงสินค้าคงเหลือ} = \text{สินค้าคงเหลือปลายปี} - \text{สินค้าคงเหลือต้นปี}$$

รายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการของรัฐบาล (Government purchases of goods and services : G) รายจ่ายของรัฐบาลในการซื้อสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายจากองค์กรธุรกิจเอกชน

การส่งออกสุทธิ (net exports of goods and services : X-M)

การส่งออกสุทธิ = มูลค่าสินค้าส่งออก - มูลค่าสินค้านำเข้า

3.วิธีการคำนวณด้านรายได้ (Income Approach) การคำนวณรายได้ทั้งหมดที่เจ้าของปัจจัยการผลิต ได้รับจากการให้ปัจจัยการผลิตที่ตนมีอยู่แก่หน่วยผลิตในการผลิตสินค้าและบริการภายในระยะเวลา 1 ปี

$$NI = \text{ค่าเช่า} + \text{ค่าจ้าง} + \text{ดอกเบี้ย} + \text{กำไร}$$

ค่าเช่า(rent) = ค่าตอบแทนที่บุคคลได้รับจากการให้เช่าทรัพย์สินต่างๆ

ค่าจ้าง(wage) = ค่าตอบแทนที่นายจ้างให้กับลูกจ้างทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งที่อยู่ในรูปตัวเงิน และไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน

ดอกเบี้ย (Interest) = ดอกเบี้ยทั้งหมดที่เอกชนได้รับจากการเป็นเจ้าของปัจจัยทุน

กำไร (profit) = รายได้ที่เป็นผลตอบแทนของผู้ประกอบการ

รายได้ของผู้ประกอบการที่มีใช้นิติบุคคลรายได้ของผู้ประกอบการนิติบุคคล เงินปันผล , ภาษีเงินได้ของบริษัท , กำไรที่ไม่ได้จัดสรร

ทฤษฎีการพัฒนาประเทศ

1.ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น (The Stages of Economic Growth Theory)

เจ้าของทฤษฎีนี้คือ W.W. Rostow เป็นทฤษฎีที่เน้นหนักไปในทางการพัฒนาระบบการผลิต การขยายตัวด้านการผลิตการกระจายผลผลิตว่าจะทำให้ระบบเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าโดยที่ใช้ระบบเศรษฐกิจของยุโรปตะวันตกหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นตัวแบบในการศึกษาเขาสรุปว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะเป็นลำดับขั้น และมี 5 ขั้นตอนคือ

1.1.ระบบเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิม (Tradition Society) เป็นเศรษฐกิจของมนุษย์สังคมดั้งเดิมที่ผูกพันอยู่กับจารีตประเพณีอย่างมาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจมีน้อยมากเพราะอาชีพหลักคือการเกษตรนั้นยังไม่มีเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากนัก ผลผลิตจึงมีน้อยครอบครัวเป็นหน่วยงานสังคมที่สำคัญที่สุด ทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

1.2.ขั้นเตรียมการพัฒนา (Precondition for Take off) เป็นระบบที่สังคมได้มีการติดต่อค้าขายกับสังคมภายนอกมากขึ้นเพราะการคมนาคมติดต่อกันสะดวกสบายขึ้นสถาบันทางสังคมเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างชัดเจนการประกอบอาชีพเริ่มพัฒนามากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ มีการขยายตัวเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิต ผลผลิตกลายเป็นการผลิตเพื่อส่งขายมากขึ้นขั้นนี้มีการนำเทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆมาใช้มากขึ้น มีการสร้างทุนพื้นฐานอย่างกว้างขวาง

1.3.ขั้นเข้าสู่กระบวนการพัฒนา (Take off Stage) เป็นระยะที่มีการตื่นตัวด้านการลงทุนทุกสาขา ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การศึกษา โดยภาคอุตสาหกรรมได้รับความสนใจมาก

เป็นพิเศษอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวดเร็วมากมีโครงสร้างทางสังคมการเมือง เศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นสังคมเมืองได้เกิดขึ้น และขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก

1.4. ขั้นทะยานเข้าสู่ภาวะของความอุดมสมบูรณ์ (Drive to Maturity Stage) ขั้นนี้เป็นผลมาจากขั้นที่ 3 เมื่อเศรษฐกิจในสังคมขยายตัว ทำให้ความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคมมีความสะดวกสบายมากขึ้น เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆมีมากขึ้นมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่มีฝีมือมีเครื่องทุ่นแรงเข้ามาใช้แทนแรงงานคนมากสภาพของคนในสังคมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงที่ต้องการความก้าวหน้าในชีวิตที่สูงยิ่งๆขึ้นกว่าเดิม

1.5. ขั้นอุดมสมบูรณ์ (Stage of High Mass Consumption) เป็นขั้นที่สมาชิกในสังคมมีมาตรฐานการครองชีพสูงมากมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีคุณภาพสูงคอยอำนวยความสะดวกวิถีชีวิตส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มากประชาชนมีการบริโภคที่สมบูรณ์โดยทั่วหน้ากันมีการจ้างงานเต็มที่ประชาชนจะมีความรู้สึกมั่นคงดำรงอยู่ในสังคม อย่างมีความสุข (Gracia , 1985)

ทฤษฎีนี้เป็นที่ยอมรับกันมากในระยะแรก แต่ต่อมาถูกโต้แย้งว่าไม่สามารถใช้อธิบายกับสังคมอื่นๆที่อยู่นอกเหนือทวีปยุโรปได้ และในความเป็นจริงแล้วการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของสังคมต่างๆในโลกก็ไม่อาจดำเนินไปตามทฤษฎีนี้ได้ทั้งหมดดังนั้นในปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์จึงไม่ยอมรับมากนัก แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้เพราะการพัฒนาชุมชนนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการคือมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่สัมพันธ์กันและต้องใช้เวลาในการที่จะปรากฏผลออกมาดังนั้นในการพัฒนาชุมชนจึงต้องดำเนินงานเป็นขั้นตอนมีการแก้ไขปรับปรุงกิจกรรมต่างๆให้เหมาะสม และนำไปสู่ขั้นตอนสูงขึ้นเสมอจนกระทั่งบรรลุจุดหมายปลายทาง

2.ทฤษฎีฝนหล่นจากฟ้า (Trickle Down Effect Theory)

ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดว่าคนในสังคมนั้นมีหลายระดับขั้นแต่ละระดับมีความสามารถในการรับการพัฒนาได้ไม่เท่ากัน ในขณะที่ทรัพยากรสำหรับใช้ในการพัฒนามีอยู่อย่างจำกัดหากนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดแบ่งเฉลี่ยให้กับทุกคน ในสังคมในจำนวนที่เท่าๆกัน หรือมาจัดสรรให้เกิดผลประโยชน์ต่อทุกคนในปริมาณที่เท่ากันแล้ว ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในสังคมก็จะมีไม่มากเท่าที่ควรเพราะการเร่งรัดพัฒนาจะมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณ ทรัพยากร เทคโนโลยี และคุณภาพของประชากรดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจจึงต้องให้เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่มีความพร้อมหรือได้เปรียบในสังคมก่อน เมื่อคนกลุ่มนี้สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่แล้วผลของการพัฒนายังจะค่อยๆ กระจายลงมายังกลุ่มคนชั้นกลาง และคนยากจนในสังคมตามลำดับในปัจจุบันนักวิชาการได้โต้แย้งทฤษฎีนี้ว่ามีจุดอ่อนมาก เพราะโดยธรรมชาติแล้วเป็นไปได้ที่คนรวยหรือคนที่ได้เปรียบในสังคมจะเป็นผู้ช่วยพัฒนากลุ่มคนอื่นในสังคมแต่ยิ่งพัฒนายิ่งขึ้นแล้วก็จะรวยยิ่งขึ้น ส่วนคนจนก็จะยากจนยิ่งขึ้นเช่นกัน ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศด้อยพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายแต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้โดยในขั้นตอนของการดำเนินงานนั้นต้องมีการเตรียมการหลายด้าน ประการสำคัญคือ การเตรียมคนต้องคำนึงกลุ่มคนที่พร้อมที่สุดในชุมชนก่อนซึ่งได้แก่ ผู้มีฐานะอันจะกิน และกลุ่มผู้นำในชุมชนแล้วจึงไปสู่กลุ่มคนอื่นแต่สิ่งที่นักพัฒนาชุมชนจะต้องระวังให้มากที่สุดก็คืออย่าให้เกิดการผูกขาดการพัฒนาเฉพาะกลุ่มคนเหล่านี้ขึ้นเป็นอันขาดต้องพยายามให้เกิดการกระจายของกระบวนการการพัฒนาไปสู่คนทุกกลุ่มในสังคมให้ได้เร็วที่สุด (สนธยา พลศรี, 2533)

3.ทฤษฎีการกระจายรายได้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Redistribution with Economic Growth Theory)

ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีฝืนหล่นจากฟ้าเพราะเห็นว่าการสนับสนุนการพัฒนาในกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นคนชั้นสูงนั้น สามารถบรรลุผลได้อย่างรวดเร็วมั่นคงแน่นอนกว่าการลงทุนให้เสมอภาคกันทุกคนในสังคมอันทำให้ประเทศชาติมีรายได้เป็นกลุ่มก้อนที่ชัดเจนแต่เกิดปัญหาการกระจายรายได้ทำให้คนจำนวนมากเดือดร้อนจึงต้องแก้โดยเพิ่มการกระจายรายได้เข้าควบคู่กับการระดมทุนโดยมีมาตรการต่างๆ ดังนี้

3.1.การให้ความสำคัญต่อสาขาต่างๆในการพัฒนาที่สำคัญคือ การเกษตรผู้ที่ไม่มียี่สิบที่ดินทำกินของตนเองตลอดจนผู้ที่ย้ายแรงงานรับจ้างทางการเกษตรในรูปแบบต่างๆ ด้วย

3.2.การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทเพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของชาวชนบท โดยส่งเสริมให้มีความสามารถในการเพิ่มผลผลิตการให้บริการของรัฐในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ การชลประทาน การตลาดสินค้า น้ำดื่ม น้ำใช้ การคมนาคม การสื่อสาร การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ การวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่น การปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น

3.3.การให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อเทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมากกว่าการใช้ทุน การใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น การระดมการสร้างงานฝีมือในรูปแบบต่างๆการประหยัดการใช้ทุนและเงินตราจากต่างประเทศการใช้เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เหมาะสม เป็นต้น

3.4.การควบคุมประชากรให้มีจำนวนที่สามารถเพิ่มคุณภาพได้อย่างเต็มที่เพราะคุณภาพความยากจน การว่างงาน และจำนวนประชากรจะมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง

3.5.การกำหนดกลุ่มประชากรที่ยากจนเพื่อหาแนวทางในการกระจายรายได้ และการพัฒนาได้ตรงจุด

3.6.การปรับปรุงเรื่องโอกาสให้กลุ่มคนยากจนเพื่อให้เข้าถึงการบริการจากรัฐบาล โดยเฉพาะการศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข น้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกลงลักษณะ ที่อยู่อาศัย การคมนาคม การชลประทาน และการใช้อำนาจในฐานะที่เป็นประชาชนของประเทศ

ทฤษฎีนี้นำมาใช้งานพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดีเพราะเป็นการมุ่งการกระจายผลของการพัฒนาไปสู่กลุ่มคนที่พึ่งตนเองไม่ได้

4.ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory)

เป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่คล้ายกับทฤษฎี การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมซึ่งได้กล่าวมาแล้ว นักเศรษฐศาสตร์ให้ความสำคัญของความทันสมัยในเชิงการผลิต การลงทุนโดยกรรมวิธีที่มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น เครื่องจักรกลขนาดใหญ่โรงงานใหญ่ๆจำนวนมากๆอัตราการขยายตัวของดีทหรืออาคารทันสมัยเพิ่มปริมาณในอัตราสูงประชาชนมีเครื่องมืออำนวยความสะดวกมากมายในชีวิตประจำวันจะมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย

การพัฒนาที่นำไปสู่ความทันสมัยนั้นจะต้องอาศัยกระบวนการอันก่อให้เกิดอุตสาหกรรมการขยายความเป็นเมืองการยกระดับความมีเหตุผลของประชาชนโดยเน้นการพัฒนาทางวัตถุเป็นสำคัญ มีการกำหนดเป้าหมายหลักไว้ล่วงหน้าในเชิงปริมาณที่ชัดเจน เช่น ในอีก 5 ปีข้างหน้าจะมีถนนเพิ่มขึ้นกี่สายมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอีกกี่โรงมีอาคารศูนย์การค้าพาณิชย์กี่แห่ง เป็นต้น

รูปแบบการพัฒนาแบบทันสมัยนี้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถเห็นผลอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะโดยสภาพทางจิตวิทยาสังคมแล้วความหิวหาคความสะดอกสบายเป็นแรงจูงใจที่สำคัญและทำให้เกิดการเคลื่อนไหวใน 3 รูปแบบ คือ

1. การเคลื่อนไหวทางกายภาพ หมายถึงการนำเอาสิ่งใหม่ๆ หรือของใช้ทันสมัยเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในการประกอบอาหารใช้อำนวยความสะดวกในการทำงาน หากวันใดไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกเหล่านี้ก็จะรู้สึกเดือดร้อนมากเพราะให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้มากเป็นพิเศษนั่นเอง

2. การเคลื่อนไหวทางจิต เป็นการเคลื่อนไหวทางค่านิยม รสนิยม ความรู้สึกนึกคิดที่ก้าวไกลออกไปจากสภาพของความเป็นจริงในขณะนั้น เช่น คนยากจนที่จะใช้ชีวิตแบบหรูหราฟุ่มเฟือยเมื่อมีเงินนิดหน่อยก็ไปนั่งร้านอาหารราคาแพง เพื่อสนองความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมั่งมี ทั้งนี้เพราะจิตใจได้เคลื่อนไหวออกไปแล้ว การเคลื่อนไหวที่รวดเร็วมากโดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนา

3. การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม หรือทางเศรษฐกิจ เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูงขึ้น ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานมากขึ้นมีความรู้ความสามารถมากขึ้นก็จะได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้นจึงมีการเคลื่อนไหวทางสภาพทางสังคม หรือเมื่อมีรายได้มากขึ้น ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นก็เกิดการเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจขึ้น เป็นต้น

ความทันสมัยที่สมบูรณ์นั้นก็คือคนในสังคมนั้นๆ มีการเคลื่อนไหวทั้ง 3 ประการไปพร้อมๆกันอย่างสอดคล้องเหมาะสม หากการเคลื่อนไหวตัวใดตัวหนึ่งเคลื่อนไหวไปเร็วมากในขณะที่ตัวอื่นๆเคลื่อนไหวตามช้า จะทำให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย เช่น ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศพัฒนาทั้งหลายในปัจจุบันการพัฒนาตามแนวทางนี้ จึงหมายถึงการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวใน 3 ประการข้างต้นของสมาชิกในสังคม และควบคุมให้การเคลื่อนไหวนั้นดำเนินไปอย่างสอดคล้องสมดุลทั้ง 3 ประการนั่นเอง

ทฤษฎีความทันสมัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนหลายประการ ที่สำคัญคือทำให้เกิดความเข้าใจในการที่จะยอมรับสิ่งใหม่ๆเข้ามาในชุมชนจะต้องคำนึงถึงให้รอบคอบ เพราะไม่เช่นนั้นแล้วชุมชนหรือสังคมนั้นจะมีลักษณะดังคำกล่าวที่ว่า “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนานั่นเอง”

5. ทฤษฎีการด้อยพัฒนาและการพึ่งพา (Underdevelopment and Dependency Theory)

ทฤษฎีการด้อยพัฒนาและการพึ่งพาเป็นทฤษฎี 2 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าการด้อยพัฒนาเกิดขึ้นพร้อมๆกับการพัฒนาและการพัฒนาประเทศแบบนิยมของประเทศตะวันตก คือสาเหตุของการด้อยพัฒนาในประเทศโลกที่สาม ช่องว่างของการพัฒนาดังกล่าวนี้เนื่องจากลัทธิล่าอาณานิคม และการถือเอาประโยชน์ของประเทศพัฒนาแล้วจากประเทศในโลกลูกที่สามนั่นเอง ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ทำให้ประเทศโลกที่สามอยู่ในลักษณะประเทศบริวารอยู่ภายใต้ขอบข่ายของอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นแหล่งวัตถุดิบตลาดสินค้าอุตสาหกรรม

แหล่งขยายตัวของการลงทุน ผลประโยชน์และรายได้ และจุดสำคัญทางยุทธศาสตร์ให้กับประเทศ
 ทุนนิยมตะวันตกซึ่งเรียกว่า “การพึ่งพา” (Dependence) ทั้งในด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ
 และการเมืองไม่ได้มีแนวทางการพัฒนาประเทศที่เป็นอิสระของตนเองต้องพึ่งพาประเทศทุนนิยม
 ตะวันตกทั้งด้านเทคโนโลยีทุนและสินค้าประเภททุนความเชี่ยวชาญและตลาดการค้าและอื่นๆ
 นอกจากนี้ลักษณะของความสัมพันธ์ก็ยังเป็นไปในเชิงเอารัดเอาเปรียบประเทศโลกที่สามอีกด้วย
 เช่น การซื้อวัตถุดิบในราคาถูกแต่ต้องซื้อสินค้าอุตสาหกรรมในราคาแพงและการถ่ายโอนรายได้ในรูป
 ของบริษัทข้ามชาติ เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วประเทศในโลกที่สามจึงมีลักษณะด้อยพัฒนา และ
 ต้องพึ่งพาประเทศทุนนิยมตะวันตกอย่างไม่มีวันสิ้นสุด

ทฤษฎีการด้อยพัฒนาและการพึ่งพานี้ เป็นทฤษฎีหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการ
 ดำเนินงานพัฒนาชุมชนได้นั้นคือในการพัฒนาประชาชนต้องปราศจากการครอบงำทางความคิด และ
 รัฐบาลจะต้องไม่กระทำการใดๆก็ตามที่ทำให้ประชาชนต้องพึ่งพารัฐบาลอยู่ตลอดเวลาต้องเปิดโอกาส
 ให้ประชาชนมีอิสระเสรีในการดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย และหลักการพัฒนาชุมชนเพราะ
 ไม่เช่นนั้นแล้วการพัฒนาชุมชนที่แท้จริงไม่สามารถจะเกิดขึ้นได้เลย

6. แนวความคิดของการพัฒนาอีกรูปแบบหนึ่ง (The Concept of Another Development)

แนวความคิดนี้ยังไม่ได้เป็นทฤษฎีแต่เป็นแนวความคิดที่นักทฤษฎีประเทศสวีเดน
 กลุ่ม Dag Hammarsjold Foundation ได้รวบรวมจากทฤษฎีอื่นๆแล้วนำมาปรับปรุงเป็น
 แนวความคิดของตนเอง และเผยแพร่เป็นครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1975 โดยแนวความคิดได้เปลี่ยนจาก
 การพัฒนาที่ยึดถือการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นหลักสำคัญมาเป็นการยึดถือคนเป็นหลักโดยถือว่าคน
 เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด การที่สามารถนำเอาศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์ของคนออกมาใช้ใน
 การพัฒนาได้ถือว่าเป็นทั้งวิถีทาง (Means) และเป้าหมาย (End) ของการพัฒนา

แนวความคิดนี้มีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ คือ

1. การพัฒนาเป็นเรื่องของประชาชน และประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเอง
2. การพัฒนาเป็นเรื่องของทั้งประเทศยากจนและประเทศร่ำรวย จึงต้องให้
 ความสำคัญทั้งสองส่วนนี้ร่วมกัน
3. ถ้ามีการจัดสรรหรือใช้อย่างถูกแล้วทรัพยากรของโลกก็จะมีปริมาณเพียงพอที่จะ
 ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ทั้งโลก
4. การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนาจากภายใน (Edogeneous Process)
 ต้องให้สอดคล้องกับค่านิยมระบบการเมืองและพื้นฐานทรัพยากรของแต่ละประเทศไม่ใช้การ
 ลอกเลียนแบบหรือการหิบบยืมตัวแบบสำเร็จรูปมาใช้เพียงอย่างเดียว
5. ระบบและวิธีการต่างๆในระดับโลกสามารถพัฒนาให้อื้ออำนวยต่อการพัฒนาของ
 โลกที่สามได้ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการพัฒนาในระดับโลกที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แนวความคิดในการพัฒนาที่นักทฤษฎีกลุ่มนี้ใช้อยู่ถือเป็นแนวทางในการพัฒนา
 มี 5 ประการ คือ

1. เน้นการพัฒนาในเรื่องความต้องการขั้นพื้นฐานของคน
2. เป็นการพัฒนาจากการริเริ่มและดำเนินการจากภายใน

- 3.เป็นการพัฒนาที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง
- 4.เป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
- 5.เป็นการพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างให้มีการกระจายผลของการพัฒนาให้ทั่วถึงทั้งระดับระหว่างประเทศ ระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น และในสาขาการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่ใกล้เคียงกับแนวความคิดหลักของการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างมากดังนั้นนักพัฒนาชุมชนจึงสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี

ในการศึกษาทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าไม่มีทฤษฎีใดที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์ในทุกสังคม ดังนั้นในการนำทฤษฎีไปใช้ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนนักพัฒนาชุมชนจึงต้องมีการเลือกเฟ้นหรือประยุกต์ทฤษฎีต่างๆ ให้เหมาะสมกับโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชุมชนนั้นๆเสมอประการสำคัญคือ ถ้าสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทฤษฎีหรือสร้างทฤษฎีขึ้นใหม่ด้วยก็จะเป็นการพัฒนาทฤษฎีให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง

7.ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory)

ทฤษฎีนี้ได้พัฒนามาจาก 2 แนวคิด คือ

7.1.การพัฒนาเพื่อการจ้างงาน (Employment Oriented Strategy) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) ซึ่งได้จัดการประชุมสมัชชาว่าด้วยการจ้างงานโลกขึ้นเป็นครั้งแรก ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1976 เน้นการใช้แรงงานเข้มข้นแทนการใช้ทุน โดยมีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

7.2.การกระจายรายได้ควบคู่กับการเจริญเติบโต (Redistribution with Growth) และธนาคารโลก (World Bank) โดยChenery รองประธานธนาคารโลกได้เสนอแนวคิดนี้ ในหนังสือชื่อ Redistribution with Growth (1974) เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนโดยการกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่ยากจน

7.3.การพัฒนาอีกวิธีหนึ่ง (Another Development) ได้นำเสนอในที่ประชุมมูลนิธิ Dag Hammarsjold Foundation อดีตประธานองค์การสหประชาชาติชาวสวีเดนที่เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่โดยเครื่องบินตก ในปี ค.ศ. 1975 ได้เรียกร้องให้ใช้ความจำเป็นพื้นฐานเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา

นักคิดสำคัญของทฤษฎีนี้ได้แก่ John Galtung และ Paul Streeten (นักเศรษฐศาสตร์อเมริกันและเป็นบรรณาธิการวารสาร World Development ซึ่งเน้นข้อเสนอแนวการพัฒนาที่ยั่งยืนในปัจจุบัน) Galtung แบ่งความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ไว้ 4 ด้าน คือ ความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs) สวัสดิภาพของชีวิต (Welfare Needs) เอกลักษณ์ (Identity) และเสรีภาพ (Freedom) โดยเฉพาะเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ส่วนStreeten (1972) แบ่งความจำเป็นออกเป็น 2 ส่วน คือทางกายภาพ (วัตถุ) และทางจิตภาพ (ไม่ใช่วัตถุ)

กลยุทธ์ที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนได้แก่ การลดอัตราการว่างงานการเพิ่มผลผลิตให้ถึงระดับความต้องการพื้นฐานการกระจายบริการสาธารณสุขภาคด้านสาธารณสุข การศึกษา แหล่งน้ำ บ้านเรือน สุขาภิบาลที่เพียงพอแก่ประเทศด้อยพัฒนา

แนวคิดความจำเป็นขั้นพื้นฐานยังไม่มีตัววัดแบบสากล เพราะสภาพความแตกต่างกันของแต่ละสังคมรวมทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม การเมืองที่แตกต่างกัน ดังนั้นแต่ละประเทศจึงกำหนดเป้าหมายความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตนเองอย่างไรก็ตามกลยุทธ์ที่ใช้ในการวางแผนจากระดับล่าง (Development from Below) หรือที่เรียกว่าล่างขึ้นบน (Bottom.up Approach)

สำหรับประเทศไทยโครงการพัฒนาสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำแนวคิดนี้มาปรับใช้โดยกำหนดเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Minimum Needs Indicators) เรียกว่า “จปฐ.” และมีการเก็บข้อมูลครัวเรือนทั่วประเทศโดยนำมาใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมา

ตารางที่ 2-1 การเปรียบเทียบทฤษฎีความทันสมัย (modernization Theory) และทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน

ประเด็น	ทฤษฎีความทันสมัย	ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน
1. จุดมุ่งหมาย	เพิ่มพูนรายได้	ตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานของคน
2. สาขาพัฒนาที่เน้น	การอุตสาหกรรม	การเกษตร
3. ชุมชนที่สำคัญ	ชุมชนเมือง	ชุมชนชนบท
4. การจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนา	เน้นกลไกตลาดเป็นตัวกำหนดราคา/และลักษณะการผลิต	ใช้กลไกการตลาดทางการเมืองในชุมชนกำหนดความจำเป็นพื้นฐาน
5. เครื่องชี้วัดการพัฒนา	รายได้ต่อหัว	สวัสดิการและคุณภาพชีวิตของตน
6. การเลือกใช้เทคโนโลยี	เทคโนโลยีก้าวหน้าส่วนใหญ่จากภายนอกประเทศ	เทคโนโลยีเหมาะสมและมาจากแหล่งภายในประเทศ
7. วิธีการผลิต	ใช้ทุนเข้มข้น	ใช้แรงงานเข้มข้น
8. แหล่งทุน	ภายใน / แต่ส่วนใหญ่ภายนอกประเทศ	จากภายในชุมชน
9. สาขาการผลิต	ต่างสาขา ต่างผลิต	แบบผสมผสาน
10. วิธีการวางแผน	- กำหนดจากระดับบน - เน้นเศรษฐกิจเป็นหลัก - บริการด้านสังคมแก่ชุมชนชนบท	- กำหนดจากระดับล่าง - เน้นการบูรณาการทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม - เน้นการผลิตและการสร้างสวัสดิการของชุมชนชนบท

* ปรับปรุงจาก Garcia (1984)

8. ทฤษฎีความสมดุลและนิเวศวิทยา (Equilibrium and Ecological Theory)

นักคิดทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ Eugene P. Odum, Amos Hawley, Robert E. Park R.D.McKenzie, Walter Firey และ Otis D. Duncan

Odum ได้เสนอแนวการพัฒนาแบบสมดุล (Equilibrium) ว่าหมายถึงความจำเป็นในการดำรงรักษาระบบนิเวศวิทยาที่เหมาะสมความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติของคนกับสภาพแวดล้อม ต้องได้สมดุลการพัฒนาของสังคมจะต้องอยู่ในขอบเขตจำกัดที่สภาพแวดล้อมสามารถคงอยู่ได้ ความสนใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและนิเวศวิทยาควรจะเป็นค่านิยมที่ขาดไม่ได้

สรุปทฤษฎีความสมดุลของ Odum (Odum's Equilibrium Theory) และข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนา ดังนี้

1. มีโครงการที่บังคับเข้มงวดในเรื่องของการวางแผนครอบครัว การควบคุมการผลิต การทำแท้ง
  2. ปฏิรูปการเก็บภาษีที่ทำลายหรือลดสิ่งกระตุ้นการเจริญเติบโต
  3. ควบคุมขนาดและการกระจายของประชากรโดยการวางแผนและการกำหนดขอบเขตของการใช้ที่ดิน
  4. เน้นความสำคัญของกฎหมายและยาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การควบคุมการบริโภค
  5. ห้ามติชนในเรื่องที่ประชากรที่พอเหมาะว่าควรอยู่ในระดับใด
  6. ในการเพิ่มผลผลิตการเกษตร ควรเน้นคุณภาพความหลากหลายและความทนทาน ไร่มากกว่าการเน้นการเพิ่มผลผลิต
  7. เน้นเรื่องคุณภาพการเก็บรักษาและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์มากกว่าเรื่อง อัตราการผลิตและการบริโภค
  8. การหมุนเวียนและการอนุรักษ์อย่างเข้มงวดในเรื่องของน้ำและแร่ธาตุทั้งหมด และ ทรัพยากรทางชีวภาพ
  9. มีการใช้ระบบการจัดการกับสิ่งเหลือใช้โสโครก
  10. เปลี่ยนระบบการเผชิญหน้าทางการเมืองระหว่างประชาชนชนบทและประชาชนในเมืองโดยพิจารณาการเมืองทั้งหมดสำหรับชนบทและเมืองให้เป็นระบบเดียวกัน
  11. เปลี่ยนการเน้นในเรื่องการแก้ปัญหาในระยะสั้นๆ หรือแก้เพียงปัญหาเดียว ไปสู่รูปแบบการแก้ปัญหาในระยะยาว และเป็นปัญหาใหญ่
  12. เน้นความสำคัญของการศึกษาในเรื่องหลักการทั้งหมดของคนและสิ่งแวดล้อม
- ข้อเสนอของ Odum ต่อประเทศโลกที่สาม (The Third World) นั้นอาจจะพบกับปัญหาต่างๆ แต่เขาได้แนะนำให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างธรรมชาติและชนิดของปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเผชิญหน้าต่อประเทศด้อยพัฒนา และได้บอกแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ตลอดจน ปัญหาของสิ่งแวดล้อมในประเทศที่พัฒนาแล้ว

Amos Hawley ผู้เขียน “Human Ecology: A Theory of Community Structure” (1950) เห็นว่า มนุษย์นิเวศวิทยา (Human Ecology) หมายถึง แนวทางที่ประชากรดำเนินงาน เพื่อการมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อม โดยเน้นการวิเคราะห์ว่าทำไมการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

จึงเกิดขึ้นและเกิดอย่างไร และศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงใดที่ไม่สามารถทดแทนและไม่สามารถหมุนกลับมาได้อีก โดยพิจารณาคูณสมบัติของโครงสร้างด้านประชากรและลักษณะสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์และกระทำต่อกันตัวอย่างเช่น ปัญหาที่เกิดจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม จะส่งผลต่อสภาพแวดล้อมของสังคมอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในแง่มลพิษต่างๆ

Ducan ได้เสนอ POET Model สำหรับการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม P คือ Population (ประชากร) O คือ Organization (องค์กรชุมชน / กลุ่ม) E คือ Environment (สิ่งแวดล้อม) และ T คือ Technology (วิทยาการต่างๆ) ดังนั้น ประชากรในชุมชนที่ใช้เทคโนโลยีรูปแบบใดจะมีผลต่อสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ชุมชนนั้นๆ ต่อมาเป็นผู้นำ POET มาวิจารณ์ว่าได้ละเลยค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อในชุมชน จึงได้เพิ่ม Culture (วัฒนธรรม) เข้าไปเป็น POET + C

งานเขียนของ Schumacher (1974) คือ Small is Beautiful หรือแนวความคิดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งหมายถึงการนำเอาเทคโนโลยีจากประเทศที่พัฒนาแล้ว มาปรับใช้ในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นและชนบทอย่างชาญฉลาด ซึ่งเป็นการพัฒนาโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและธรรมชาติเกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) คือรักษาทรัพยากรไว้ให้อนุชนรุ่นหลังต่อไปได้มีการจัดตั้ง Institute for Social Ecology ในสหรัฐอเมริกา โดยนักนิเวศวิทยา Bookchin ซึ่งมีแนวความคิดนิเวศวิทยาสังคม (Social Ecology) ซึ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อม โดยอาจครอบคลุมถึงทรัพยากรส่วนรวม (Common Property Resource) และความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) แนวคิด Political Ecology (นิเวศวิทยาการเมือง) ก็เป็นกระแสหนึ่งที่ใช้นิเวศวิทยาและเศรษฐศาสตร์การเมืองมาเป็นกรอบวิเคราะห์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อาทิเช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ และที่ดิน (มนตรี กรรพุมมาลย์, 2537)

แนวคิดนิเวศวิทยาตามที่กล่าวมา ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นนิเวศวิทยาการพัฒนา (Ecodevelopment) ก็ได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาสังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม โดยอาจจะใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมประยุกต์เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า เทคโนโลยีนิเวศ (Ecotechnology) โดยเน้นการเสริมคุณค่า (Value) ใหม่แก่ประชาชนในรูปแบบของการอนุรักษ์ (Conservation) การฟื้นตัวของทรัพยากร (Renewability) และการนำ ของเก่ามาใช้ใหม่ (Recycling) เพื่อทดแทนรูปแบบเดิมของแนวคิดทฤษฎีความทันสมัยและทฤษฎีความเจริญทางเศรษฐกิจ ซึ่งเน้นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (Exploitability) และการหาทรัพยากรทดแทน (Substitutability) ดังนั้นการนำแนวคิด Ecodevelopment ไปใช้จะต้องเน้นการมีระบบคิดที่กว้างไกลรอบด้าน โดยนำเอาความคิดมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการและลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น โดยอาจเรียกว่า Think Globally, Act Locally นั่นเอง

ตารางที่ 2-2 สรุปแนวคิด ทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ

แนวคิดที่ 1	แนวคิดที่ 2	แนวคิดที่ 3
<ul style="list-style-type: none"> - ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) - ความเป็นตะวันตก (Westernization) - ความทันสมัย (Modernization) - ฝนหล่นจากฟ้า (Trickle Down Effect) - ความพึ่งพอใจ (Dependency) 	<ul style="list-style-type: none"> - การกระจายรายได้ (Distribution Income) - ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) (Basic Needs) - การพัฒนาสังคม (Social Development) - การพัฒนามนุษย์ (Human Development) 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยเหลือตัวเอง (Self Help) - เชื่อมั่นในตัวเอง (Self Reliance) - มั่นสมองของชนบท ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Local Wisdom) - ไม่พึ่งพิงใคร (Independency)
คุณภาพของชีวิต (Quality of Life)		
การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)		

แนวความคิดผลประโยชน์แห่งชาติ(National Interest)

ฮันส์ เจ มอร์แกนทอ (Hans J. Morgenthau) ได้ให้ความหมายของ “ผลประโยชน์แห่งชาติ” ในทางปฏิบัติไว้ว่า การที่รัฐหนึ่งดำเนินนโยบายใด ๆ ก็โดยวัตถุประสงค์ที่ต้องการปกป้องอธิปไตย ครอบครองเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ภาษา เชื้อชาติ ของตนไว้ จากการรุกรานของชาติอื่น รัฐต่าง ๆ อาจดำเนินนโยบายร่วมมือกัน ถ่วงดุล หรือเป็นพันธมิตรกัน โดยการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้ มอร์แกนทอ (Morgenthau) เห็นว่ารัฐจะดำเนินนโยบายต่างประเทศบนรากฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ และแต่ละรัฐจะทำทุกประการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ นอกจากนี้ มอร์แกนทอ (Morgenthau) ยังจำแนกนโยบายที่ใช้ปกป้อง และแสวงหาผลประโยชน์แห่งชาติไว้ 3 รูปแบบ คือ นโยบายรักษาอำนาจ (Policy designed to preserve the status quo) นโยบายขยายอำนาจ (Policy designed to achieve imperialistic expansion) ซึ่งเป็นการขยายอำนาจทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งนโยบายแสดงอำนาจ เพื่อศักดิ์ศรี (policy designed to prestige) นโยบายนี้จะไม่ใช่อำนาจปฏิบัติโดยตรง แต่จะเป็นการใช้ศิลปะในการแสดงแสนยานุภาพของชาติตนให้ชาติอื่นยำเกรง

โจเซฟ แฟรงเคิล (Joseph Frankel) ได้ให้ความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติเอาไว้ว่า การที่รัฐพยายามจะปกป้องอธิปไตยและการดำรงอยู่ของชาติเอาไว้ทุกวิถีทาง รวมทั้งการเสริมสร้างเกียรติภูมิแห่งชาติ ความมั่นคง และความอยู่รอดของรัฐโดยปราศจากภัยคุกคามจากศัตรูภายนอก และจะต้องดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐตนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกับผลประโยชน์ของรัฐอื่น ผู้นำจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก

เจมส์เอน โรสนาว (James N. Rosenau) ได้อธิบายตามความหมายตามวิชาการเอาไว้ว่า ผลประโยชน์ชาติใช้วิเคราะห์การเมืองและวิเคราะห์การกระทำทางการเมืองเพื่ออธิบายหรือประเมินแหล่งที่มาของนโยบายต่างประเทศ ส่วนในการวิเคราะห์การกระทำทางการเมือง เขาได้ใช้แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นวิถีทางในการตัดสินใจ ประกาศ หรือกำหนดนโยบายต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ดี โรสนาว ก็ได้กำหนดความหมายที่ชัดเจนของแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ แต่ก็ได้ให้ความหมายผลประโยชน์แห่งชาติอย่างกว้างๆเอาไว้ว่า หมายถึงสิ่งที่ดีที่สุดในสำหรับรัฐชาติในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศส่วนชอนเดอร์มาน อ้างคำกล่าวของ โรเบิร์ต ออสกู๊ด ว่า “ผลประโยชน์แห่งชาติถูกเข้าใจว่าหมายถึงเรื่องราวต่างๆของรัฐที่ถูกให้คุณค่าแก่ผลประโยชน์ของชาติเท่านั้น ” เขามองว่าผลประโยชน์แห่งชาติมีความหมายเดียวกันกับอัตตานิยมแห่งชาติ และเป็นแรงดลใจจาก อัตตานิยมแห่งชาติและแสดงออกในรูปการจัดการเรื่อง ความอยู่ดีกินดีของคนในชาติของตน เป็นความรักตัวเองที่ถ่ายโอนไปสู่กลุ่มคนในชาติและเป็นตัวนำให้คนในชาติเกิดความพยายามเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว

ขณะที่ชาร์ล โอ เลิร์ช กับ अबดุล เอ ซาอิด (Charles O. Lerche and Abdul A. Said) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผลประโยชน์ของชาติพื้นฐานของทุกรัฐควรประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. การดำรงอยู่ของชาติ (Self-preservation) ซึ่งหมายถึงการดำรงรักษาปัจจัยความเป็นชาติ อันได้แก่ รัฐบาล ดินแดน ประชาชน และอำนาจอธิปไตย ปัจจัยนี้ ถือเป็นวัตถุประสงค์พื้นฐานของนโยบายต่างประเทศ เป็นวัตถุประสงค์ที่ทุกรัฐมีเหมือนกัน และถือเป็นผลประโยชน์ที่ทุกรัฐมีส่วนร่วมในการปกป้องประชาชนและดินแดนของตน

2. ความมั่นคงปลอดภัย (Security) ซึ่งหมายถึงการที่รัฐจะดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐอื่นๆ เพื่อให้รัฐของตนดำรงอยู่ได้ต่อไปโดยแต่ละรัฐจะมีเป้าหมายของความมั่นคงปลอดภัยด้วยการป้องกันและลดภัยคุกคามที่มีต่อรัฐตน ซึ่งถือว่าเป็นวัตถุประสงค์พื้นฐานแรกของนโยบายต่างประเทศเช่นกัน เป็นเป้าหมายที่สำคัญ อีกประการหนึ่งที่ทุกรัฐ มีโดยการป้องกันตัวเอง (Self Preservation) เนื่องจากในระบบการเมืองระหว่างประเทศนั้น การคงอยู่ของแต่ละรัฐไม่มีอะไรที่แน่นอน

3. การแสวงหาการกินดีอยู่ดี (Well - being) หมายถึง การที่รัฐจะดำเนินการเพื่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในรัฐให้มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยสามารถวัดได้จากเศรษฐกิจของประเทศคือผลผลิตมวลรวมของประชาชาติ (Gross National Product) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Rate of Economic Gross) ดังนั้นเพื่อให้แต่ละรัฐมีความพึงพอใจต่อเป้าหมายเบื้องต้น แต่ละรัฐก็จะพยายามปรับปรุงความเป็นอยู่ของประชากรของตนเองต่อไป โดยในทางปฏิบัติและทางแนวคิดนั้น การกินดีอยู่ดี (Well-being) หมายถึงสวัสดิการส่วนรวม ไม่ใช่ของปัจเจกชน

4. การเสริมสร้างเกียรติภูมิของชาติ (Prestige) หมายถึง การที่รัฐหนึ่งจะแสดงออกด้วยการกระทำต่างๆ เพื่อให้รัฐอื่นเกิดความชื่นชม ประทับใจและแสดงออกถึงการยอมรับและเคารพต่อรัฐตน

5. อุดมการณ์ของชาติ (Ideology) หมายถึง การที่รัฐหนึ่ง ๆ ซึ่งมีความเชื่อถือในอุดมการณ์ใด ก็พยายามเผยแพร่อุดมการณ์ของตนให้เป็นที่ยอมรับของรัฐอื่น โดยเป็นเป้าหมายที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับบางรัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐใหญ่หรือรัฐเล็กเพื่อส่งเสริมหรือปกป้องอุดมการณ์ของชาติตนเอาไว้ ให้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของนโยบายต่างประเทศของพวกเขาด้วย

6. การแสวงหาอำนาจ (Power) ได้แก่ การที่ทุกรัฐจะต้องมีอำนาจ คือขีดความสามารถที่รัฐชาติหนึ่ง ๆ จะกระทำตามเจตนารมณ์ของตนเองได้ ซึ่งอำนาจที่ทุกรัฐต้องมีอย่างน้อยที่สุดคือ การอยู่รอดของชาติและการคงอำนาจอธิปไตยของตนเองไว้ได้ โดยอำนาจเป็นผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญ ที่จะทำให้รัฐชาติเป้าหมายที่กล่าวมาเบื้องต้นทั้ง 5 ประการ หากรัฐมีอำนาจมาก ก็จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กล่าวมาได้มาก แต่หากรัฐมีอำนาจน้อยก็จะบรรลุเป้าหมายเพียงเล็กน้อยหรือบรรลุเพียงบางประการ

ส่วน Donald E. Nuechterlein ได้ศึกษาระดับความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติที่ต้องพิจารณาออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับสำคัญอย่างยิ่งยวด (Survival Interests) เป็นเหตุการณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อบูรณภาพแห่งดินแดน ที่อาจเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

2. ระดับสำคัญยิ่ง (Vital Interests) เป็นสถานการณ์ที่ผู้กำหนดนโยบายยังคงมีช่วงเวลาเพียงพอที่จะปรึกษาหารือกับประเทศที่เป็นพันธมิตร หรือต่อรองกับประเทศที่เป็นศัตรู

3. ระดับความสำคัญเป็นหลัก (Major Interests) เป็นสถานการณ์ที่มีความสำคัญแต่ไม่กระทบต่อความอยู่รอดของประชากร และสามารถที่จะใช้วิธีการเจรจาต่อรองมากกว่าเลือกใช้วิธีการเผชิญหน้า

4. ระดับความสำคัญเป็นรอง (Peripheral Interest) เป็นสถานการณ์ที่ไม่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ แต่ก็ต้องรักษาผลประโยชน์ดังกล่าวเอาไว้ผลประโยชน์แห่งชาติถูกประเทศต่างๆ นำมากล่าวอ้างอยู่เสมอใน การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงทำให้การให้คำจำกัดความของคำว่า “ผลประโยชน์แห่งชาติ” ครอบคลุมกว้างขวาง Hans J. Morgenthau จึงพยายามแบ่งลักษณะของผลประโยชน์แห่งชาติออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ผลประโยชน์ของรัฐเดี่ยว และผลประโยชน์ของรัฐ 2 รัฐหรือหลายรัฐผลประโยชน์ของรัฐเดี่ยว ได้แก่

1. ผลประโยชน์ในขั้นแรก (Primary Interests) คือการปกป้องรักษาการดำรงอยู่ของรัฐทั้งทางด้านการเมือง เอกลักษณะทางวัฒนธรรม และค่านิยมรวมทั้งการต่อต้านการรุกรานจากภายนอก โดยทุกชาติจะยึดถือ และพิทักษ์ผลประโยชน์ในขั้นนี้ไว้เหมือนกัน

2. ผลประโยชน์ในขั้นรองลงมา (Secondary Interests) เป็นผลประโยชน์ที่มีส่วนในการคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ขั้นแรก เช่น การคุ้มครองพลเรือนของตนที่อยู่ในต่างประเทศ และการรักษาสีทธิของความคุ้มกันทางการทูตของนักการทูตของชาติตน

3. ผลประโยชน์ถาวร (Permanent Interest) เป็นผลประโยชน์ที่ต้องคำนึงถึงตลอดเวลา และเป็นเวลานาน แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาอย่างช้าๆ เช่น อังกฤษเคยมีผลประโยชน์เรื่องเสรีภาพในการเดินเรือในทะเล ในน่านน้ำชายฝั่งเป็นเวลานานหลายศตวรรษ

4. ผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงได้ (Variable Interests) เป็นผลประโยชน์เฉพาะในช่วงเวลานั้นๆ ที่เลือกเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยจะขึ้นอยู่กับบุคลิกของผู้ นำ มติมหาชน ผลประโยชน์เฉพาะ พรรคพวกทางการเมือง รวมทั้งวิถีทางศีลธรรมและการเมืองของชาตินั้นๆ โดยผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงได้อาจแปรเปลี่ยนมาจากผลประโยชน์ในขั้นแรกหรือผลประโยชน์ถาวร

5. ผลประโยชน์ทั่วไป (General Interests) เป็นผลประโยชน์ที่ชาติต่าง ๆ สามารถนำมาปรับใช้ได้ ในหลายๆด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า ความสัมพันธ์ทางการทูต กฎหมายระหว่างประเทศ เช่นผลประโยชน์ของอังกฤษในการรักษาตุลแห่งอำนาจในยุโรป

6. ผลประโยชน์ที่จำเพาะเจาะจง (Specific Interests) เป็นผลประโยชน์ที่สืบเนื่องมาจากผลประโยชน์ทั่วไป เช่นการที่ อังกฤษ รู้ สึกว่า การเป็นเอกราชของ ประเทศเบลเยียม ลักเซมเบิร์กและเนเธอร์แลนด์ เป็นสิ่งสำคัญในการรักษาตุลแห่งอำนาจในยุโรปเอาไว้ ส่วนผลประโยชน์ระหว่าง 2 รัฐหรือหลายรัฐ ได้แก่

6.1 ผลประโยชน์แห่งชาติที่มีร่วมกันหรือเหมือนกัน (Identical Interests) คือผลประโยชน์ที่ชาติต่างๆมีร่วมกัน (อาจเป็นผลประโยชน์ 1 ใน 6 ประการดังที่กล่าวมาข้างต้น) เช่น การที่อังกฤษ และ สหรัฐฯ เห็นร่วมกันใน การไม่ทำให้ทวีปยุโรปตกอยู่ ภายใต้อิทธิพลของมหาอำนาจใดมหาอำนาจหนึ่ง

6.2 ผลประโยชน์ที่เสริมซึ่งกันและกัน (Complementary Interests) เป็นผลประโยชน์ที่แต่ละชาติมีผลตอบแทนซึ่งกันและกันอยู่ซึ่งอาจทำให้ชาติต่าง ๆ มีความเห็นตรงกันในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น อังกฤษเคยมีผลประโยชน์ในความเป็นเอกราชของ โปรตุเกส จากสเปน โดยอังกฤษใช้โปรตุเกสเป็นเครื่องมือในการควบคุมภูมิภาคแถบมหาสมุทรแอตแลนติก และคาบสมุทรไอบีเรียน ส่วนโปรตุเกสก็ได้รับประโยชน์จากอังกฤษ โดยใช้อังกฤษเป็นเครื่องมือในการป้องกันภัยจากสเปน เป็นต้น

6.3 ผลประโยชน์ที่ขัดกัน (Conflicting Interests) เป็นผลประโยชน์ที่นอกเหนือไปจากข้อ 1 และข้อ 2 ข้างต้น เนื่องจากเป็นผลประโยชน์ที่รัฐต่างๆ มิได้ตรงกัน หรือขัดแย้งกันซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เวลา วิถีทางการทูต ซึ่งอาจกลายเป็นผลประโยชน์ที่เสริมกันหรือ ร่วมกันก็ได้ และผลประโยชน์ที่แต่ละชาติมีร่วมกัน หรือที่เสริมกันก็อาจกลายเป็นผลประโยชน์ที่ขัดกันก็ได้ ดังนั้น เมื่อผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติ อันเป็นสิ่งที่ทุกรัฐคำนึงถึงในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ แต่แนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติเพียงแนวคิดเดียวนั้น ไม่ครอบคลุมพอที่จะนำมาวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของปากีสถานต่ออัฟกานิสถานในยุคหลังระบอบ ฏอลิบาน เนื่องจาก นอกจากผลประโยชน์แห่งชาติแล้วยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีกที่สำคัญต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศในช่วงเวลาดังกล่าว

ดังนั้น ผู้เขียนจึงใช้กรอบการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของ แมคโกแวน และ ชาปิโร มาเป็นกรอบการวิเคราะห์หลักในการศึกษา และ นำแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติมาเป็นแนวคิดที่ใช้เสริมการวิเคราะห์ให้มีความครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเนื่องจากในแต่ละ

ช่วงเวลาตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของปากีสถานต่ออัฟกานิสถานก็มีระดับความสำคัญที่ต่างกันไป ดังนั้นผู้ศึกษาจึง ขอเลือกวิเคราะห์ตัวแปรที่สำคัญๆ มาวิเคราะห์ นโยบายต่างประเทศของ ปากีสถานต่ออัฟกานิสถานหลังการโค่นล้มรัฐบาล ฆอสิบาน อาทิ 1) Individual Variable (ตัวแปรเกี่ยวกับบุคคล) 2) Political Variable (ตัวแปรทางการเมือง) 3) Establishment variables (ตัวแปรเกี่ยวกับสถาบันและองค์กรที่มีอยู่) 4) Societal and Cultural Variable (ตัวแปรเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม) 5) Economic Variable (ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ) 6) Linkage Variable (ตัวแปรเชื่อมโยงอดีต-ปัจจุบัน-อนาคต) หรือความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศมาจนถึงปัจจุบัน (ประเด็นเส้นแบ่งเขตศูรานและการเรียกร้องการจัดตั้งรัฐปุกตูนิสถาน) 7) Other's Policies (นโยบายของประเทศอื่นๆ) ได้แก่ อินเดีย และสหรัฐ

แนวคิดความมั่นคงของชาติ

1.กล่าวทั่วไป สำหรับผู้ที่สนใจอยู่กับปัญหาด้านความมั่นคง คงจะคุ้นหูกับคำหลายคำที่เป็นการสื่อถึงแนวความคิดด้านความมั่นคง เช่น ความมั่นคงแห่งชาติ (National Security), ความมั่นคงภายใน (Internal Security), Collective Security, Common Security, Comprehensive Security และCooperative Security นอกจากนี้บางท่านอาจจะเคยได้ยินคำหลายคำที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดด้านความมั่นคง เช่น Environmental Security, Human Security, Human right, International Security และ Regional Security เราจะได้พยายามทำความเข้าใจกับแนวความคิดด้านความมั่นคงต่าง ๆ ที่กล่าวไป โดยจะมุ่งไปที่การพยายามทำความเข้าใจถึงที่มาและเหตุแห่งการกำหนดแนวความคิดต่างๆ ขึ้น

2.วิวัฒนาการของแนวความคิดด้านความมั่นคง

แนวความคิดระบบความมั่นคงระหว่างประเทศแนวความคิดระบบความมั่นคงระหว่างประเทศ ที่จะพิจารณาคือCollective Security, Common Security, Comprehensive Security และ Cooperative Security (1)ความมั่นคงร่วม (Collective Security) หมายถึง “แนวคิด หรือนโยบายซึ่งเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติโดยประชาคมระหว่างประเทศโดยมีความมุ่งประสงค์ที่จะขจัดภัยคุกคามที่มีต่อสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ” แนวคิดนี้เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ด้วยความคิดที่จะพยายามทำให้สังคมโลกอยู่ในความสงบ และมีความมั่นคงโดยได้ผลักดันให้มีการตั้งกฎเกณฑ์เพื่อป้องกันและลงโทษประเทศที่ก่อสงครามขึ้นเราจะเห็นได้ว่าได้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาคือ League of Nations (สันนิบาตชาติ) เพื่อเป็นตัวแทนในการจัดระเบียบดังกล่าวแต่ก็ประสบกับความล้มเหลว

อย่างไรก็ตามได้มีความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขแนวความคิดนี้ต่อมาเราสามารถที่จะพิจารณาได้ว่าแนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดด้านความมั่นคงในระดับโลกซึ่งถ้ามีการใช้แนวความคิดนี้ในระดับประเทศ จะเป็นการใช้แนวความคิดในฐานะเป็นส่วนหนึ่งในสังคมโลก และอีกประเด็นที่ดูจะเด่นชัด และดูแตกต่างกับแนวความคิดด้านความมั่นคงต่อๆ มาก็คือ Collective Security มุ่งไปเฉพาะด้านการทหาร และการสงครามเท่านั้นโดยมิได้คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ มากนัก ดังเห็นได้ว่าหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งก็ได้มีการแบ่งกลุ่มประเทศในยุโรปในลักษณะของความร่วมมือกันทางทหาร

ออกเป็นฝ่ายอักษะ และฝ่ายพันธมิตรเพื่อป้องกันการรุกรานจากอีกฝ่ายหนึ่ง และในที่สุดก็ส่งผลต่อการเกิดสงครามโลกครั้งที่สองขึ้น (2) ความมั่นคงสมบูรณ์แบบ (Comprehensive Security) หลังจากความล้มเหลวของ Collective Security ได้มีความพยายามในการกำหนด และเสนอแนวความคิดด้านความมั่นคงต่อๆ มาโดยในช่วงนี้ ได้เกิดแนวความคิดหลักมาสองแนวความคิดในเวลาใกล้เคียงกัน แนวความคิดหนึ่งเกิดในประเทศตะวันตก ในขณะที่อีกแนวความคิดเกิดขึ้นในเอเชีย ความแตกต่างกันในสองแนวความคิดนี้บ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสังคมได้ส่งผลให้มีแนวความคิดด้านความมั่นคงที่แตกต่างกันไป แนวความคิดดังกล่าวที่จะกล่าวถึงก่อนก็คือ Comprehensive Security เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นในอาเซียน และในเอเชียนี้เอง สำหรับคำว่า Comprehensive Security ได้มีผู้แปลเป็นภาษาไทยว่า “ความมั่นคงสมบูรณ์แบบ” และให้นิยามว่าหมายถึง “นโยบายที่คำนึงถึงพลังอำนาจของชาติที่ได้ดุล ซึ่งรวมถึงปัจจัยด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การทูต และการเมือง” นอกจากนี้แล้ว Comprehensive Security ยังได้กล่าวถึงนโยบายความมั่นคงในระดับต่างๆ เช่น ระดับภูมิภาค และระดับโลกไว้ในแนวความคิดนี้ด้วย สำหรับประเทศแรกที่เสนอแนวความคิดนี้ คือ ญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย

หลังการพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้นักคิดทางด้านความมั่นคงของญี่ปุ่นมีแนวความคิดว่า เนื่องจากการใช้พลังอำนาจทางการทหารด้านเดียว เป็นการคำนึงเฉพาะความมั่นคงด้านการทหาร ส่งผลให้ประเทศต้องประสบกับความสูญเสียจากความพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง ในขณะที่พลังอำนาจของชาตินั้น มิได้มีแต่เฉพาะด้านการทหารเท่านั้นดังนั้นการคำนึงถึงความมั่นคงควรที่จะนำพลังอำนาจแห่งชาติด้านอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วยแนวความคิดนี้ ได้กระตุ้นให้มีการพัฒนาแนวความคิดด้านความมั่นคงตามลำดับจนเผยแพร่สู่สังคมโลกในการประกาศของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1978 และต่อมาในปี ค.ศ. 1980 ญี่ปุ่นก็ได้จัดตั้ง Comprehensive Security Council (สภาความมั่นคงแห่งชาติสมบูรณ์แบบ) ขึ้นในช่วงเดียวกันนี้ อินโดนีเซียก็ได้มีการพัฒนาแนวความคิดด้านความมั่นคงที่มีลักษณะเดียวกันกับของญี่ปุ่นขึ้น โดยใช้คำว่า National Resilience (ความสามารถในการปรับตัวของชาติ) แนวความคิดนี้เกิดมาจากสภาพการณ์ของอินโดนีเซีย ที่ได้รับเอกราชเมื่อปี ค.ศ. 1945 ด้วยการต่อสู้แย่งชิงมาจากฮอลันดา ส่งผลให้เกิดประเทศอินโดนีเซีย ที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศอเมริกา ในขณะที่ประชาชนของประเทศประกอบด้วยหลายเผ่าพันธุ์ หลายเชื้อชาติ และหลายภาษา ปัจจัยดังกล่าวนี้ มีผลให้ในช่วงต้นของการสร้างชาติไม่มีความมั่นคงในระบบการเมือง สังคมมีแต่ความวุ่นวายแตกแยกนักคิดด้านความมั่นคงจึงได้พยายามพัฒนาแนวคิดด้านความมั่นคงนี้ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวซึ่งก็คือ National Resilience ที่กล่าวไปนั้น โดยมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาความมั่นคงภายในของประเทศ โดยใช้พลังอำนาจทั้งด้านการทหาร และมีใช้การทหารสำหรับแนวความคิดนี้ปรากฏเป็นรูปร่างและเริ่มใช้เมื่อปี ค.ศ. 1966 หลังประธานาธิบดีซูฮาร์โตขึ้นครองอำนาจแต่มีการประกาศเป็นทางการให้สังคมโลกทราบก็เมื่อปี ค.ศ. 1973

นอกจากนี้แล้ว ในปี ค.ศ. 1984 นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย มหาธีร์ โมฮัมหมัด ก็ได้ให้นิยามของความมั่นคงแห่งชาติ ที่มีลักษณะของ Comprehensive Security ไว้ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติไม่สามารถที่จะแยกออกจากความมั่นคงทางการเมือง ความสำเร็จทางเศรษฐกิจ และความเป็นเอกภาพของสังคมได้ซึ่งถ้ามิได้เป็นไปตามนี้แล้วแม้จะนำอาวุธทั้งโลกนี้มาใช้ในการป้องกันประเทศจากข้าศึกที่ชาญฉลาดก็อาจไม่สามารถต่อสู้กับข้าศึกได้แม้กระทั่งกระสุนนัดเดียวก็อาจมิได้มีโอกาส

ยิงออกไปเสียด้วยซ้ำ” สภาพของมาเลเซียที่เคยเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษและประกอบไปด้วยประชาชนที่หลากหลาย เช่นเดียวกับอินโดนีเซียทำให้แนวความคิดด้านความมั่นคงเป็นไปในแนวทางที่ใกล้เคียงกับอินโดนีเซียเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าแนวความคิด Comprehensive Security ที่เกิดขึ้นในเอเชียนี้เป็นแนวความคิดที่มุ่งเน้นไปที่ความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลัก และมีวิวัฒนาการมากจากสภาพแวดล้อมของประเทศในเอเชียด้วยกันเองอีกทั้งต่อมาเมื่อกลุ่มประเทศอาเซียนได้รวมตัวกันส่งผลให้แนวความคิด Comprehensive Security ในรูปของ National Resilience ได้ถูกผลักดันให้พัฒนาไปสู่ระดับภูมิภาคอาเซียนในลักษณะของ Regional Resilience อย่างไรก็ตาม ความคิดนี้ก็ยังไม่พัฒนาไปมากนัก เนื่องจากได้มีแนวความคิดด้านความมั่นคง Common Security ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากกลุ่มประเทศตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ความมั่นคงสามัญ (Common Security) แนวความคิดด้านความมั่นคง ความมั่นคงสามัญ (Common Security) มีกำเนิดในยุโรปมีความมุ่งหมายที่จะป้องกันความขัดแย้งกันด้วยอาวุธนิวเคลียร์ โดยเมื่อปี ค.ศ. 1982 จากรายงานการประชุมของอดีตนายกรัฐมนตรีสวีเดน ในการประชุมเรื่อง “การลดอาวุธและความมั่นคง (Independent Commission on Disarmament and Security Issues)” ในชื่อรายงานว่า “Common Security : A Blueprint for Survival” ได้กล่าวถึงหลักการ 6 ประการของ Common Security ประกอบไปด้วย “ประการแรก ทุกชาติมีสิทธิตามกฎหมายในเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ, ประการที่สอง กำลังทางทหาร มิใช่เครื่องมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติที่ถูกต้องตามกฎหมาย, ประการที่สามในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของนานาชาติจะต้องมีความยับยั้งชั่งใจต่อการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความรุนแรงได้, ประการที่สี่ความมั่นคงมิได้เกิดขึ้นมาด้วยการใช้กำลังทางทหารที่เหนือกว่า, ประการที่ห้าการปรับลดกำลัง และจำกัดขีดความสามารถทางทหารมีความจำเป็นสำหรับ Common Security และประการสุดท้ายทุกชาติจะต้องหลีกเลี่ยงการนำเอาเหตุการณ์ทางการเมืองมาเชื่อมโยงกับการเจรจาลดอาวุธ” แนวความคิดดังกล่าวนี้ต่อมาได้มีการนำมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และได้รับความสำเร็จเป็นอย่างมากในภูมิภาคยุโรป โดยในปี ค.ศ. 1984 ผู้นำของโซเวียต นายมิกฮาเอล กาบาชอป ได้กล่าวสุนทรพจน์ที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดทางการเมืองใหม่โดยเรียกร้องให้มีการสร้างความเชื่อมั่นต่อกันของสมาชิก (Confidence Building Measures, CBMs) ต่อที่ประชุมในการประชุมที่ Helsinki (Conference on Security Cooperation in Europe, CSCE) เนื้อหาของสุนทรพจน์นั้น เป็นการชักชวนให้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจจัดให้มีการถกแถลงโดยมุ่งไปสู่ความมั่นคงในภูมิภาค และมุ่งไปที่ ความพยายามในการแสวงหาหนทางในการลดอาวุธในกรณีที่ยังไม่สามารถกำจัดให้หมดไปได้, มีความพยายามสร้างมาตรฐานกฎเกณฑ์ของการรู้จักยับยั้งชั่งใจในพฤติกรรมของสมาชิกภายในภูมิภาคต่อสมาชิกด้วยกันเองที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ ด้วยความสำเร็จของ CSCE ที่ก่อให้เกิดสนธิสัญญาลดอาวุธขึ้นมา และส่งผลต่อการยุติของสงครามเย็น จึงทำให้ นายกาเรท อีวาน รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศของออสเตรเลีย (เมื่อปี ค.ศ. 1990) ได้พยายามผลักดันให้มีการประชุมในลักษณะเดียวกันขึ้นในเอเชีย โดยใช้ชื่อว่า การประชุมเพื่อความร่วมมือด้านความมั่นคงในเอเชีย (Conference on Security Cooperation in Asia, CSCA) ขึ้นในปี ค.ศ. 1990 และนำแนวความคิดความมั่นคงสามัญนี้มาใช้ อย่างไรก็ตามแนวความคิดดังกล่าวนี้ดูจะไม่ได้ผลนักต่อภูมิภาคเอเชียอันเนื่องมาจากความแตกต่าง ของพื้นฐานทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และรากฐานที่มาของปัญหาอันส่งผลต่อความขัดแย้ง และอีกประเด็นก็คือ ในภูมิภาคนี้มีฐานความคิดในการ

แก้ปัญหาความมั่นคงในรูปแบบ Comprehensive Security อยู่ก่อนแล้วแต่ความพยายามใช้แนวความคิดดังกล่าว ก็ไม่สูญเปล่า เพราะ ได้มีความพยายามผสมผสานรูปแบบของความมั่นคงสามัญเข้ากับแนวทางในภูมิภาคโดยได้จัดตั้งองค์กรขึ้นมา เพื่อประชุมด้านความมั่นคงภายในภูมิภาคขึ้นชื่อว่า ASEAN Regional Forum (ARF) โดยมีความมุ่งหมายในการแก้ปัญหาที่ครอบคลุมปัญหาความมั่นคงภายในภูมิภาคอาเซียน และนอกภูมิภาคที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งก็รวมทั้งภูมิภาคแปซิฟิก อเมริกา และเอเชียตะวันออก

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า แนวความคิดด้านความมั่นคงในแบบ Common Security นั้นมุ่งเน้นประเด็นไปที่การสร้างความมั่นคงในระดับภูมิภาค ด้วยการพยายามไม่ใช้กำลังทางทหารมาเป็นตัวตัดสิน พยายามสร้างเครื่องมืออื่น เช่น องค์กร หรือกฎเกณฑ์ และข้อตกลงร่วมกันในการลดอาวุธมาเป็นเครื่องมือทดแทนกำลังทหารขึ้น (4) ความมั่นคงร่วมมือ (Cooperative Security) เมื่อไม่นานนี้ได้เกิดแนวความคิดด้านความมั่นคงขึ้นมาใหม่นั้นคือ Cooperative Security ดูแล้วจะเป็นการประสมประสาน แนวความคิดด้านความมั่นคงในแบบ Common Security และในแบบ Comprehensive Security เข้าด้วยกันโดยเริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1990 นาย โจ คลาก รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีของแคนาดา ได้กล่าวถึงความมั่นคงในแบบ Cooperative Security ขึ้นมาโดยเน้นไปที่ความมั่นคงในภูมิภาคแปซิฟิกเหนือเป็นหลัก ต่อจากนั้นในช่วงปลายปีเดียวกันนี้ แนวความคิดดังกล่าวก็ได้รับความเชื่อถือจนสามารถขยายแนวความคิด และได้มีการประกาศออกมาอย่างเป็นทางการ โดยเลขาธิการทั่วไปของสหประชาชาติในเวลาต่อมาดูเผินๆแล้ว Cooperative Security มีความคล้ายคลึงกับ Common Security อยู่มากเพราะทั้งสองแนวความคิด

ทฤษฎีการบูรณาการ (Integrative Theory)

การบูรณาการ หมายถึงการทำให้หน่วยย่อยๆ ทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยซึ่งกันและกันเข้ามารวมทำหน้าที่ประสานกลมกลืนเบบองค์รวมหนึ่งเดียว ที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวการบูรณาการนั้นเราจะเอาหน่วยย่อยหน่วยหนึ่งมารวมเข้าในองค์รวมที่มีหน่วยย่อยอื่นอยู่แล้วก็ได้ หรือจะเอาหน่วยย่อยทั้งหลายที่ต่างแยกๆกันอยู่มารวมเข้าด้วยกันเบบองค์รวมก็ได้ ซึ่งเรียกวาบูรณาการทั้งสิ้น แต่ขอสำคัญจะต้องมีตัวยีนที่เบบหลักอยู่ 3 อย่างในเรื่องบูรณาการ คือ

1. มีหน่วยย่อยองค์ประกอบขึ้นส่วน อวัยวะ หรือชั้นระดับแง่ด้านที่จะเอามาประมวลเขาด้วยกันอันนี้เบบสิ่งที่จะเอามาประมวลเขาด้วยกันคือสิ่งย่อย ส่วนย่อย
2. หน่วยย่อยเบบตนนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน อันนี้อาจจะเลยไปถึงลักษณะที่ว่ายืดหยุ่นปรับตัวได้ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาด้วย
3. เมื่อรวมเข้าด้วยกันแล้วก็จะเกิดความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ โดยมีความประสานกลมกลืนเกิดภาวะใดที่พอดี หรือสมดุล พอใดที่หรือพอดีสมดุลแล้วองครวม นั้นก็มีชีวิตชีวา ดำรงอยู่และดำเนินไปด้วยดีอันเบบภาวะของบูรณาการ ถาครบ 3 อย่างนี้ก็เป็นบูรณาการ สามอย่างนี้เป็นตัวยีนที่จำเป็นตามสภาวะ ส่วนในทางปฏิบัติจะมีหลักและกระบวนการวิธีอย่างไร ก็พิจารณาว่ากันอีกส่วนหนึ่งแต่สิ่งที่จะต้อง เน้นก็คืออวาคความพอดีหรือใดที่หรือสมดุล ซึ่งเป็นภาวะที่ต้องการของบูรณาการนั้น เราจะแสดงลักษณะออกมาให้เห็นเบบขอสำคัญได้ 2 อย่างคือ เมื่อเบบองค์รวมแล้ว องครวมนั้นมีชีวิตชีวาหรือดำเนิน

ไปด้วยดี องค์กรนั้นเกิดมีภาวะและคุณสมบัติของมันเอง ที่ต่างหากจากภาวะและคุณสมบัติขององค์ประกอบทั้งหลาย

เกรียงศักดิ์เจริญวงศ์ (2546) ได้ให้ความหมายว่าการบูรณาการก็คือการผนวก การประสาน การเติมเต็มการเชื่อมโยงการรวมกัน รวมกัน เป็นต้น ทฤษฎีการบูรณาการในทางการเมือง มุ่งที่จะทำให้องค์การระหว่างประเทศเป็นเสมือนครอบครัวใหญ่ครอบครัวหนึ่ง โดยมีประเทศสมาชิก เปรียบเสมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แนวความคิดของทฤษฎีบูรณาการนี้อาจจะเทียบได้กับ แนวความคิดเกไมนซาฟ ของสังคมวิทยา หมายถึงลักษณะสังคมที่เน้นความสำคัญของการที่สมาชิกใน สังคมมีความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเอง เน้นความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมของ ชุมชนแนวคิดของการบูรณาการไม่พ้นความสัมพันธ์กับระบบการเมืองการปกครองและระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นฐานคิดที่สำคัญ ในมิติของสวัสดิการสังคมนั้นมีนักวิชาการหลายท่านที่พยายามศึกษา และ จัดหมวดหมู่ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ที่ Wedderburn ได้จัดกลุ่มที่เรียกว่า Integrationism ซึ่งบางคน เช่น Titmuss ได้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกันกล่าวคือ Institutional Model ซึ่งในความหมายก็คือเป็น การมองการจัดสวัสดิการในเชิงสถาบัน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นต้องรวมกลุ่มสวัสดิการเป็นสถาบัน เพื่อความต่อเนื่องและมั่นคง แต่การบูรณาการระยะหลังที่แนวโน้มเปลี่ยนไปตามการเมืองวิถีคิดก็ปรับ ตาม มาเป็นขงๆ เช่น Classical Liberalism มาสู่ Neo-Liberalism มาสู่ The new right หรือตามแต่ กลุ่มนักวิชาการกลุ่มใดจะให้คำจำกัดความและรูปแบบของการจัดกลุ่มปัจจุบันแนวคิดบูรณาการเกิดมา พรอมๆกับความพยายามที่จะหาคำตอบแบบ Intuition หรือ การหยั่งรู้เพราะว่าความเชื่อตลอดทศวรรษ ที่ผ่านมาในหลักของ Exact science มีข้อจำกัด ทำให้แนวคิดของระบบการเรียนรู้ปรับเป็นแบบ Multidisciplinary มองเหตุและปัจจัยแบบองค์รวม (Holistic) และคิดเชิงระบบ (System thinking) มาก ขึ้น แนวคิดนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในกลุ่มธุรกิจซึ่งมีเป้าหมายของการบูรณาการเพื่อคู่แข่งและ ผลตอบแทนทางธุรกิจต่อมาขยายมาสู่ระบบรัฐมากขึ้น ซึ่งการบูรณาการจะเหมาะสมกับช่วงเวลาของวิถี คิดของการผลักดันในการพึ่งตนเองด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ที่มองว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สำคัญรัฐไม่ควรเข้ามาจัดการหรือทำให้รัฐสวัสดิการมีบทบาทน้อยที่สุดเพราะแนวคิดนี้มองว่าสวัสดิ การสังคมทำให้รัฐต้องรับภาระมากขึ้นและเป็นตัววางเศรษฐกิจ เพื่อให้กลไกตลาดเป็นตัวกำหนดองค์กร ชุมชนเพื่อการรวมและจัดการกับสวัสดิการสมาชิกของตนเอง และรูปแบบได้ก่อร่างขยายครอบคลุมทุก หมู่บ้าน และการบูรณาการเพื่อให้กลุ่มองค์กรชุมชนมีศักยภาพในการจัดการสวัสดิการของชุมชนได้ ครอบคลุมและกว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่ง Gusztav Names (2005) ได้ใช้แนวคิดของการบูรณาการเพื่อเสนอ ทางออกของระบบการบริหารจัดการของรัฐที่เป็น Top - Down มาเป็น Bottom - up ดังที่ปรากฏใน งานของเขาชื่อ Integrated rural development the concept and its operation เขากล่าวว่า การบูรณาการสามารถกระทำได้ ทั้งการบูรณาการโดยนำสิ่งที่มีอยู่จริงมาบูรณาการ (Factual integration) หรือการบูรณาการความคิด (Conception integration) ขั้นตอนของ การบูรณาการเกรียงศักดิ์เจริญวงศ์ได้เสนอในวิถีคิดแบบบูรณาการไว้อย่างน่าสนใจคือ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ถอดกรอบ เพื่อที่จะให้หลุดจากกับดักทางความคิด ทางวัฒนธรรม ทางความรู้ ทางประสบการณ์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขยายกรอบ โดยอาศัยฐานแนวคิดในเรื่อง องค์กรวม สหวิทยาการคิดโดยวิธี
อุปนัยการมองประสานข้อตรงข้าม และมองแบบทุกฝ่ายชนะ

ขั้นที่ 3 คุ่มกรอบ ซึ่งเป็นขั้นกลับมาบูรณาการอีกครั้ง

John Ditch (2002) ได้สรุปเงื่อนไขความสำเร็จของการบูรณาการสวัสดิการของชุมชนในระดับ
นโยบายคือ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมหลักและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. เป้าประสงค์
3. ทรัพยากร
4. กระบวนการและแนวทางการทำงาน
5. ผลกระทบ ผลผลิต และวิวัฒนาการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “กรอบการปฏิบัติงานระดับยุทธการของกองกำลังสุรสีห์เพื่อส่งเสริม
โครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี” อาศัยแนวคิดทฤษฎีในเรื่องโครงสร้างการ
จัดระดับสงคราม (levels of war) : ยุทธศาสตร์, ยุทธการและยุทธวิธีของชาติและแนวคิดทฤษฎีทาง
เศรษฐศาสตร์มหภาคเรื่องทฤษฎีรายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายมีงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น
ดังนี้

นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหาร(รุ่น58), นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก(รุ่น62)
นักศึกษาวิทยาลัยการทัพเรือ(รุ่น49) และนักศึกษาวิทยาลัยการทัพอากาศ (รุ่น51), “ยุทธศาสตร์
ทหาร 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579)” เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทำให้ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์
วัตถุประสงค์ทางทหาร แนวความคิดและประเด็นยุทธศาสตร์ทางทหาร รวมถึงมาตรการและขีด
ความสามารถทางทหารที่ต้องบูรณาการในการใช้ทรัพยากร และผนึกกำลังอำนาจชาติในทุกด้าน
แนวคิดดังกล่าวประกอบไปด้วย 1)การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง 2) การผนึกกำลังป้องกัน
ประเทศ 3)การป้องกันเชิงรุก 4) การพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน

เอกสารวิจัยของ พลตรีฤชดา นรมณีพิภรณ์ เรื่อง “แนวทางการแก้ปัญหาผู้หนีภัย
ในการสู้รบจากพม่า” มุ่งศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาผู้หนีภัยการสู้รบเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ
ต่อความมั่นคงของชาติ โดยอาศัยกรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์พบว่า รัฐต้องเน้น การปฏิบัติตาม
มาตรการควบคุมป้องกันที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการหลบหนี
ออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวไปกระทำผิดกฎหมาย เช่น ขยายแรงงาน การค้ายาเสพติด ลักลอบตัดไม้
ทำลายป่า รวมถึงการเป็นพาหะโรคติดต่อ จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจประเด็นปัญหาติดต่อภาครัฐ
ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงภัยคุกคาม และผลกระทบทางลบต่อชุมชน
พร้อมทั้งเสนอแนะการแก้ไขปัญหาระยะสั้นในเรือนของการจัดระเบียบที่พักพิงชั่วคราว การหีบยก
ประเด็นเพื่อหารือกับรัฐบาลเมียนมา ดำรงการรับความช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศการแก้ไข
ปัญหาอย่างยั่งยืนด้วยการให้การสนับสนุนรัฐบาลเมียนมาปฏิรูปการเมืองและแก้ไขปัญหาการเมือง
ภายในด้วยแนวทางสันติวิธี ไทยควรเร่งสนับสนุน พัฒนาและสร้างงานในพื้นที่ชายแดนให้มีการกระตุ้น

การลงทุนโดยใช้สิทธิประโยชน์ จะทำให้นักลงทุนมีความสนใจ รัฐควรจัดระบบให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้ง สมช. มหาตไทย ทหาร ตำรวจ รวมถึงส่วนราชการอื่นๆ ทำงานร่วมกับองค์กร เอกชน และองค์กร ระหว่างประเทศบนพื้นฐานแนวคิดที่จะแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น ไม่คิดเพียงว่าผู้หนีภัยการสู้รบ เหล่านี้ต้องกลับประเทศหรือประเทศที่สามเท่านั้น เพราะหากเป็นเช่นนั้นแล้วส่วนที่เหลืออยู่ใน ประเทศไทยจะเป็นส่วนปัญหาต่อสังคมเรา มากกว่าที่จะเป็นส่วนที่ร่วมในการพัฒนาชาติบ้านเมือง ของเราต่อไป

นฤดม ชวนะเสน (2553),ศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความมั่นคง และ ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของไทยในทศวรรษหน้า” เกี่ยวข้องกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง ทางทะเลของภูมิภาคอาเซียนในระยะ พ.ศ.2554 – 2563 นโยบายต่างประเทศที่สามารถแก้ปัญหา ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนร่วมกัน รวมถึงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความมั่นคงและ ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลของไทยในระยะ 10ปี ผลการวิจัยพบว่ากระแสโลกาภิวัตน์จะทำให้ ภูมิภาคเพิ่มระดับการพึ่งพาตัวเองมากขึ้น ภัยคุกคามจะเกิดจากการขยายตัวของมหาอำนาจและ ปัญหาความขัดแย้งการอ้างกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะ และเขตแดนทางทะเลที่ยังตกลงไม่ได้ ส่วนโอกาสที่ สำคัญคือการรวมกลุ่มกันภายใต้แนวคิดประชาคมอาเซียน 2558

นโยบายต่างประเทศควรเน้นกรอบการสร้างสมุทราณาพอย่างต่อเนืองยึดแนวคิดแบบ พหุนิยมและความร่วมมือด้านความมั่นคงแบ่งนโยบาย 2ระดับคือ นโยบายที่มีผลต่อความมั่นคงระดับ ภูมิภาค และนโยบายที่มีผลต่อความมั่นคงระดับประเทศทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและการทหาร ที่มีความประสานสอดคล้องด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ ทางทะเลที่มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการทำงานของ ศรชล.ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยควรให้กองทัพเรือ เป็นงานหลักในการดำเนินการ

วิทยานิพนธ์ ของ สรวุฒิ จงสกุล,"การรับรู้และความคิดเห็นของประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีต่อโครงการ ทวาย: เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน" (2556) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้โครงการ “ทวาย”เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ของประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ของประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี และนำผลการวิจัยเข้าสู่เวทีประชาคม ตำบลบ้านเก่า เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับโครงการ “ทวาย”เขตเศรษฐกิจ พิเศษชายแดน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ประชาชน ตำบลบ้านเก่า อำเภอมือง จังหวัดกาญจนบุรี ที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 38 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ตำบลบ้านเก่า จำนวน 331 คน รวมทั้งสิ้น 369คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าสถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่าระดับการรับรู้โครงการ “ทวาย”เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของ กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง,ระดับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก,การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อายุ รายได้ประจำ /เดือน มีความสัมพันธ์กับ การรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วน เพศ อาชีพการศึกษาระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน สถานภาพทางสังคม และความรู้สึกล้วนเป็นหนึ่งเดียวกับการเป็น

ชาวตำบลบ้านเก่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้โครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น ที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า อายุ รายได้ประจำ /เดือน อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพศ และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับการเป็นชาวตำบลบ้านเก่ามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ “ทวาย” เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

วิทยานิพนธ์ของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม(2557) เป็นการศึกษาวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมและ 3) เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรได้แก่ คือผู้ที่ เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านคลองใหม่ จำนวน 618 ครอบครัวเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 ตัวอย่าง และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ผู้บริหารชุมชน นักพัฒนาชุมชน และผู้นำกลุ่มในชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ในส่วนข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีจัดกลุ่มข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงนำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique) ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

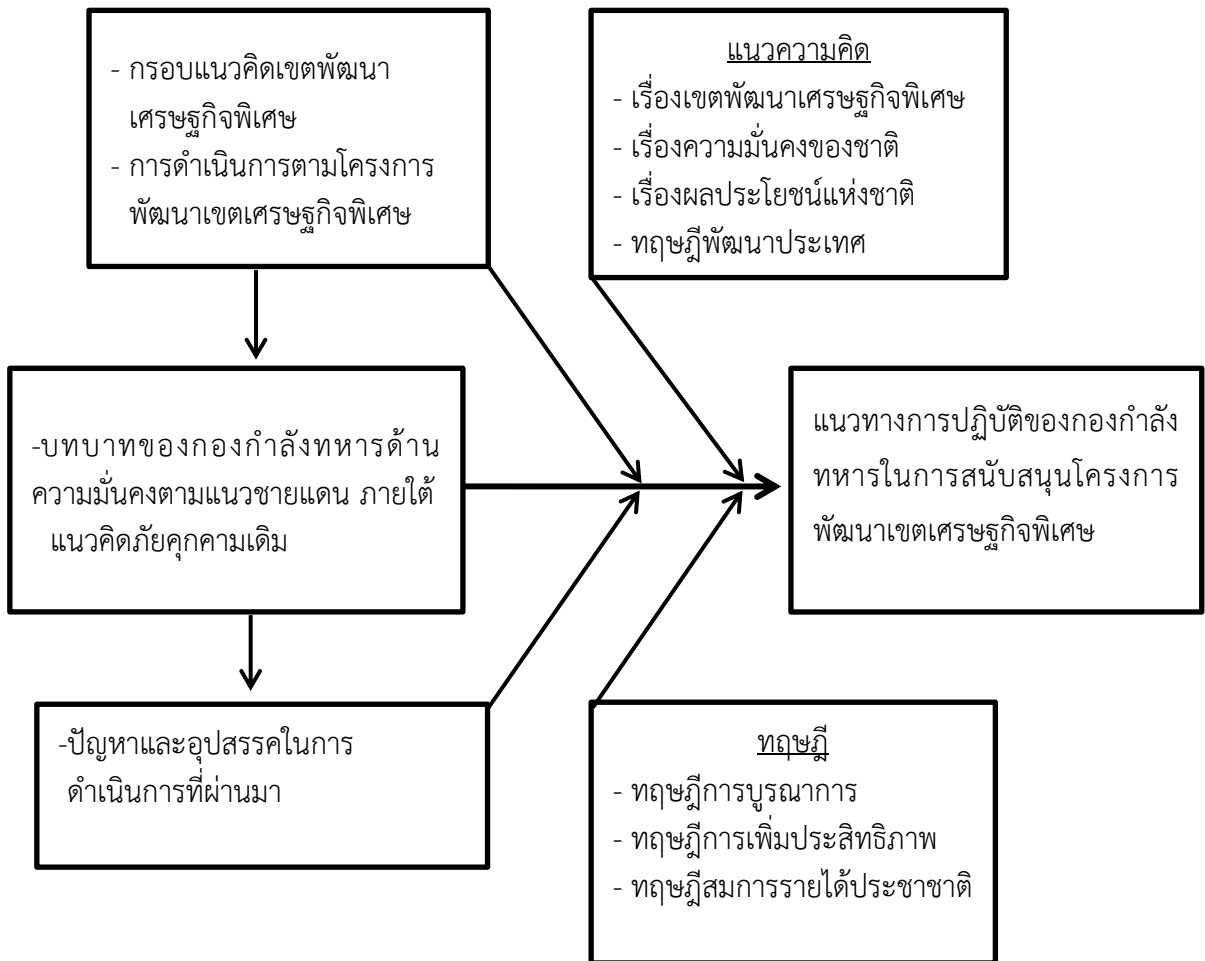
2. การเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อมพบว่าโดยภาพรวม ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ขณะที่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนต่างกัน

มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรคหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาต่างๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นๆร่วมกันเป็นอย่างดี

อนึ่ง ชุมชนมีรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรม ในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิตหรือผลงานที่เกิดขึ้น อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชน และการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ คือ ด้านการพัฒนาคน ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการพัฒนาแหล่งรายได้ และด้านการพัฒนาแผนชุมชนประโยชน์เกิดขึ้นแก่ชุมชน แก่ประชาชนในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆที่เป็นปัจจัยส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและตรงประเด็น ความต้องการหรือปัญหาของชุมชน อย่างเห็นได้ชัด ชุมชนบ้านคลองใหม่นี้ว่าแบบอย่างการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมแก่สังคมไทยตามบริบทชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุป

การศึกษาวิจัยในหัวข้อ"แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารในการสนับสนุนโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ" นี้ เมื่อได้ทบทวนทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องพบว่าเป็นเรื่องใหม่ จริงอยู่ที่ว่าเคยมีการศึกษาแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารในบทบาทป้องกันประเทศตามแนวชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ แต่เมื่อนิยามของภัยคุกคามเปลี่ยนไปในลักษณะทางกว้างและเนื้อหาที่ซับซ้อนเกี่ยวพันกับมิติอื่นๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการเมือง โดยเฉพาะเมื่อรัฐมีความจำเป็นต้องขับเคลื่อนประเทศด้วย การลงทุนจากภาครัฐเป็นตัวนำให้ภาคเอกชนและต่างชาติเข้ามาร่วมอันจะเป็นผลให้เศรษฐกิจขยายตัว เกิดการจ้างงานและการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในที่สุด มูลค่าของโครงการเหล่านี้มีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ จึงนับเป็นปัจจัยความมั่นคงที่สำคัญประการหนึ่ง รวมถึงเป็นเป้าหมายทางยุทธศาสตร์อีกด้วย

ดังนั้นทฤษฎีการพัฒนาประเทศซึ่งเมื่อพิจารณาอย่างสอดคล้องกับแนวคิดความมั่นคงของชาติที่เปลี่ยนไป จึงเกิดแนวคิดการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นทำให้บทบาทของกองกำลังทหารในด้านการปกป้องเป้าหมายเหล่านี้จึงนับเป็นประเด็นที่น่าสนใจการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติภารกิจ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3

การจัดตั้งและการดำเนินการตามโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การดำเนินการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี

จากบริบทการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค อันส่งผลผลักดันให้มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน รวมถึงผลกระทบจากเขตเศรษฐกิจพิเศษที่อาจมีทั้งในด้านบวกและด้านลบ คณะผู้วิจัยจึงจัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้น เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงรูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย การศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน

โดยงานศึกษาชิ้นนี้จะแบ่งส่วนการวิเคราะห์ที่สำคัญออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1)การวิเคราะห์ความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษทางด้านกายภาพ 2)การวิเคราะห์รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย 3)การวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4)การวิเคราะห์ประเด็นทางด้านกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ และ 5)การสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การวิเคราะห์ความพร้อมและความเหมาะสมของพื้นที่ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษทางด้านกายภาพ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนับเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยทำให้เขตเศรษฐกิจพิเศษประสบความสำเร็จ จากการเก็บข้อมูลรายพื้นที่นั้น ขอสรุปประเด็นที่ควรมีการพัฒนารายพื้นที่ที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือพื้นที่การค้าภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้

จากการให้คะแนนแต่ละเขตพื้นที่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค และด้านการอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน ได้นำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อหาความเหมาะสมของประเภทการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่โดยถ่วงน้ำหนักตามค่าน้ำหนักที่แสดงในตารางที่ 3-1 และตารางที่ 3-2 ซึ่งเป็นค่าถ่วงน้ำหนักที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในแต่ละประเภทอุตสาหกรรม ตลอดจนสอบถามผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 3-1 คำนวณน้ำหนักของคะแนนด้านโครงสร้างพื้นฐานของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท

ประเภทอุตสาหกรรม	สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	เกษตรแปรรูป	พื้นที่การค้า	ศูนย์โลจิสติกส์	ท่องเที่ยว
ถนน	30	30	30	30	20
ท่าเรือ	20	20	10	20	5
รถไฟ	5	5	10	10	5
ท่าอากาศยาน	5	0	5	5	10
ไฟฟ้า	25	25	15	15	10
สื่อสารโทรคมนาคม	5	5	15	10	10
ประปา	10	15	15	10	10
สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่	0	0	0	0	30

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3-1 ได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนด้านโครงสร้างพื้นฐานของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท โดยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนเกษตรแปรรูป มีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ในพื้นที่ที่มีถนนและเส้นทางเชื่อมโยงไปยังท่าเรือที่มีความพร้อม สาธารณูปโภคที่ต้องการหลัก คือ ไฟฟ้า และน้ำสะอาด ขณะที่พื้นที่การค้า ศูนย์โลจิสติกส์นั้น ต้องการถนน ท่าอากาศยาน ไฟฟ้า โทรคมนาคมที่ดีเป็นพิเศษ ส่วนศูนย์ท่องเที่ยวนั้นควรจะต้องมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่เอง

ตารางที่ 3-2 คำนวณน้ำหนักของคะแนนด้านการอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดนของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท

ประเภทอุตสาหกรรม	สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	เกษตรแปรรูป	พื้นที่การค้า	ศูนย์โลจิสติกส์	ท่องเที่ยว
ระบบเอกสารที่ด่านศุลกากร	10	20	20	15	10
อาคารศุลกากรและการจัดพื้นที่	10	10	10	10	5
ระบบการตรวจคนเข้าเมือง	35	20	25	15	30
อาคารตรวจคนเข้าเมืองและการจัดพื้นที่	10	10	10	5	15
สถานีบริการเชื้อเพลิง	5	5	5	10	10
สถานีซ่อมบำรุงรถ	5	5	5	10	5
คลังสินค้า	10	15	5	20	0
สถานพยาบาล	5	5	10	5	15
ความสะดวกในการข้ามแดน	10	10	10	10	10

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3-2 ได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนด้านการอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดนของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท โดยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มซึ่งต้องใช้แรงงานมาก ตลอดจนศูนย์กลางการท่องเที่ยวควรมีระบบการตรวจคนเข้าเมืองที่ได้มาตรฐานรวดเร็ว สามารถรองรับการเคลื่อนย้ายคนได้ ส่วนเกษตรแปรรูปต้องมีระบบศุลกากรที่มีประสิทธิภาพ สำหรับศูนย์โลจิสติกส์ต้องมีคลังสินค้าที่กว้างขวาง หลากหลายประเภท เป็นต้น

หลังจากการวิเคราะห์ทั้งในปัจจุบันและตามแผนงานในอนาคต สามารถสรุปแบ่งย่อยตามประเภทอุตสาหกรรมได้ 5 ด้าน ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3-3 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

พื้นที่	ปัจจุบัน			ตามแผนงานในอนาคต		
	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม
แม่สอด	2.28	2.60	2.44	3.05	2.70	2.88
กาญจนบุรี	2.83	2.25	2.54	3.35	2.85	3.10
แม่สาย	2.45	3.40	2.93	2.55	3.40	2.98
เชียงใหม่	2.80	3.15	2.98	2.90	3.15	3.03
เชียงใหม่	2.78	3.25	3.01	2.88	3.25	3.06
อรัญประเทศ	2.58	2.50	2.54	3.03	2.90	2.96
สะเดา	2.55	2.80	2.68	3.43	3.20	3.31
มุกดาหาร	2.25	3.15	2.70	2.43	3.15	2.79

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากตารางที่ 3-3 พบว่า สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม แม่สอดยังมีความพร้อมทางกายภาพน้อยเทียบกับพื้นที่อื่นๆ เนื่องจากอยู่ไกลท่าเรือและถนนที่เชื่อมโยงไปท่าเรือยังไม่ดีเท่าที่ควร รวมถึงด้านยังไม่ได้มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายแรงงาน แต่ก็มีแผนที่จะพัฒนาถนนทั้งสองด้านที่เชื่อมโยงมา อ.แม่สอด ในระยะยาวปัญหาจึงน่าจะลดลง ส่วนพื้นที่อื่นๆไม่มีปัญหาทางกายภาพที่ชัดเจน ขณะที่มุกดาหารยังไม่มีความสะดวกเท่าใดนักแม้จะอยู่บนระเบียงเศรษฐกิจแต่ก็อยู่ห่างไกลจากท่าเรือหลัก

ในส่วนของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปนั้น พื้นที่ที่มีความเหมาะสมทางกายภาพน้อยในปัจจุบัน คือกาญจนบุรีและแม่สอด เนื่องจากด้านศุลกากรยังไม่ได้รับการพัฒนา และถนนที่เชื่อมโยงยังมีปัญหาอยู่ อย่างไรก็ตามก็คาดว่าจะได้รับการปรับปรุงจากแผนงานของภาครัฐที่ดำเนินการอยู่ (ตารางที่ 3-4)

ตารางที่ 3-4 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทเกษตรแปรรูป

พื้นที่	ปัจจุบัน			ตามแผนงานในอนาคต		
	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม
แม่สอด	2.25	2.58	2.41	2.95	2.73	2.84
กาญจนบุรี	2.88	2.05	2.46	3.40	2.65	3.03
แม่สาย	2.40	3.45	2.93	2.50	3.45	2.98
เชียงใหม่	2.80	3.20	3.00	2.90	3.20	3.05
เชียงใหม่	2.80	3.30	3.05	2.90	3.30	3.10
อรัญประเทศ	2.58	2.45	2.51	3.03	2.85	2.94
สะเดา	2.50	2.85	2.68	3.38	3.25	3.31
มุกดาหาร	2.23	3.10	2.66	2.38	3.10	2.74

ที่มา : คณะผู้วิจัย

พื้นที่การค้าที่เหมาะสมที่สุดในทางกายภาพ คือ อ.สะเดา จ.สงขลา ที่เชื่อมโยงไปมาเลเซีย และ อ.แม่สาย อ.เชียงของ อ.เชียงแสน ซึ่งเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนตอนใต้ได้สะดวก ทั้งหมดนี้มี โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอยู่ในเกณฑ์ดี ขณะที่พื้นที่อื่นๆ หากมีการพัฒนาตามแผนงานในอนาคตแล้ว ก็น่าจะอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ตารางที่ 3-5)

ตารางที่ 3-5 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทพื้นที่การค้า (Trade Zone)

พื้นที่	ปัจจุบัน			ตามแผนงานในอนาคต		
	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม
แม่สอด	2.23	2.63	2.43	3.10	2.68	2.89
กาญจนบุรี	2.70	2.25	2.48	3.30	2.85	3.08
แม่สาย	2.40	3.40	2.90	2.60	3.40	3.00
เชียงแสน	2.75	3.10	2.93	2.95	3.10	3.03
เชียงของ	2.73	3.15	2.94	2.93	3.15	3.04
อรัญประเทศ	2.60	2.50	2.55	3.05	2.90	2.98
สะเดา	2.43	2.80	2.61	3.28	3.20	3.24
มุกดาหาร	2.35	3.15	2.75	2.58	3.15	2.86

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ในด้านศูนย์กลางโลจิสติกส์ (คลังสินค้าและศูนย์กระจายสินค้า) นั้น เมืองชายแดนที่ศึกษาทั้งหมดอยู่ในระเบียบเศรษฐกิจที่สำคัญ แต่ที่มีความพร้อมทางกายภาพสูง คือ อ.สะเดา อ.เชียงของ อ.เชียงแสน และ อ.แม่สาย ส่วนในพื้นที่อื่นๆต้องรอให้มีการพัฒนาตามแผนงานของภาครัฐก่อน จึงจะอยู่ในเกณฑ์ดี (ตารางที่ 3-6)

ตารางที่ 3-6 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทศูนย์กลางโลจิสติกส์

พื้นที่	ปัจจุบัน			ตามแผนงานในอนาคต		
	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม
แม่สอด	2.18	2.55	2.36	3.05	2.75	2.90
กาญจนบุรี	2.75	2.15	2.45	3.35	2.60	2.98
แม่สาย	2.35	3.50	2.93	2.55	3.50	3.03
เชียงแสน	2.70	3.15	2.93	2.90	3.15	3.03
เชียงของ	2.68	3.30	2.99	2.88	3.30	3.09
อรัญประเทศ	2.60	2.40	2.50	3.05	2.70	2.88
สะเดา	2.50	2.88	2.69	3.45	3.18	3.31
มุกดาหาร	2.20	3.10	2.65	2.38	3.10	2.74

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ในด้านศูนย์กลางการท่องเที่ยวนี้ เมืองชายแดนที่มีความพร้อมในปัจจุบัน คือ อ.แม่สาย และ อ.เชียงแสน ซึ่งมีนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว ขณะที่หากมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการผ่านแดนของกาญจนบุรีตามแผนงาน ก็จะทำให้กาญจนบุรีมีความพร้อมทางกายภาพเช่นกัน (ตารางที่ 3-7)

ตารางที่ 3-7 ความเหมาะสมทางกายภาพในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทเมืองท่องเที่ยว

พื้นที่	ปัจจุบัน			ตามแผนงานในอนาคต		
	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม	โครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	การอำนวยความสะดวกที่จุดผ่านแดน	รวม
แม่สอด	2.35	2.65	2.50	3.00	2.65	2.83
กาญจนบุรี	2.75	2.50	2.63	3.13	3.10	3.11
แม่สาย	2.65	3.45	3.05	2.75	3.45	3.10
เชียงแสน	3.03	3.05	3.04	3.13	3.05	3.09
เชียงของ	2.83	3.05	2.94	2.93	3.05	2.99
อรัญประเทศ	2.38	2.50	2.44	2.68	2.90	2.79
สะเดา	2.48	2.70	2.59	3.00	3.10	3.05
มุกดาหาร	2.45	3.20	2.83	2.70	3.20	2.95

ที่มา : คณะผู้วิจัย

2.การวิเคราะห์รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยจะแบ่งเป็นการศึกษาตัวอย่างเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนในต่างประเทศ และรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

2.1. ตัวอย่างเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนในต่างประเทศ

เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่คณะผู้วิจัยคัดเลือกศึกษาเป็นตัวอย่างประกอบด้วย

2.1.1 เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศโปแลนด์ (Poland Special Economic Zones)

2.1.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศในแถบแอฟริกาเหนือ โดยเฉพาะโมร็อกโค

2.1.3เขตเศรษฐกิจพิเศษจีน - เวียดนาม (Cross border Economic Cooperation Zones at theChina - Vietnam Border: CBEZ)

2.1.4 เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศเม็กซิโก (Mexico Maquiladolas)

2.1.5 ระเบียงเศรษฐกิจสิงคโปร์ - มาเลเซีย (Singapore - Malaysia Economic Corridor : IskandarMalaysia in Johor Bahru)

รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนของต่างประเทศที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษา สามารถสรุปได้ดังตารางที่ต่อไปนี

ตารางที่ 3-8 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศโปแลนด์

ชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ	รูปแบบ	กิจกรรม/อุตสาหกรรม
Poland SEZs (17 เขต)	เขตส่งเสริมการส่งออก (EPZ)	- ยานยนต์และชิ้นส่วน - เคมีภัณฑ์และพลาสติก - อิเล็กทรอนิกส์ - สิ่งพิมพ์ - การแปรรูปไม้
ผู้ลงทุนหลัก	สิทธิประโยชน์	รูปแบบการพัฒนา
- เยอรมัน - ฝรั่งเศส - ลักเซมเบิร์ก	- ยกเว้นภาษีเงินได้ - ยกเว้นภาษีอสังหาริมทรัพย์ - การให้เงินอุดหนุนแบบเจาะจงอุตสาหกรรม - การลดหย่อนภาษีสำหรับเทคโนโลยีใหม่ และ R&D	- Minister of Economy เป็นผู้เสนอการจัดตั้ง SEZ และผลกระทบผ่านการพิจารณาของ ค.ร.ม. - แรกเริ่มพัฒนาโดยรัฐบาลโปแลนด์เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจโดยอาศัยประโยชน์จากการอยู่ติดกับเยอรมัน และการเข้าเป็นสมาชิก EU ในระยะต่อมา - Polish - German cross-border cooperation มี ก ารจัดตั้ง joint council committee วางแผนพัฒนาร่วมกัน
รูปแบบการบริหารจัดการ		
บริหารจัดการในรูปแบบของบริษัทจำกัดที่ State Treasury หรือ province government unit เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของ supervisory board ของบริษัทที่ทำหน้าที่บริหารจะประกอบไปด้วย 1) ตัวแทนจาก province government unit 2) ตัวแทนจาก Minister of Economy 3) ตัวแทนจาก local government unit		

ที่มา : สรุปโดยคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3-9 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศโมร็อกโก

ชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ	รูปแบบ	กิจกรรม/อุตสาหกรรม
Tangier Free Zone	เขตส่งเสริมการส่งออก (EPZ)	- ยานยนต์ - สิ่งทอและเครื่องหนัง - เครื่องจักรและอุปกรณ์ - เคมีภัณฑ์ - เกษตรแปรรูป - โลหะ - อิเล็กทรอนิกส์
ผู้ลงทุนหลัก	สิทธิประโยชน์	รูปแบบการพัฒนา
- สเปน - เยอรมัน - ฝรั่งเศส	- ยกเว้นค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนกิจกรรม ค่าธรรมเนียมลิขสิทธิ์และภาษีที่ดิน - ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในช่วง 5 ปีแรก และให้อัตราลดหย่อน 8.75% ปีที่ 6 - 20 - ยกเว้นภาษีเงินปันผลสำหรับคนต่างชาติ และ ภาษีเงินปันผล 7.5% สำหรับคนในประเทศ - ให้เงินอุดหนุนแบบเจาะจงอุตสาหกรรม	พัฒนาโดยรัฐบาล โดยทาง EU ให้ความช่วยเหลือ เช่น European Investment Bank ให้เงินกู้ 200 ล้านเหรียญยูโร ในการลงทุนท่าเรือ Tanger-Med ของ Morocco หรือ European Development Fund ให้เงินช่วยเหลือในการ สร้าง infrastructure ของ SEZs ใน Senegal
รูปแบบการบริหารจัดการ		
- The Tangier Free Zone บริหารจัดการโดย the Tangier Free Zone company ซึ่งเป็นบริษัทลูกของ Tanger Mediterranean Special Agency - Tanger Mediterranean Special เป็นบริษัทภายใต้การควบคุมของรัฐบาลโมร็อกโกผ่าน the Hassan II Fund for Economic and Social Development		

ที่มา : สรุปโดยคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3-10 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศเม็กซิโก

ชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ	รูปแบบ	กิจกรรม/อุตสาหกรรม
Mexico Maquiladoras	เขตแปรรูปเพื่อการส่งออก (EPZ)	- ยานยนต์และชิ้นส่วน - โลหะ - อิเล็กทรอนิกส์
ผู้ลงทุนหลัก	สิทธิประโยชน์	รูปแบบการพัฒนา
- สหรัฐอเมริกา - เนเธอร์แลนด์	- อนุญาตการถือครองกิจการโดยต่างชาติ - อนุญาตการถือครองที่ดินโดยต่างชาติในพื้นที่ที่กำหนด - ยกเว้นภาษีนำเข้ากรณีวัตถุดิบ เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก - เดิมมีการลดหย่อน/ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล แต่จากการปฏิรูประบบภาษีในปี พ.ศ. 2556 ได้ยกเลิกสิทธิประโยชน์ดังกล่าว แต่อนุญาตให้มูลค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการพนักงานมาใช้ลดหย่อนภาษีได้	พัฒนาโดยรัฐบาล โดยจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประเทศในช่วงตอนใต้ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวมีระดับการพัฒนาที่ต่ำ แต่มีข้อได้เปรียบจากการมีชายแดนติดกับประเทศสหรัฐอเมริกา
รูปแบบการบริหารจัดการ		
ผู้ประกอบการจะสามารถยื่นขอจัดตั้ง Maquiladoras ที่ไหนก็ได้ แต่ต้องขอ IMMEX Maquiladora permit จากรัฐบาล แต่ส่วนมากการจัดตั้ง Maquiladoras จะอยู่บริเวณชายแดนเม็กซิโก - สหรัฐอเมริกา		

ที่มา : สรุปร้อยโดยคณะผู้วิจัย

ตารางที่ 3-11 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษของ Iskandar ประเทศมาเลเซีย

ชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษ	รูปแบบ	กิจกรรม/อุตสาหกรรม
Singapore - Malaysia Economic corridor: Iskandar Malaysia in Johor Bahru	- เขตการค้า - ศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ - ศูนย์กลางด้านการรักษาพยาบาล - ศูนย์กลางด้านการเงิน - ศูนย์กลางด้านการศึกษา - ศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว	- ท่องเที่ยว - การศึกษา - สุขภาพ - โลจิสติกส์ - สันทนาการ - ที่ปรึกษาและบริการทางการเงิน
ผู้ลงทุนหลัก	สิทธิประโยชน์	รูปแบบการพัฒนา
ผู้ลงทุนจากมาเลเซีย (67.69%) และจากสิงคโปร์ (20%)	• ยกเว้นกฎการลงทุนจากต่างประเทศ ดังนี้ - ความยืดหยุ่นด้านการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ - ความยืดหยุ่นด้านการจ้างแรงงานต่างประเทศที่มีความรู้ • ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 10 ปี	พัฒนาโดยผ่านการศึกษารายของ The National SJER Planning Committee ซึ่งจัดตั้งโดยรัฐบาลมาเลเซีย ได้รับการบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 9 และมีแผนงานเชื่อมโยงกับสิงคโปร์ภายหลัง
รูปแบบการบริหารจัดการ		
Iskandar Regional Development Authority ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐบาล โดยมีนายกรัฐมนตรี และ Chief Minister of Johor อยู่ในคณะกรรมการ		

ที่มา : สรุปร้อยโดยคณะผู้วิจัย

โดยในกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษจีน - เวียดนาม ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนเนื่องจาก อยู่ในระยะการจัดตั้ง แต่คาดว่าประเทศจีนจะมีส่วนในการให้ความช่วยเหลือการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้เป็นการใช้เงินทุนของรัฐบาลจีนร่วมกับ UNDP

เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนในต่างประเทศที่เลือกศึกษาจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันดังต่อไปนี้

1. ส่วนใหญ่เป็นเขตแปรรูปเพื่อการส่งออก มีวัตถุประสงค์เพื่อดึงเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศ เพื่อสร้างการจ้างงาน ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ ยกเว้น Iskandar ซึ่งมีเป้าหมายที่กิจกรรมการบริการ (อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 32 ของเงินลงทุนใน Iskandar อยู่ในภาคอุตสาหกรรม โดยมีเงินลงทุนในภาคบริการเพียงร้อยละ 27 เท่านั้น)

2. ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดตั้งขึ้นในประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ต่ำกว่า เพื่ออาศัยทุนจากประเทศที่อยู่ใกล้เคียง

3. มีการจำกัดพื้นที่ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการบริหารจัดการ เว้นแต่กรณีของเม็กซิโกที่กำหนดการยื่นขอจัดตั้ง Maquiladoras ที่ใดก็ได้ โดยส่วนมากมีขนาดพื้นที่ไม่ได้ใหญ่มากนัก ยกเว้นกรณีของ Iskandar ซึ่งมีพื้นที่ 2,217 ตร.กม. แต่โครงการดังกล่าวเป็นโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทระเบียงเศรษฐกิจโครงการเดียวของมาเลเซีย

4. มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเฉพาะกิจกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก ยกเว้น Iskandar ที่มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่อผู้ประกอบการบริการ ที่ให้บริการภายในพื้นที่ที่กำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้มักอยู่ในรูปของการยกเว้นหรือลดภาษีเงินได้นิติบุคคล การยกเว้น VAT หรือภาษีสำหรับการนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต และการยกเว้นภาษีเงินปันผล สำหรับต่างประเทศ

5. อาจมีการผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างประเทศ การถือครองกิจการโดยต่างประเทศ การถือครองที่ดินโดยต่างประเทศ และการโอนเงินกลับ

6. รูปแบบการบริหารจัดการส่วนมากจะเป็นการบริหารจัดการโดยองค์กรหรือคณะกรรมการร่วม ที่มีตัวแทนทั้งจากรัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลท้องถิ่น

7. ในบางกรณีจะมีการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศที่อยู่ติดกัน หรืออาจมีการให้ความช่วยเหลือในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษจากประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่า

2.2 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) เขตเศรษฐกิจพิเศษที่เน้นกิจกรรมการผลิต ซึ่งโดยมากจะเป็นเขตการแปรรูปเพื่อการส่งออก (EPZ) และเขตการค้าเสรี (Free Zones) 2) เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจกรรมการบริการ เช่น รูปแบบของ Iskandar ทั้งนี้หากนำพื้นที่ที่อยู่ในโครงการนำร่องของทาง กนพ. ประกอบกับพื้นที่ตามมติของคณะรัฐมนตรีชุดก่อนในปี พ.ศ. 2556 มาแบ่งประเภทตามความเหมาะสม จะสามารถจัดประเภทได้ตามตารางที่ 3-12

ตารางที่ 3-12 พื้นที่และกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน

เขตเศรษฐกิจเพื่อการผลิต (Export processing zones / Hybrid zones)		เขตการค้าเสรี (Free zones) / เขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจกรรมการบริการ	
ชื่อพื้นที่	ประเภทกิจกรรมการผลิต	ชื่อพื้นที่	ประเภทกิจกรรมการบริการ
แม่สอด	อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง	สะเดา	การค้า และบริการด้านการขนส่งและ โลจิสติกส์
กาญจนบุรี	อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง	มุกดาหาร	บริการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์
อรัญประเทศ	อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง	เชียงใหม่	การบริการประเภทโลจิสติกส์และ การขนส่ง และการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน สำหรับน้ำมัน
เชียงใหม่	อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพื่อขายให้ ประเทศจีนตอนใต้	เชียงใหม่	การบริการประเภทการขนส่งและ โลจิสติกส์
สะเดา	อุตสาหกรรมแปรรูปยางพารา และ อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป	ตราด	การบริการประเภทการท่องเที่ยว

ที่มา : คณะผู้วิจัย

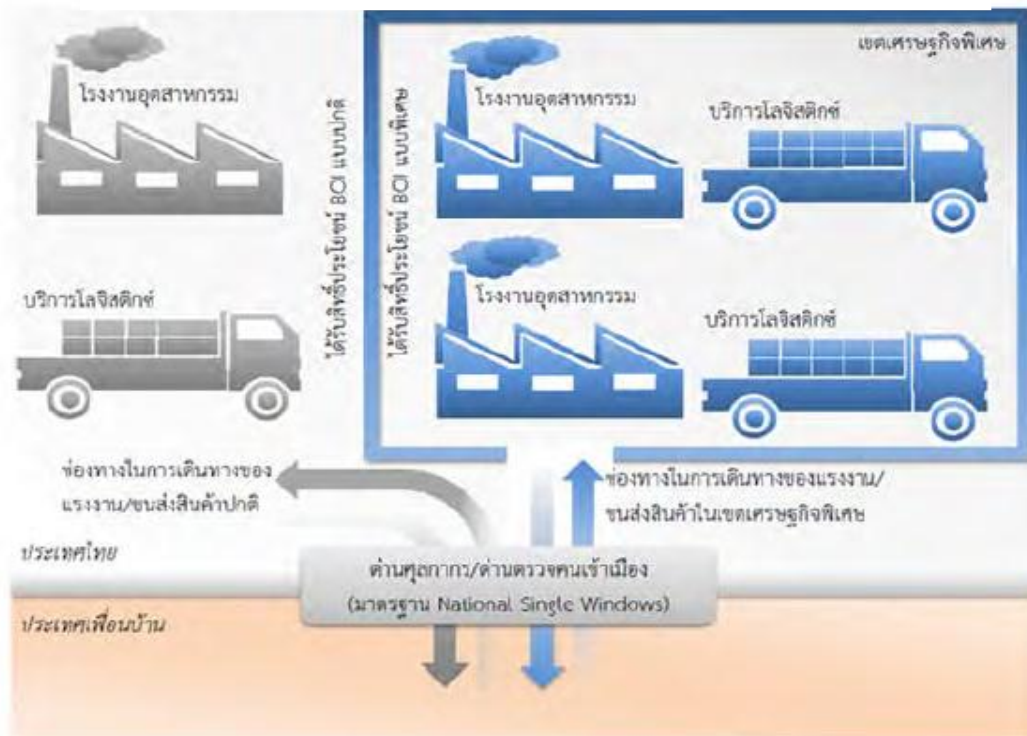
สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตนั้น การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนจะมีขึ้นเพื่ออาศัยการดึงดูดแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงาน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับปฏิบัติการในอุตสาหกรรมดังกล่าว และในขณะเดียวกัน การจัดให้มีเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตบริเวณชายแดนจะช่วยชะลอปัญหาที่เกิดเนื่องจากแรงงานต่างด้าวทะลักเข้ามาบริเวณตอนในของประเทศมากเกินไป นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการอาศัยประโยชน์จากวัตถุดิบในการผลิตจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือประโยชน์จากขยายตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน และยังสามารถใช้ประโยชน์ในการเชื่อมโยงฐานการผลิตไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิตสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3-13 และแผนภาพที่ 3-1

ตารางที่ 3-13 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต

พื้นที่	- จำกัดพื้นที่ชัดเจน มีรั้วรอบขอบชิด - เน้นพื้นที่ที่อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีแรงงานเพียงพอ
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	- ในระยะสั้น เน้นการผลิตเพื่อการส่งออกในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานเข้มข้น หรืออุตสาหกรรมที่สามารถอาศัยความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในการส่งออกได้ - ในระยะยาวมุ่งเน้นการผลิตที่เชื่อมโยงกับฐานการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยคงการผลิตอุตสาหกรรมที่เน้นใช้เทคโนโลยีสูงหรือทักษะแรงงานสูงไว้ในฝั่งประเทศไทย
สิทธิประโยชน์ทางภาษี	- มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีตาม BOI สำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก แต่ผ่อนปรนสัดส่วนการใช้แรงงานต่างด้าว
สิทธิประโยชน์จากการใช้แรงงาน	- ผ่อนปรนสัดส่วนการใช้แรงงานต่างด้าวที่ได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี - ผ่อนปรนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวประเภทเข้าไปเย็นกลับ แต่จำกัดให้อยู่ในพื้นที่เท่านั้น
สิทธิประโยชน์อื่นๆ	- อนุญาตการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศแต่ยกเว้นสิทธิประโยชน์ทางภาษี - ให้เงินอุดหนุนสำหรับอุตสาหกรรมที่ส่งเสริมการทำ R&D สร้างองค์ความรู้หรือสร้างเทคโนโลยี
รูปแบบการบริหารจัดการ	- คณะกรรมการร่วม โดยมีตัวแทนจากรัฐบาลกลาง ส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคม - เน้นการใช้สายการทำงานเดิมของจังหวัด
กลยุทธ์ในระยะยาว	- การสร้างฐานการผลิตร่วมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศเพื่อนบ้าน - การส่งเสริมการออกไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน ในกรณีของอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น

ที่มา : คณะผู้วิจัย

แผนภาพ 3-1 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการผลิต

ที่มา : คณะผู้วิจัย

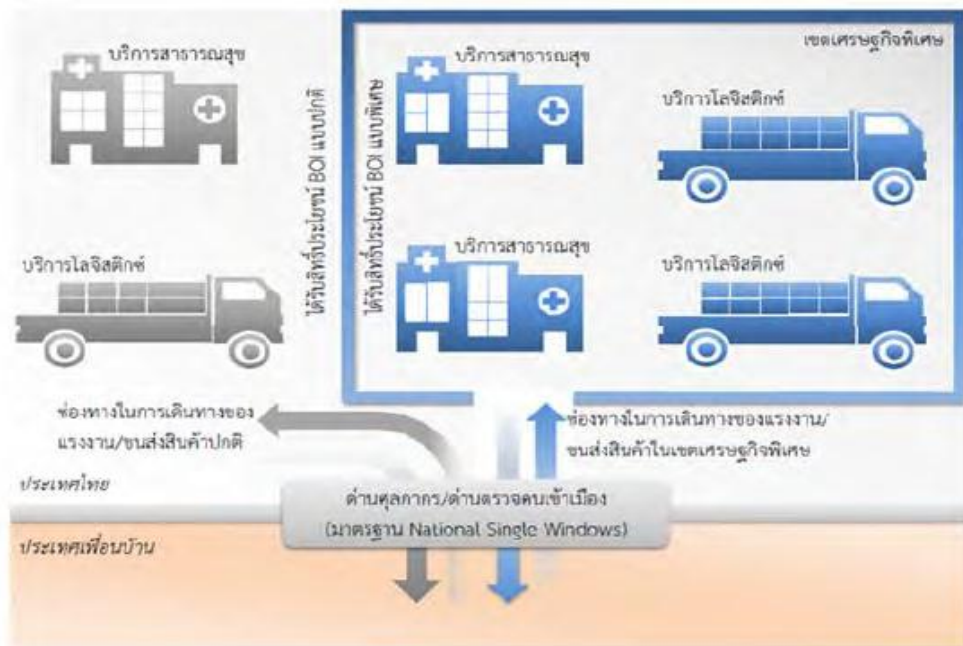
ในส่วนของเขตการค้าหรือเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจกรรมการบริการนั้น คณะผู้วิจัยจะเลือกจากพื้นที่ที่เป็นโครงการนำร่องของทาง กนพ. และมติคณะรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2556 เช่นเดิม แต่เป็นพื้นที่ที่อาจไม่ได้มีศักยภาพในการเป็นฐานการผลิต แต่มีจุดเด่นในการดำเนินกิจกรรมการบริการ โดยจะมุ่งเน้นกิจกรรมการบริการที่เชื่อมโยงกับการผลิตหรือการค้า ณ จุดผ่านแดน มากกว่าการจัดทำเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อกิจกรรมการบริการแบบรวมศูนย์ขนาดใหญ่โดยสามารถสรุปรูปแบบได้ดังตารางที่ 3-14 และแผนภาพที่ 3-2

ตารางที่ 3-14 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการบริการที่เหมาะสม

พื้นที่	<ul style="list-style-type: none"> - จำกัดพื้นที่ชัดเจน แต่อาจมีขนาดใหญ่กว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิต - เน้นความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและศักยภาพของจังหวัด
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - การบริการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์จากประโยชน์ด้านความเชื่อมโยง - การจัดตั้งเขตปลอดอากรภายในพื้นที่ - การบริการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีศักยภาพ หรือสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้านได้ด้วย - การบริการด้านสุขภาพและการศึกษา
สิทธิประโยชน์ทางภาษี	<ul style="list-style-type: none"> - มีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีตาม BOI สำหรับกิจกรรมการบริการภายในพื้นที่ที่กำหนด และจำกัดเฉพาะกิจกรรมการบริการสำหรับลูกค้าในต่างประเทศที่เข้ามาใช้บริการภายในพื้นที่ หรือลูกค้าอยู่ต่างประเทศ
สิทธิประโยชน์จากการใช้แรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ผ่อนปรนสัดส่วนการใช้แรงงานต่างด้าวที่ได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี - ผ่อนปรนการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวประเภทเข้าไปเย็นกลับ แต่จำกัดให้อยู่ในพื้นที่เท่านั้น
สิทธิประโยชน์อื่นๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อการขายสำหรับสินค้าบางประเภท หรือ duty free สำหรับเขตการท่องเที่ยว - การให้เงินทุนสนับสนุนสำหรับธุรกิจที่สร้างสรรค์ หรือธุรกิจที่สร้างองค์ความรู้
รูปแบบการบริหารจัดการ	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการร่วม โดยมีตัวแทนจากทั้งรัฐบาลกลาง ส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคม - เน้นการใช้สายการทำงานเดิมของจังหวัด
กลยุทธ์ในระยะยาว	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานด้านการบริการแทนการผลิตที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น

ที่มา : คณะผู้วิจัย

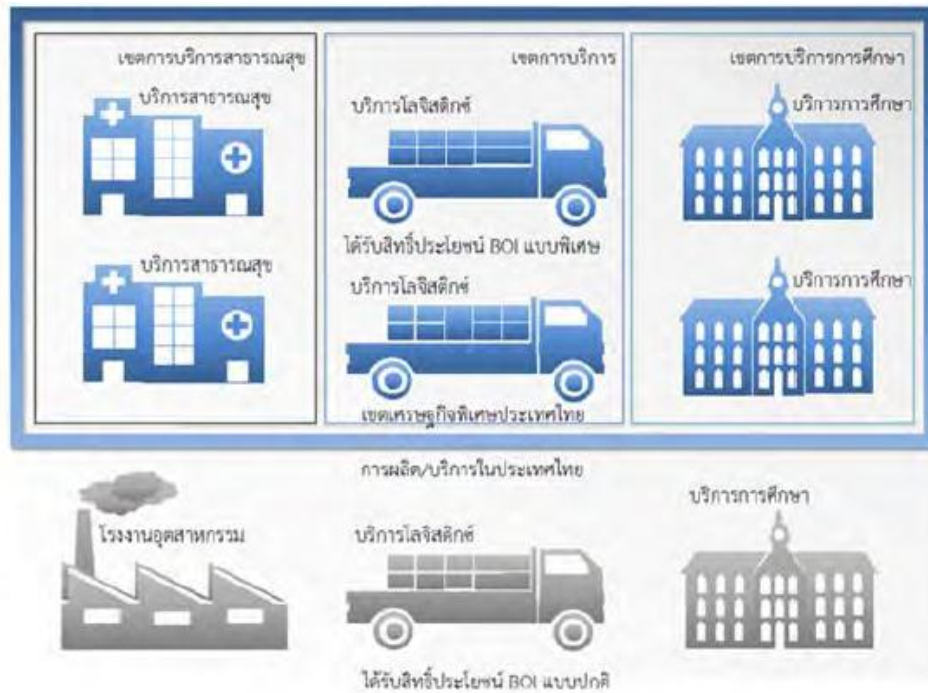
แผนภาพ 3-2 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อการค้าบริการ

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ในกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการค้าบริการแบบรวมศูนย์นั้นมีความแตกต่างจากเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิต กล่าวคือ เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวจะไม่มีผลในด้านการจัดการความมั่นคงเกี่ยวกับการชะลอแรงงานต่างด้าวเข้าตอนในของประเทศ ดังนั้นในความเป็นจริงแล้วเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทนี้ไม่จำเป็นจะต้องอยู่บริเวณชายแดนของประเทศก็ได้ โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทนี้มักจะมีเป้าหมายด้านการพัฒนาประเทศ และมีขนาดใหญ่ เช่น Iskandar ซึ่งใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูงเพื่อให้เขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวประสบความสำเร็จดังนั้นก็อาจคัดเลือกพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นบริเวณชายแดนหรือไม่ก็ตาม และพื้นที่ที่เหมาะสมจะพัฒนาโครงการดังกล่าวโดยพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง ความต้องการของลูกค้าและผู้ลงทุน เป็นต้น โดยอาจพิจารณาเขตเศรษฐกิจพิเศษประเภทบริการในพื้นที่ เช่น เกาะสมุย เกาะภูเก็ต หรือพัทยาโดยสิทธิประโยชน์ของเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการค้าบริการแบบรวมศูนย์จะเหมือนที่แสดงในตารางที่ 3-14 เว้นแต่จะเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่รวมกิจกรรมการค้าบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพและไม่จำเป็นต้องอยู่ในบริเวณชายแดน ดังแสดงในแผนภาพที่ 3-3

แผนภาพ 3-3 รูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการบริการแบบรวมศูนย์

ที่มา : คณะผู้วิจัย

3. การวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

โดยทั่วไปแล้วการพัฒนาพื้นที่ทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง พื้นที่บริเวณที่มีการคมนาคมขนส่งสะดวกหรือพื้นที่ที่อยู่บริเวณชายแดนซึ่งห่างจากจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ย่อมส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนทั้งสิ้นในการศึกษานี้คณะผู้วิจัยได้แบ่งแยกผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและการปกครอง ผลกระทบด้านความมั่นคง และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

การศึกษานี้คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์สอบถามเชิงลึกและการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างชุมชนและผู้ประกอบการรวม 300 ตัวอย่าง ในพื้นที่ 5 จังหวัด 7 เขต ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว (อรัญประเทศ) ตาก เชียงราย (แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ) กาญจนบุรี และสงขลา (สะเดา) โดยผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ชุมชนและผู้ประกอบการคาดว่าจะเกิดขึ้นคือ มีการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากการที่รายได้และเศรษฐกิจท้องถิ่นดีขึ้นจะเห็นได้จากการที่ในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงรายได้ของชุมชนและผู้ประกอบการเพิ่มสูงขึ้นจากการที่ค่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นเพิ่มสูงขึ้น การที่เศรษฐกิจท้องถิ่นและเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น รวมไปถึงการเข้ามาลงทุนของคนต่างถิ่นที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงขึ้น สิ่งน่าสนใจประการหนึ่งคือ เมื่อคณะผู้วิจัยถามว่าอาชีพที่ชุมชนคิดว่าน่าสนใจจะเปลี่ยนหรือทำเสริมหากมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดขึ้น ส่วนใหญ่ยังคงตอบว่าทำการค้าขายมากกว่าธุรกิจประเภทอื่นๆ

3.2 ผลกระทบทางด้านสังคม

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจมีผลกระทบต่อสภาพสังคมความเป็นอยู่ของประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ซึ่งอาจมีทั้งผลเชิงบวกและผลเชิงลบโดยที่ผลเชิงบวกอาจจะมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจการบริหารจัดการในพื้นที่การลดลงของปัญหาการย้ายถิ่นของคนในพื้นที่ไปทำงานในพื้นที่อื่นและจากผลสำรวจแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะช่วยให้สภาพสังคมดีขึ้น อย่างไรก็ตามก็อาจจะมีผลเชิงลบซึ่งเกิดจากประชาชนในบางส่วนที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคมใหม่ซึ่งอาจมีการแข่งขันที่สูงขึ้นจากคนในพื้นที่อื่นที่เข้ามาขณะเดียวกันแรงงานที่เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในพื้นที่ทั้งที่เป็นแรงงานต่างด้าวหรืออาจเป็นคนจากพื้นที่อื่นๆเข้ามาอาจส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่ได้จากผลสำรวจแบบสอบถามพบว่า มีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ยังคงวิตกกังวลกับผลเสียจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

3.3 ผลกระทบทางด้านความมั่นคงและการปกครอง

ในปัจจุบันการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบายกำกับและติดตามการทำงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยประกอบด้วยตัวแทนจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนซึ่งภายใต้ระเบียบนี้การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษในระดับนโยบายนี้ไม่ได้มีผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ในการบริหารปกครองของหน่วยราชการที่มีอยู่เดิมแต่อย่างใดและหากในอนาคตการบริหารงานของเขตเศรษฐกิจพิเศษในระดับพื้นที่แต่ละแห่งมีลักษณะ เป็นคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ตลอดจนภาคเอกชนและภาคประชาชนก็จะสามารถบริหารและดำเนินการได้โดยไม่กระทบต่ออำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆที่มีอยู่

3.4 ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ชุมชนและผู้ประกอบการมีความกังวลมากที่สุดคือ ปัญหาเรื่องการจราจรส่วนผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่รองลงมาเมื่อแยกตามกลุ่มกิจกรรมทางธุรกิจมีความแตกต่างกันชัดเจน เช่น ภาคธุรกิจที่ใช้แรงงานเข้มข้นกังวลถึงเรื่องปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในขณะที่ภาคธุรกิจการค้ากังวลเรื่องปัญหาขยะและของเสียอุตสาหกรรม และปัญหามลภาวะทางน้ำ ส่วนภาคธุรกิจบริการจะกังวลเรื่องผลกระทบจากมลภาวะทางอากาศ และฝุ่นละออง

4. การวิเคราะห์ประเด็นทางด้านกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ปัจจุบันเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถจัดตั้งได้ด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ.2556 อย่างไรก็ตามก็ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นเพียงกรอบการดำเนินการในเชิงรูปแบบเท่านั้น ไม่ใช่หลักเกณฑ์และวิธีการในเชิงเนื้อหาสาระทั้งไม่มีสถานะเทียบเท่ากับกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญที่จะยกเว้นสิทธิหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนได้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังคงได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามกฎหมายฉบับต่างๆข้อนี้จึงเป็นข้อพิจารณาสำคัญที่ผู้ปฏิบัติจะต้องทำให้แน่ใจว่าได้ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยอย่างน้อยให้ได้ตามมาตรฐานการดำเนินการของรัฐที่ได้บัญญัติในกฎหมายสมัยใหม่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะและมีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้งและดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจตลอดจนมาตรฐานต่างๆตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดไม่ว่าจะเป็นเรื่องกระบวนการในเชิงรายละเอียดระยะเวลาการพิจารณาเพื่ออนุมัติโครงการมาตรฐานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่นซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) จึงควรสนับสนุนและเร่งรัดให้มีการออกแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และร่างแผนแม่บท

4.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน โดยแบ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาทางกายภาพรายพื้นที่ที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน
- 2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นทางกฎหมายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน
- 3) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทยและการบรรเทาผลกระทบจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาทางกายภาพรายพื้นที่ที่จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน

ประเด็นที่ควรมีการพัฒนารายพื้นที่ที่ควรเร่งดำเนินการเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมหรือพื้นที่การค้าภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษมีดังนี้

1.แม่สอดควรเร่งปรับปรุงถนนสายแม่สอด - ตาก และ แม่สอด - เมะล่าย ประเทศเมียนมาร์ ให้เสร็จสมบูรณ์ รองรับการเดินทางได้เพิ่มขึ้น (กรมทางหลวง, สพพ.) แก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ (เทศบาลนครแม่สอด) ปรับปรุงอาคารด่านศุลกากร อาคารตรวจคนเข้าเมือง ให้รองรับปริมาณการเดินทางได้โดยไม่แออัด (กรมศุลกากร, ตม.)

2.กาญจนบุรี ควรเร่งสร้างทางหลวงพิเศษเชื่อมโยง บ.พุน้ำร้อน อ.เมือง มายังท่าเรือแหลมฉับ และท่าเรือทวาย (กรมทางหลวง, สพพ.) สร้างอาคารศุลกากร และตรวจคนเข้าเมืองที่เป็นมาตรฐานที่ด่านพุน้ำร้อน(กรมศุลกากร,ตม.)ตลอดจนเร่งหาพื้นที่ตั้งคลังสินค้าเพื่อรองรับอุตสาหกรรม (หอการค้า, กรมโยธาธิการและผังเมือง)

3.เชียงราย ควรเร่งสร้างทางเลียบ อ.เมือง จ.เชียงราย เพื่อลดความแออัดของถนนพหลโยธิน (กรมทางหลวงชนบท) ในส่วนของ อ.แม่สาย ควรพัฒนาระบบประปาให้เพียงพอต่อการใช้งาน (กปภ.) เร่งสร้างทางรถไฟจากเด่นชัยมายัง อ.แม่สาย อ.เชียงของ และ อ.เชียงแสน โดยมีศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าจากท่าเรือมายังรถไฟ (รฟท.) ในส่วนของเชียงแสน ควรจัดหาพื้นที่เพื่อสร้างคลังสินค้าห้องเย็นรองรับสินค้าจากมณฑลยูนนานประเทศจีน (หอการค้า, การท่าเรือ, การนิคมฯ) สำหรับเชียงของ ควรเพิ่มสถานพยาบาลในพื้นที่ (กระทรวงสาธารณสุข) เพื่อรองรับแรงงาน

4.อรัญประเทศ ควรเร่งสร้างด่านบ้านหนองเอี่ยน (กรมศุลกากร, ทล.) และสร้างถนน 4 เลน เลี่ยงเมืองอรัญ - ปอยเปต ยาว 30 กิโลเมตร เข้าสู่ตึงบอ ประเทศกัมพูชา (ทล., สพพ.) ปรับปรุงถนนเชื่อมด่านอรัญประเทศ - ปอยเปต (ทล.)

5. สะเดาควรสร้างด่านสะเดา 2 และทางด่วนหาดใหญ่ - สะเดา เพื่อรองรับการขนส่งสินค้า โดยเฉพาะ (ทล., กทพ., ตม., กรมศุลกากร) ปรับปรุงระบบน้ำประปาและคุณภาพน้ำประปาในพื้นที่ (กปภ.)

6. มุกดาหารควรเพิ่มคลังสินค้า (หอการค้า) เพิ่มสถานพยาบาลในพื้นที่ (กระทรวงสาธารณสุข) และเพิ่มศักยภาพในการผลิตน้ำประปา (กปภ.) เพื่อรองรับเขตอุตสาหกรรมทั้งนี้ในการพัฒนานั้น ภาครัฐควรมีบทบาทที่ชัดเจนในการกำหนดว่าแต่ละพื้นที่จะเป็นเขตอุตสาหกรรมหรือเขตการค้าประเภทใด และควรพิจารณาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นแผนแม่บทที่มีลำดับชัดเจนให้เหมาะสมกับความจำเป็นของประเภทอุตสาหกรรมที่กำหนดนั้น

4.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อประเด็นทางกฎหมายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดน

เนื่องจากสถานะของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 เป็นเพียงกรอบการดำเนินการในเชิงรูปแบบเท่านั้น ไม่ใช่หลักเกณฑ์และวิธีการในเชิงเนื้อหาสาระ ทั้งไม่มีสถานะเทียบเท่ากับกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญที่จะยกเว้นสิทธิหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังคงได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามกฎหมายฉบับต่างๆ ข้อนี้จึงเป็นข้อพิจารณาสำคัญที่ผู้ปฏิบัติจะต้องทำให้แน่ใจว่าดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยอย่างน้อยให้ได้ตามมาตรฐานการดำเนินการของรัฐที่ได้บัญญัติในกฎหมายสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะและมีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก

นอกจากนี้ปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้ง และดำเนินการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนมาตรฐานต่างๆตามที่ระเบียบสำนักกษากำหนดไม่ว่าจะเป็นเรื่องกระบวนการในเชิงรายละเอียด ระยะเวลาการพิจารณาเพื่ออนุมัติโครงการมาตรฐานเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) จึงควรสนับสนุนและเร่งรัดให้มีการออกแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และร่างแผนแม่บท

4.1.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมกับประเทศไทยและการบรรเทาผลกระทบจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนที่เหมาะสมทั้ง 2 ประเภท ได้สรุปไว้ในส่วนที่ 4.1.2 โดยกลยุทธ์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว คือ ในกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตควบคู่กับการมีบริการต่อเนื่องเช่น การขนส่งและโลจิสติกส์ ในระยะสั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้นไปดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์ร่วมทางด้านความมั่นคงและการจัดการแรงงานต่างด้าว มีการผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าว และการขึ้นทะเบียน จึงควรอยู่ในลักษณะขนาดใหญ่เกินไปมีรั้วรอบขอบชิดและกระจายตามเขตชายแดนที่มีข้อได้เปรียบเรื่องอุปทานแรงงานต่างด้าว

ในระยะยาว ควรเน้นพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ทดแทนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตบริเวณชายแดนเพื่อการแบ่งงานตามความชำนาญและการใช้สิทธิประโยชน์ เช่น GSP จากประเทศเพื่อนบ้านโดยให้ประเทศไทยผลิตในขั้นตอนหรืออุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานทักษะสูงใช้เทคโนโลยีสูงหรือต้องการสาธารณูปโภคที่ดีในการผลิต และประเทศเพื่อนบ้านผลิต

ในขั้นตอนหรืออุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้น และในระยะยาวควรมีการส่งเสริมการออกไปลงทุนเพื่อทดแทนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตบริเวณชายแดนในกรณีอุตสาหกรรมที่เน้นใช้แรงงานเข้มข้นซึ่งมาตรการดังกล่าวจะช่วยบรรเทาปัญหาการไหลทะลักของแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อการผลิตบริเวณชายแดน

ในกรณีของเขตเศรษฐกิจพิเศษในรูปแบบของเขตบริการแบบรวมศูนย์หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษขนาดใหญ่ควรอยู่ในแผนการพัฒนาประเทศ และเนื่องจากเป็นโครงการที่จะสำเร็จได้โดยจำเป็นต้องใช้เงินทุนสูงจึงควรเป็นการเลือกพื้นที่เพียงเขตเดียวเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาก่อน เช่นเดียวกับ Iskandar ในประเทศมาเลเซีย พื้นที่ดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่ชายแดน เพราะต้องพิจารณาองค์ประกอบอย่างอื่นควบคู่กันไปด้วย เช่น ความเหมาะสมในแง่ของการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและในประเทศการดึงดูดสำหรับผู้บริโภค(โดยเฉพาะจากต่างประเทศ)ความง่ายในการเข้าถึง (accessibility) ทั้งจากส่วนกลางและต่างประเทศ และการสนับสนุนจากแผนโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ

ในส่วนของการบรรเทาผลกระทบเชิงลบจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษคณะผู้วิจัยมีความเห็นดังต่อไปนี้

- ควรให้ภาคประชาสังคม / ภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการวางนโยบาย และปฏิบัติตามนโยบาย
- พิจารณาผลได้จากการให้สิทธิประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะกรณีของนักลงทุนจากต่างประเทศ
- เน้นการปฏิบัติงานตามหน่วยงานเดิมและให้หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมในคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี มีศักยภาพสูงในการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และมีขีดความสามารถเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจภาคตะวันตก ในด้านการค้าการลงทุนชายแดนได้อย่างดี เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี เมื่อเชื่อมโยงกับ ท่าเรือน้ำลึกทวาย จะทำให้สามารถขนส่ง และแปรรูปวัตถุดิบและสินค้าสู่ตลาดโลกได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยจะเป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักที่จะกระตุ้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมต่างๆ ของภาคตะวันตก สาเหตุที่พิจารณาว่าจังหวัดกาญจนบุรีมีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเมื่อเปรียบเทียบกับแนวพื้นที่อื่น เนื่องจาก

(1) การพัฒนานิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกทวายจะเปิดประเทศสู่เส้นทางเดินเรือใหม่ของโลก โดยจะมี Trans-border Corridor มาเชื่อมโยงกับไทยบริเวณบ้านพุน้ำร้อนจังหวัดกาญจนบุรี เป็นโอกาสในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี เพื่อรองรับอุตสาหกรรมหนักในนิคมอุตสาหกรรมทวายโดยจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนของกาญจนบุรี

(2) มีบริการสนับสนุนอย่างเพียงพอจากเมืองกาญจนบุรี (บริการธุรกิจ การศึกษา ฯลฯ)

(3) จังหวัดกาญจนบุรีสามารถเชื่อมโยงสู่กรุงเทพฯ ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีระยะทาง 128 กม. ถึง กรุงเทพฯ 258 กม. ถึงท่าเรือแหลมฉบัง และ 478 กม. ถึงชุมพร

(4) จังหวัดกาญจนบุรีมีพื้นที่ที่ใช้ในราชการทหารขนาดใหญ่ ซึ่งมีโอกาสขอใช้บางส่วน เพื่อจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(5) เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี เมื่อผนวกกับโครงการนิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือ น้ำลึกทวายจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขข้อจำกัดการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมของประเทศไทยและ สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต

สำหรับการค้าชายแดนด่านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีการค้าในระดับหนึ่งอยู่แล้ว ก็สมควรได้รับการพิจารณาในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เช่นเดียวกัน

การเตรียมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

(1)การพัฒนาโครงข่ายขนส่งคุณภาพสูงระหว่างกรุงเทพ - กาญจนบุรี - บ้านพุน้ำร้อน เพื่อเชื่อมโยงกับ Trans-border Corridor จากโครงการ Dawei Development เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้อง เร่งพิจารณาดำเนินการ เพื่อให้เกิดโครงข่ายขนส่งที่มีคุณภาพเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ และการค้า การลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ และเชื่อมโยงศักยภาพทาง เศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจพิเศษDaweiกับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี ซึ่งหมายรวมถึง ศักยภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันตกทั้งหมด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วย

- 1) แผนงานระบบรถไฟและลานกองตู้สินค้า (Depot)
- 2) แผนพัฒนาระบบทางหลวงพิเศษ กรุงเทพฯ-เมืองกาญจนบุรี-บ้านพุน้ำร้อน

(2) โครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรีที่ต้องเร่งพิจารณา คือ การเตรียมพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมพร้อมระบบจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ เพื่อการอุตสาหกรรมน้ำประปา ศูนย์ราชการและศูนย์ชุมชน ระบบการศึกษาและระบบสาธารณสุข ที่ตอบสนองการมีเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดกาญจนบุรี โดยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1) การจัดหาพื้นที่สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ประกอบด้วย นิคมอุตสาหกรรม ด้านศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมืองและด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งที่ตั้ง สำหรับหน่วยงานและบริการของรัฐที่จำเป็น

- 2) การวางแผนการใช้ที่ดิน
- 3) การวางแผนระบบไฟฟ้า
- 4) การวางแผนระบบน้ำ
- 5) การวางแผนนิคมอุตสาหกรรมและการบำบัดของเสียอุตสาหกรรม และ
- 6) การวางแผนสาธารณสุข การศึกษา แรงงานและความมั่นคงเพื่อรองรับ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี

การเตรียมกฎระเบียบสนับสนุนเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนกาญจนบุรี

(1)การออกระเบียบกำกับดูแลแรงงานต่างด้าวแบบมาเข้า - กลับเย็นบริเวณชายแดน ควรพิจารณาจัดทำระเบียบกำกับดูแลแรงงานต่างด้าวแบบมาเข้า - กลับเย็นบริเวณชายแดน เพื่อให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ซึ่งมีบทบัญญัติ กำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่บริเวณชายแดนติดกับประเทศไทย และเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีเอกสารใช้แทน หนังสือเดินทางสามารถขออนุญาตทำงานบางประเภทหรือบางลักษณะใน

ราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาหรือตามฤดูกาลหรือมาเข้ากลับเย็นเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ติดกับชายแดนหรือพื้นที่ต่อเนื่องได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นมาตรการรองรับการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้งที่ด้านพุน้ำร้อนและด่านพระเจดีย์สามองค์ ส่งเสริมการผลิตไปสู่พื้นที่ที่มีแรงงานจำนวนมาก

(2) การพิจารณาปรับปรุงสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น การให้สิทธิประโยชน์เท่ากับสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนใน 36 จังหวัดของเขต 3 ปัจจุบันกาญจนบุรีอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 2 เพื่อจูงใจในการย้ายฐานจากพื้นที่เศรษฐกิจหลัก มาสู่กาญจนบุรี ภาครัฐควรพิจารณาปรับเพิ่มสิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุน อาทิ โครงการในเขตหรือนิคมอุตสาหกรรม ควรได้รับสิทธิประโยชน์เท่ากับโครงการที่ตั้งในนิคมอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมใน 36 จังหวัด ของเขต 3 เช่นเดียวกับโครงการที่ยื่นขอรับการส่งเสริมซึ่งตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังและนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมในจังหวัดระยอง

(3) การออกระเบียบควบคุมการก่อสร้างอาคารบริเวณชายแดน ควรสำรวจและออกกฎหมายหรือประกาศกระทรวง ว่าด้วยควบคุมการก่อสร้างอาคารในพื้นที่สงวนเพื่อใช้ในราชการทหารหรือพื้นที่อนุรักษ์บริเวณบ้านพุน้ำร้อน เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาการเก็งกำไรราคาที่ดินและการรุกล้ำพื้นที่อนุรักษ์โดยเหตุที่ชายแดนไทย - สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ บริเวณจังหวัดกาญจนบุรี ยังไม่มีการปักปันเขตแดน

อีกทั้ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของรัฐ แต่การดำเนินโครงการ Dawei Development ได้กระตุ้นให้เกิดความจำเป็นต้องใช้ที่ดินในบริเวณดังกล่าวสูงขึ้น จนทำให้มีการเก็งกำไร และอาจมีการหลอกลวงประชาชน มีการรุกล้ำพื้นที่ที่ใช้ในราชการทหารและพื้นที่อนุรักษ์ รวมทั้งแนวเชื่อมต่อป่าเทือกเขาตะนาวศรี ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการปักปันเขตแดนไทย-สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ในอนาคต นอกจากนั้นควรกำหนด การใช้ที่ดินโดยแยกเป็นพื้นที่พัฒนาและพื้นที่สงวนซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ป้องกันผลกระทบต่อการปักปันเขตแดน พื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ที่มีความสำคัญทางการทหาร ทั้งนี้ควรห้ามการพัฒนาใดๆ ในพื้นที่สงวน ดังกล่าว ยกเว้นจุดเชื่อมต่อ Trans-border Corridor

บทบาทของกองกำลังทหาร

1. กองกำลังสุรสีห์

กองกำลังสุรสีห์ จัดตั้งจาก กองพลทหารราบที่ 9 ปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบเพื่อปกป้องอธิปไตยและรักษาผลประโยชน์ของชาติ โดยปฏิบัติตามแนวความคิดในการสถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดนด้านทิศตะวันตก ตั้งแต่จังหวัดกาญจนบุรี ,ราชบุรี,เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ตามเจตนารมณ์ของผู้บัญชาการทหารบก/ผบ.ศปก.ทบ. ดังนี้

1. การเฝ้าตรวจ และ ป้องกันชายแดน: ให้วางกำลังเพื่อควบคุมพื้นที่ให้ได้เปรียบต่อการปฏิบัติทางด้านยุทธวิธี โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่มีปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน รวมทั้งจัดระบบการแจ้งเตือนการรายงาน และการสั่งการ

2. การจัดระเบียบพื้นที่และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน: ดำเนินการขจัดเงื่อนไขที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยของประชาชน

3. การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน: การพบปะพัฒนาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับหน่วยทหาร และส่วนราชการในพื้นที่

ทุกระดับ เสริมสร้าง/จัดตั้งกำลังประชาชนให้มีขีดความสามารถในการป้องกันตนเองการเฝ้าตรวจ และ
แจ้งเตือนข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ

สำหรับ กรอบแนวความคิดในการจัดกำลังของ ศปก.ทบ. ดังนี้

1. ให้ดำรงความมุ่งหมายในการปรับปรุง พัฒนา และเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยให้
มีความพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจ
2. การใช้กำลังของ ทบ. เข้าปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่ได้รับมอบนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึง
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อความพร้อมรบของ ทบ.ในภาพรวม
3. การจัดกำลังในส่วนบังคับบัญชา ส่วนประสานงาน และส่วนสนับสนุน ของ ศปก.ทภ.,
ศปก.นสศ., บก.กกล., บก.ฉก.กรม ร./ม. และ บก.ควบคุมให้พิจารณาปรับปรุงโครงสร้างการจัดกำลังให้
มีขนาดกะทัดรัด และสมดุลกับหน่วยรอง
4. การจัดวางกำลังในพื้นที่รับผิดชอบ ควรแบ่งเป็น 3 ส่วน
  - 4.1 วางกำลังในลักษณะห้อมด้านทานแข็งแรง ในพื้นที่ล่อแหลมต่อการรุกร้าอธิปไตย
และสถานการณ์ภัยคุกคาม
  - 4.2 จัดให้มีกำลังเคลื่อนที่เร็วเพื่อแก้ไขสถานการณ์
  - 4.3 จัดเตรียมกองหนุนขนาดเล็กเพื่อแก้ไขปัญหาในภาพรวมของหน่วย

1.แนวคิดในการจัด/ใช้กำลังป้องกันชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบของกกล.สุรสีห์:

กกล.สุรสีห์ ได้จัดการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการนำนโยบายของ
ผบ.ศปก.ทภ.1 และ ผบ.ศปก.ทบ. มาเป็นแนวทางในการจัดกำลัง และการนำผลการปฏิบัติงานของ
หน่วย และปัญหาข้อขัดข้องของหน่วยในปี 60 มาเป็นหลักในการพิจารณาการจัดโครงสร้าง และ
ขั้นตอนการจัดกำลัง

1.1 สำหรับการจัดกำลังป้องกันชายแดนด้านทิศตะวันตก: กกล.สุรสีห์ พิจารณาจัด
และปรับการวางกำลังให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ในการเข้าควบคุมพื้นที่สันเขตกแดน
ไทย-เมียนมา ที่ยังคงมีการวางกำลังของ กกล.ชนกลุ่มน้อย และมีปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน
โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติตามพันธกิจ 3 ประการ ของ ทบ.1.) เฝ้าตรวจและป้องกันชายแดนเพื่อป้องกัน
การรุกร้าอธิปไตย และสกัดกั้นการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ตามแนวชายแดน 2.)การจัดระเบียบพื้นที่
และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการขจัดเงื่อนไข ที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ
และความปลอดภัย ของประชาชน และพร้อมเผชิญภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ 3.)การประสานความ
ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านการพบปะพัฒนาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความไว้วางใจ ระวังกัน
ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับหน่วยทหารและส่วนราชการในพื้นที่ทุกระดับ ดังนี้

1.1.1 ดำรงความมุ่งหมายในการปรับปรุง พัฒนา และการเสริมสร้างขีดความสามารถ
ของหน่วยให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเป็นการเตรียมกำลังที่จะปฏิบัติ ตามแผนต่างๆ
เพื่อให้สอดคล้องกับการเตรียมกองทัพกุ่มสู่นาคต

1.1.2 การใช้กำลังของ กกล.สุรสีห์ ที่จะเข้าปฏิบัติตามภารกิจต่างๆต้องคำนึงถึงความ
พร้อมรบตามที่ ทบ. กำหนด โดยเฉพาะหน่วยกำลังรบหลัก และหน่วยกำลังรบประจำพื้นที่ในระดับ
กองร้อย ซึ่ง กกล.สุรสีห์ จะใช้กำลังตามแนวทางของ ทบ. คือ ปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดนโดยการ
สนธิกำลังภายในหน่วยเดียวกัน

1.1.3 การจัดทำล้งในส่วนบังคับบัญชา ส่วนประสานงานและส่วนสนับสนุนของบก.กกล.สุรสีห์,บก.หน่วยเฉพาะกิจ และบก.ควบคุม โดยพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างให้มีขนาดเล็ก สมดุล เหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจ

1.1.4 การจัดทำล้งในพื้นที่รับผิดชอบ ฉก.ลาดหญ้า, ฉก.ทัพพระยาเสือ และ ฉก.จงอางศึก นั้น จะจัดทำล้งเป็น 3 ส่วน เป็นการวางกำลังในลักษณะยอมความต้านทาน ในพื้นที่ช่องทางที่ล่อแหลม และจัดให้มีกำลังเตรียมพร้อมเคลื่อนที่เร็ว ของ ฉก. เพื่อแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ พร้อมทั้งจัดเตรียมกองหนุนขนาดเล็กเพื่อแก้ไขปัญหาในภาพรวมของหน่วย ทั้งนี้หากกำลังดังกล่าวไม่เพียงพอ บก.กกล.สุรสีห์ สามารถใช้ กองร้อยเคลื่อนที่เร็ว กกล.สุรสีห์ ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ

1.1.5 พล.ร.9/กกล.สุรสีห์ ได้จัดเตรียมกำลังตามแผนเผชิญเหตุ ทั้งในส่วนกอง ร้อย.เตรียมพร้อม ทภ.1,กรม ร.ฉก. โดยให้ทุกส่วนมีความพร้อมในการปฏิบัติตามแผนต่างๆ เพื่อดำรงขีดความสามารถ ตามลำดับความเร่งด่วนในการใช้กำลัง

1.1.6 ในการจัดทำล้งปฏิบัติการกิจด้านการข่าวนั้น กกล.สุรสีห์ จะพิจารณาการจัดชุดปฏิบัติการข่าว ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ภัยคุกคามในพื้นที่ชายแดนที่รับผิดชอบ

1.1.7 การจัดทำล้งในด้าน ปจว. /ปชส. กกล.สุรสีห์ จะพิจารณาจัดกำลังให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมปัจจุบัน และแนวทางในการดำเนินการแต่ละเฉพาะพื้นที่ โดยการประสานกับ กอ.รมน.ภาค 1 สย.2 และ ขปส.กร.กกล.สุรสีห์ ในการจัดทำล้งเป็นหลัก

1.2 สำหรับรายละเอียดการวางกำลัง มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 กองกำลังสุรสีห์ รับผิดชอบพื้นที่ชายแดนด้านตะวันตกในเขต ทภ. 1 จาก จว.ก.จ. ถึง จว.ป.ข. คิดรวมความยาวตลอดแนวชายแดน ประมาณ 846 กิโลเมตร (หมู่บ้านในเขตไทยที่ติดแนวชายแดนรวมทั้งสิ้น 136 หมู่บ้านใน 30 ตำบล 17 อำเภอ) มีเทือกเขาตะนาวศรี เป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างไทยกับเมียนมาช่องทางเข้า - ออก 95 ช่องทาง (โดยยานพาหนะสามารถผ่านเข้า - ออกได้ จำนวน 22 ช่องทาง) พื้นที่ตรงข้ามได้แก่ รัฐกะเหรี่ยง รัฐมอญ และมณฑลตะนาวศรี ของประเทศเมียนมา ชุมชน หมู่บ้านเมียนมา ติดแนวชายแดนที่สำคัญ จำนวน 3 แห่ง

2. ภารกิจของ กกล.สุรสีห์

ในพื้นที่รับผิดชอบด้วยการจัดตั้งฐานปฏิบัติการ 38 ฐาน 28 จุดตรวจ 7 จุดตรวจร่วม และ 2 จุดตรวจทางน้ำ โดยมีการประกอบกำลังจาก 3 หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบ, 1 ชุดควบคุมทหารพรานที่ 14, 2 ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 และ 14 ทุกหน่วยจัดกำลังขึ้นควบคุมทางยุทธการกับหน่วยเฉพาะกิจป้องกันชายแดนของ กกล.สุรสีห์ ดังนี้

- ฉก.ลาดหญ้า (ร.29) : รับผิดชอบพื้นที่ อำเภอตามแนวชายแดน จว.ก.จ. จำนวน 5 อำเภอ (ประกอบด้วย อ.สังขละบุรี,อ.ทองผาภูมิ,อ.ไทรโยค,อ.เมือง และ อ.ด่านมะขามเตี้ย) โดยมีความยาวตลอดแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบเป็นระยะทาง 371 กิโลเมตร และมีช่องทางผ่านเข้า - ออก จำนวนทั้งสิ้น 43 ช่องทาง

- ฉก.ทัพพระยาเสือ (ร.9) : รับผิดชอบพื้นที่ อำเภอสวนผึ้ง,อำเภอบ้านคา จว.ร.บ. และ อำเภอหนองหญ้าปล้อง,อำเภอแก่งกระจาน จว.พ.บ. โดยมีความยาวตลอดแนวชายแดนทั้งสิ้น 193 กิโลเมตร (จว.ร.บ. 71 จว.พ.บ. 122 กม.) มีช่องทางตามแนวชายแดน 18 ช่องทาง (จว.ร.บ. 13 จว.พ.บ. 5 ช่อง)

- ฉก.จงอางศึก (ร.19) : รับผิดชอบพื้นที่ อำเภอดงขี้เหล็กตามแนวชายแดน ทั้ง 8 อำเภอ ของ จว.ป.ข. ความยาวตามแนวชายแดนทางบก 283 กิโลเมตร ความยาวตามแนวฝั่งทะเลอ่าวไทย 224 กิโลเมตร ช่องทางผ่านเข้า - ออก ตามแนวชายแดน จำนวน 34 ช่องทาง

2.1 การเตรียม/ใช้กองหนุนในระดับต่าง ๆ (พัน.ร. ฉก.กรม, กกล.): สำหรับในปี 61 พ.ร.9/กกล.สุรสีห์ มีแผนที่จะจัดเตรียมกองหนุนไว้แก้ไขสถานการณ์ตามแผนเผชิญเหตุ ดังนี้

2.1.1 ร้อย.ร.ตพ.ทก.1: ร.9 พัน.3, ร.19 พัน.1, ร.29 พัน.1 และป.พัน.9

2.1.2 กรม.ร.ฉก. : ร.9

การปฏิบัติงานตามพันธกิจ 3 ประการ : ในส่วนของ ฝยก.กกล.สุรสีห์

พันธกิจ : การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน : ได้มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ ด้วยการจัดกำลังลาดตระเวนพื้นที่ตามแนวชายแดนทั้งทางพื้นดินและทางอากาศ

พันธกิจ : การจัดระเบียบพื้นที่และแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ดำเนินการขจัดเงื่อนไข ที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยของประชาชน

การสกัดกั้น ยาเสพติด ตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ในห้วงที่ผ่านมาหน่วยได้จัดตั้งฐานปฏิบัติการ และจุดเฝ้าตรวจ บริเวณช่องทางตามแนวชายแดน ที่มีความเสี่ยงต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติด ทำการปิดล้อมตรวจค้นพื้นที่ต้องสงสัย ทั้งทางบก และทางน้ำ รวมทั้งได้บูรณาการกำลังกับส่วนราชการต่างๆ ในการจัดตั้งจุดตรวจร่วมตามเส้นทางสายหลักที่มุ่งเข้าสู่พื้นที่ตอนใน ๗ จุดตรวจร่วม

- จุดตรวจร่วมน้ำเกี๊ยก บนเส้นทางบ้านพระเจดีย์สามองค์ – อำเภอสังขละบุรี จว.ก.จ.
- จุดตรวจร่วมสะพานรันตี บ้านเกริงสะดา ตำบลปริงเผล อำเภอสังขละบุรี จว.ก.จ.
- จุดตรวจร่วมจงอ้าว ตำบลปริงเผล อำเภอสังขละบุรี จว.ก.จ.
- จุดตรวจร่วมสามแยกอำเภอทองผาภูมิ จว.ก.จ.
- จุดตรวจร่วมพองกะ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จว.ก.จ.
- จุดตรวจร่วมบ้านเขาหนีบ ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จว.ก.จ.
- จุดตรวจร่วมประจักษ์รัฐ ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จว.ป.ข.

ทั้งนี้ ได้ประสานงานความร่วมมือกับฝ่ายเมียนมา ในการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน มิให้มีการลักลอบนำเข้าประเทศไทย

การสกัดกั้นการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติ :

จากปัญหาที่เกิดจากการทำลายโดยการตัดไม้และการเผาป่า เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น การนำต้นไม้และถ่านไม้มาใช้หรือจำหน่ายเป็นโภคภัณฑ์ ในระหว่างที่ทำการเลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก และการสร้างที่อยู่อาศัย ส่งผลให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ในพื้นที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง กองกำลังสุรสีห์ จึงได้เพิ่มมาตรการความเข้มงวดในการลาดตระเวนทางพื้นดิน และทางอากาศ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมร่วมกับส่วนราชการ และประชาชนในพื้นที่แก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดตั้งเครือข่าย แหล่งข่าวประชาชนตามแนวชายแดน ให้มีส่วนร่วมในการแจ้งเบาะแสในการตัดไม้ทำลายป่า และร่วมกันดำเนินการปลูกป่า สร้างฝาย ขยายคูคลอง ในพื้นที่ที่มีการบุกรุก

การสกัดกั้นผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมือง :

จากปัญหาความต้องการแรงงานราคาถูกของผู้ประกอบการในประเทศ ประกอบกับการได้รับค่าตอบแทนจำนวนมากของกลุ่มขบวนการนำพา ส่งผลให้มีการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองในพื้นที่รับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา

กองกำลังสุรสีห์ จึงได้เพิ่มความเข้มข้นในการลาดตระเวน และร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่แก้ไขปัญหา โดยเฉพาอย่างยิ่ง การจัดตั้งเครือข่าย แหล่งข่าวประชาชนตามแนวชายแดน ให้มีส่วนร่วมในการ แจ้งเบาะแสเพื่อให้เกิดการสกัดกั้นผู้หลบหนีเข้าเมืองและจับกุมขบวนการนำพา มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับพันธกิจสุดท้าย : การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการพบปะพัฒนาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความไว้วางใจ ระหว่างกัน ดำเนินการพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับหน่วยทหาร และส่วนราชการในพื้นที่เป็นประจำทุกเดือน โดยเน้นการประสานเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมต่างๆ และการแก้ไขปัญหาในพื้นที่

แผนภาพที่ 3-4 เขตพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรสีห์

ที่มา : กองกำลังสุรสีห์

แผนภาพที่ 3-5 พื้นที่ทางการปกครองของประเทศพม่าฝั่งตรงข้ามความรับผิดชอบของ กกล.สุรสีห์

ที่มา : กองกำลังสุรสีห์

แผนภาพที่ 3-6 เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี(ไทย) กับโครงการท่าเรือน้ำลึกทวาย(เมียนมาร์)

ที่มา : กองกำลังสุรสีห์

สภาพภูมิประเทศและกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนในความรับผิดชอบของกองกำลังสุรสีห์

1.ปัจจุบันในพื้นที่รับผิดชอบของ กกล.สุรสีห์ มีช่องทางผ่านเข้า – ออกตามแนวชายแดนไทย - เมียนมา ตามกฎหมาย,กฎระเบียบ และประกาศต่าง ๆ จำนวน 4 ช่องทางได้แก่ ช่องทางพระเจดีย์สามองค์ ต.หนองลู อ.สังขละบุรี จว.กาญจนบุรี ปัจจุบันมี 4 สถานะ คือ

1.1 ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่อง การเปิดจุดผ่อนปรนการค้า และการสัญจรไปมาของประชาชนบริเวณชายแดนไทย - เมียนมา

ตามมติคณะอนุกรรมการเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราว สมช.ครั้งที่ 6/2535 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2535 โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 เปิดจุดผ่อนปรน เพื่อให้ประชาชนเมียนมา สัญจรไปมาและการค้าบริเวณด่านพระเจดีย์สามองค์โดยให้เข้ามาในเขตไทยได้เป็นระยะทาง 25 ก.ม. ถึงตลาดสุขาภิบาลวังกะ ต.หนองลู อ.สังขละบุรี ฝั่งเมียนมา อนุญาตให้ประชาชนไทยเข้าไปในเมียนมา ได้เป็นระยะทาง 25 ก.ม. ถึงน้ำตกของสัง อ.พญาทองชู แต่ปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมโดยในเขตประเทศไทยไปได้ไม่เกินบ้านน้ำเกร็ง และในเขตเมียนมา ไปได้ไม่เกินตลาดพญาทองชู

1.1.2 การสัญจรเข้า –ออกของบุคคลที่เข้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า กำหนดช่องทางเดียวที่ด่านพระเจดีย์สามองค์ โดยผ่านจุดตรวจที่กำหนดระหว่างเวลา 0600 – 1800 ของทุกวัน

1.1.3 การปฏิบัติเกี่ยวกับการเดินทางเข้า - ออกของบุคคล

1.1.3.1 กรณีประชาชนเมียนมาเดินทางเข้ามาในประเทศไทยให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

- ให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเมียนมาร์ ออกหนังสือรับรองการอนุญาตให้ประชาชนเมียนมาเดินทางเข้ามาในเขตประเทศไทย

- พิจารณาอนุญาตให้ประชาชนเมียนมาร์ที่เดินทางเข้ามา เพื่อวัตถุประสงค์ในการซื้อ - ขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภค เข้ามาในเขตประเทศไทยได้ถึงบริเวณตลาดสุขาภิบาลวังกะ ต.หนองลู อ.สังขละบุรี ของวันเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองไทย จะออกหนังสือรับรองการอนุญาตให้ถือไว้เป็นหลักฐาน และออกบัตรอนุญาตชั่วคราวเพื่อให้ประชาชนเมียนมา ติดที่เอกสารให้ชัดเจนตลอดเวลาที่อยู่ในเขตประเทศไทย

1.1.3.2 กรณีประชาชนเมียนมาเดินทางกลับออกไป

- แจ้งการเดินทางกลับต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองไทย
- คืนหนังสือรับรองการอนุญาตที่ฝ่ายไทยออกให้ และรับหนังสือรับรองที่ฝ่ายเมียนมาออกให้คืน จากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และให้กลับทางช่องทางเดิมที่เข้ามา

1.1.3.3กรณีคนไทยเดินทางออกไปเมียนมาร์ ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภค

- ผู้ที่จะเดินทางออกไปเขตสหภาพเมียนมาร์ ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการซึ่งรับรองว่าบุคคลนั้นเป็นคนไทย

-เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะพิจารณาอนุญาตให้อยู่ในเขตสหภาพเมียนมา ได้ตั้งแต่วันที่ 0600 - 1800 น. ของวันเดียวกัน และจะออกหนังสือรับรองการเดินทางให้ผู้เดินทางถือไว้เป็นหลักฐานแสดงต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเมียนมาร์

1.1.3.4 ในการเดินทางกลับจะต้องกลับเข้ามาทางช่องทางเดิมที่ใช้เดินทางออกไป และขอรับหลักฐานบัตรประจำตัวคืนจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง

1.1.4 ประเภทสินค้า ให้มีการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศไทย และเมียนมาได้ในวงเงินไม่เกิน 100,000 บาท ต่อคนต่อวัน ปัจจุบันปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมเป็นวงเงินไม่เกิน 500,000 บาทต่อคนต่อวัน ทั้งนี้ ต้องเป็นสินค้าประเภทที่ไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอื่นใด และต้องดำเนินการผ่านพิธีการทางศุลกากร

1.2 ประกาศจังหวัดกาญจนบุรี เรื่อง กำหนดมาตรการแนวทางปฏิบัติในการส่งออกวัสดุก่อสร้าง คนงาน เครื่องจักร น้ำมันเชื้อเพลิง และอื่น ๆ

เพื่อไปดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ในสหภาพเมียนมา เมื่อวันที่ 11 ส.ค.2541 โดยประกาศดังกล่าวสามารถใช้ดำเนินการได้ทุกช่องทางในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี มีการปฏิบัติดังนี้

1.2.1 ให้ผู้ประสงค์จะส่งออกวัสดุก่อสร้าง คนงาน เครื่องจักร น้ำมันเชื้อเพลิง และอื่น ๆ เพื่อดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ในสหภาพเมียนมา มายื่นคำร้องขออนุญาตที่ศาลากลางจังหวัดกาญจนบุรี (สำนักงานจังหวัด) พร้อมด้วยเหตุผลความจำเป็น และหลักฐานที่สำคัญ คือ

- รายละเอียดวัสดุก่อสร้างที่จะส่งออก ให้แจ้งรายการ และจำนวนของวัสดุก่อสร้างที่จะส่งออก
- รายละเอียดเกี่ยวกับคนงาน ให้แจ้ง ชื่อ - สกุล ที่อยู่ ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของคนงาน และหนังสือรับรองของผู้ว่าจ้างว่าได้ว่าจ้างให้ออกไปทำงานในสหภาพเมียนมา
- รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องจักร ให้แจ้งชนิดของเครื่องจักร หมายเลขเครื่อง ยี่ห้อ และจำนวน ถ้าเป็นรถยนต์ ให้แจ้ง ชนิดรถ หมายเลขเครื่อง ทะเบียน หมายเลขตัวถัง ยี่ห้อ และจำนวน
- รายละเอียดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ให้แจ้งชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิง และปริมาณที่จะนำออกไปใช้ในสหภาพเมียนมา
- สิ่งของอื่นๆ ให้แจ้ง ชนิด ขนาด และจำนวนที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้
- หนังสืออนุญาตให้นำวัสดุก่อสร้าง คนงาน เครื่องจักร น้ำมันเชื้อเพลิง และอื่นๆ เข้าไปดำเนินโครงการในสหภาพเมียนมา ได้จากทางการสหภาพเมียนมา

1.2.2 เมื่อผู้ประกอบการมายื่นคำร้องขออนุญาตที่จังหวัด (สำนักงานจังหวัด) พร้อมทั้งหลักฐานตามข้อ 1 แล้ว จังหวัดจะมีหนังสือสอบถามความเห็นไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกองกำลังสุรสีห์ ภายใน 2 วัน

1.2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกองกำลังสุรสีห์ จะพิจารณาความเหมาะสม ด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบต่อความมั่นคงบริเวณชายแดน ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ความไว้วางใจกันและกัน และกฎกระทรวงต่าง ๆ ของทางราชการแล้ว แจ้งความเห็นกลับมาให้จังหวัดทราบภายใน 3 วัน

1.2.4 เมื่อจังหวัดได้รับความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกองกำลังสุรสีห์แล้ว จะพิจารณาว่าสมควรอนุญาต หรือไม่ภายใน 2 วัน ถ้าอนุญาตจะแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ร้องทราบ และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกองกำลังสุรสีห์ ทราบผลการพิจารณาด้วย หากไม่อนุญาต จะแจ้งผู้ร้องทราบพร้อมด้วยเหตุผล

1.2.5 เมื่อผู้ร้องได้รับหนังสืออนุญาตแล้วให้นำหนังสืออนุญาตไปแสดงที่ด่านศุลกากร และ/หรือด่านตรวจคนเข้าเมืองสังขละบุรี แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินกรรมวิธีส่งออกต่อไป และมีหนังสือแจ้ง กองกำลังสุรสีห์ ก่อนส่งออก 3 วัน เพื่ออำนวยความสะดวกและความปลอดภัยและแจ้งจังหวัดทราบ การนำออกด้วย

1.3 ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ผ่อนผันเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวบริเวณ ด่านพระเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี จว.กาญจนบุรี เพื่อให้ชาวต่างประเทศเดินทางเข้า - ออก ได้เฉพาะเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น

โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 11 และมาตรา 23 แห่ง พ.ร.บ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ประกาศผ่อนผันเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวบริเวณด่านพระเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี จว.ก.จ. เพื่อให้ชาวต่างประเทศเดินทางเข้า - ออกบริเวณดังกล่าวได้เฉพาะ เพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น โดยให้เปิดทุกวัน ระหว่างเวลา 0830 - 1700 และกำหนดการปฏิบัติ ดังนี้

1.3.1 ให้ชาวต่างประเทศที่จะเดินทางออกนอกราชอาณาจักรทางด้านพระเจดีย์สามองค์ ลงชื่อเป็นหลักฐานกับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองประจำด่าน และเจ้าหน้าที่ต้องออกบัตรแสดงตนให้แก่ชาวต่างประเทศ

1.3.2 เมื่อชาวต่างประเทศเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรทางด้านพระเจดีย์สามองค์ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองประจำด่านจะต้องตรวจสอบว่ารายชื่อชาวต่างประเทศผู้เดินทางกลับเข้ามาในเขตไทยนั้น ต้องมีบัญชีรายชื่อของผู้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรที่ด่านพระเจดีย์สามองค์ได้จัดทำไว้ จึงอนุญาตให้ชาวต่างประเทศผู้นั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้ หากไม่มีบัญชีรายชื่อห้ามเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเด็ดขาด

1.3.3 ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้มงวดกวดขัน เรื่องการเดินทางเข้า - ออกของชาวต่างประเทศให้เป็นไปตามมาตรการดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งการค้าอาวุธสงคราม ยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ

1.3.4 อนึ่ง เมื่อมีการประกาศให้ด่านพระเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี จว.ก.จ. เป็นจุดผ่านแดนถาวรแล้ว ให้ปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวดังกล่าวทันที

1.4 เป็นเส้นทางอนุมัติ ตามมาตรา 3 พ.ร.บ.ศุลกากร

ประกาศให้เส้นทางจากด่านพระเจดีย์สามองค์ (จุดตรวจด่านศุลกากร) - สามแยกสังขละบุรี (ด่านศุลกากรสังขละบุรี) เป็นเส้นทางอนุมัติ สามารถนำเข้า - ส่งออกสินค้าโดยผ่านพิธีการทางศุลกากร ขอคิดเห็นตามรายงานของกองกำลังสุรสีห์(พ.ศ.2559)

1.4.1 สถานการณ์ด้านนี้ไม่มีการสู้รบ เนื่องจากรัฐบาลเมียนมา ได้มีการตกลงหยุดยิงกับชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้หน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่ทั้งสองฝ่าย มีความสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน ในส่วนของปัญหาด้านความมั่นคงอื่น ๆ หน่วยงานในพื้นที่สามารถดูแล และควบคุมได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาเขตแดนที่ทั้งสองฝ่ายต่างอ้างสิทธิ์ทับซ้อนในพื้นที่ดังกล่าว

1.4.2 ปริมาณการค้าที่ผ่านมามีมูลค่าประมาณกว่า 1.6 พันล้านบาทต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก จึงเป็นจุดที่มีศักยภาพ ที่จะยกฐานะขึ้นเป็นด่านถาวรได้ในอนาคต รวมทั้งจะเป็นจุดที่ช่วยเสริม และรองรับความแออัดจากด่านแม่สอด จว.ตาก ได้ด้วย

1.4.3 ฝ่ายเมียนมาให้ความสำคัญกับจุดนี้โดยขอให้ฝ่ายไทยช่วยเข้าไปพัฒนาเส้นทาง ซึ่งสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.) กำลังทำการศึกษา รวมทั้งให้

ฝ่ายเมียนมา กู้เงินดอกเบี้ยต่ำ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทางรถไฟไทยเคยยกชั้นหรือกับทางเมียนมา หลายโอกาส อย่างไรก็ตาม เมียนมายังไม่เคยตอบรับการเปิดจุดผ่านแดนถาวรในจุดนี้

1.4.4 เนื่องจากมีปัญหาเรื่องเขตแดน จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการประชุมหารือแนว ทางเลือกในการจัดตั้งจุดผ่านแดนขึ้นใหม่ ซึ่งกำหนดไว้ 3 จุด คือ (1) ยกกระต๊อบจุดเดิม (2) กำหนดจุด ที่สองที่ห่างจากจุดแรกไม่มาก ไม่มีปัญหาเรื่องเขตแดน และมีผลกระทบต่อประชาชนน้อย และ (3) จุดที่สามที่ห่างจากจุดแรกประมาณ 3 กิโลเมตร แต่จากการประเมินศักยภาพของพื้นที่ และผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้นแล้ว พบว่าจุดที่สองเป็นจุดที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตามต้องมีการประสานกับฝ่าย เมียนมา ว่าจะเห็นด้วยในจุดไหน

จุดผ่านแดนถาวรช่องทางบ้านพุน้ำร้อน

2. กระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการเปิดจุดผ่านแดนถาวร บ้าน พุน้ำร้อน หมู่ที่ 12 ต.บ้านเก่า อ.เมืองกาญจนบุรี จว.ก.จ. ด้วยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 พ.ค.55 เห็นชอบการเปิดจุดผ่านแดนถาวรบ้านพุน้ำร้อน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างราชอาณาจักร ไทย กับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งระหว่างสองประเทศ และเป็นการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า และการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการรองรับการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 11 และมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงประกาศเปิดจุดผ่านแดนถาวรบ้านพุน้ำร้อน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ราชอาณาจักรไทย ตรงข้ามกับบ้านทิกี เมือง ทวาย ภาคตะนาวศรี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยเปิดทำการระหว่างเวลา 0600 น. – 2000 น. ของทุกวัน

สรุป:

การศึกษาในบทที่ 3 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ผลการศึกษาสามารถ ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ทั้ง 2 ข้อดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ดังนี้ ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และบทบาทของกองกำลังทหารในงานด้าน ความมั่นคงชายแดนสรุปได้ว่า การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนทั้ง 10 โครงการ ในภาพรวมมุ่งประสงค์ด้านเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่นๆ ทั้งด้านสังคมจิตวิทยา และความมั่นคงทั้งในแง่โอกาสและภัยคุกคาม ในมิติเศรษฐกิจจะส่งผลดีในแง่การขยายตัว ทางการค้า การผลิต ปริมาณการค้าตามแนวชายแดน ด้านสังคมจิตวิทยาส่งผลดีในเรื่องลดการ เคลื่อนย้ายถิ่นฐานโดยการกระจายฐานการผลิตอันนำไปสู่ปัญหาสังคมเมือง ชุมชนแออัด เป็นต้น รวมถึงส่งผลดีในเรื่องความมั่นคงตามมาทั้งในเรื่องของการจัดระเบียบแนวชายแดน โดยเฉพาะการ จัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งมีความหลากหลาย ซับซ้อน การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงเป็นการจัดระเบียบพื้นที่ชุมชนตามแนวชายแดน อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่ง จะเกิดชุมชนขนาดใหญ่ ตามแนวชายแดนทั่วประเทศมีการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยเฉพาะจากแรงงานต่างชาติ นำมาซึ่ง ความเสี่ยงต่อปัญหาอาชญากรรม โรคระบาด การค้ามนุษย์ อาชญากรรม เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งต้องการ การจัดการรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะบูรณาการจากหลายหน่วยงาน มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลากหลาย ต้องการความประสานสอดคล้องมากขึ้น

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องที่กระทบต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังทหาร สรุปได้ว่า กิจกรรมทางทหารซึ่งเดิมการจัดตั้งกองกำลังป้องกันประเทศตามแนวชายแดนเป็นไปเพื่อตอบสนองภัยคุกคามตามรูปแบบเดิม(traditional threat)คือการป้องกันการรุกรานจากกองกำลังฝ่ายตรงข้ามตามรูปแบบ (conventional warfare) กิจกรรมจึงเน้นไปที่การลาดตระเวนและเฝ้าตรวจ ระบบข่าวกรองและงานกิจการพลเรือนเพื่อตอบสนองงานด้านยุทธการ แม้ในเวลาต่อมาจะมีการกิจเพื่อตอบสนองงานของรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการอื่นเพิ่มเติมขึ้น เช่น งานด้านยาเสพติด งานด้านแรงงานเถื่อน งานด้านผู้อพยพหนีภัยสงคราม งานด้านการค้ามนุษย์ เป็นต้น แต่งานเหล่านั้นก็ถือเป็นกิจเฉพาะ และแยกดำเนินการแต่ละเรื่องโดยไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรระดับรองมารับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน ในขณะที่เมื่อมีการจัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน(กอ.รมน.)ตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ.2550 ทำให้ กอ.รมน.เป็นองค์กรหลักในเรื่องความมั่นคงภายในเหล่านี้ รวมถึงการจัดการรับมือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตามที่นิยามขึ้นมาโดย สมช. ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจึงมีความหลากหลาย ซับซ้อนมากขึ้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่นั้นมากขึ้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติต่อการบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้นมากขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องประสานงานให้เกิดบูรณาการและเอกภาพมากขึ้น ทางทหาร อาจเรียกกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นเหล่านี้ว่าเป็นกิจกรรมในระดับยุทธการ (operational level) ซึ่งกองทัพพบในฐานะหน่วยงานหลักของ กอ.รมน. มีความจำเป็นที่จะต้องปรับรูปแบบการจัดองค์กรรวมถึงเทคนิคการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองต่อรูปแบบของภัยคุกคามที่เปลี่ยนไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลเพื่อผลประโยชน์โดยรวมของประเทศในที่สุด

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้องและกำหนดบทบาทของกำลังทหาร เพื่อสนับสนุนโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ในบทนี้จะวิเคราะห์เพื่อหาและกำหนดบทบาทของกองกำลังทหารในการสนองตอบต่อการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอันมีรูปแบบและบริบทต่างไปจากแนวคิดดั้งเดิมที่กำหนดภัยคุกคามจากนอกเขตแดนประเทศ กล่าวโดยเฉพาะคือกองกำลังทหารของฝ่ายตรงข้าม มาสู่แนวคิดการประเมินภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งมีขอบเขตที่กว้างขวางกว่าและมีความซับซ้อนกว่า ตลอดจนมีหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องมากมายทั้งในแง่การบริหารจัดการและความรับผิดชอบทางกฎหมาย โดยจะเริ่มจากการวิเคราะห์ภาพรวมของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน จากนั้นวิเคราะห์ผลกระทบและผลของการจัดตั้งระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC / อีอีซี) เพื่อหาความเชื่อมโยงระหว่างโครงการเหล่านั้น จากนั้นจึงวิเคราะห์ความเสี่ยงในแง่มุมมองความมั่นคงแล้วจึงกำหนดบทบาทที่เหมาะสมของกองกำลังทหารเพื่อรับมือกับภัยคุกคามหรือความเสี่ยงดังกล่าว

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

วิเคราะห์ภาพรวมโครงการ

1) โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC/อีอีซี)

EEC หรือ โครงการระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นแผนยุทธศาสตร์ต่างประเทศภายใต้ไทยแลนด์ 4.0 ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ที่ดำเนินการมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โครงการนี้เป็นภาพรวมของโครงการอีอีซีและโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดด้วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ย 8% ต่อปี จนถึงสมัยรัฐบาล คสช. จึงมีนโยบายที่จะพัฒนา “โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC)” บนพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และ ระยอง ซึ่งโครงการนี้จะต้องผลักดันการลงทุนอุตสาหกรรมแห่งอนาคตกับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายได้แก่ สาขายานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การท่องเที่ยวในกลุ่มรายได้ โดยจะต้องมีการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับโดยเชิญชวนให้เอกชนเข้ามาลงทุนที่ครอบคลุม 4 โมดูล 15 โครงการ ใช้เม็ดเงินในการลงทุนในระยะ 5 ปีไม่ต่ำกว่า 1.5 ล้านล้านบาทรวมถึงการลงทุนในอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เป็นอนาคต

เช่น อุตสาหกรรมการแพทย์ ทางบริษัท ฟุจิ ฟิล์ม คอร์ปอเรชั่น ผู้นำเทคโนโลยีการแพทย์ ของญี่ปุ่น ได้เข้าพบ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี เพื่อแสดงความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนในอีอีซี เช่นเดียวกับบริษัท อาลีบาบา ของแจ็ค หม่า ที่มีการซื้อกิจการค้าปลีกออนไลน์เพิ่มเติม ก็สนใจที่จะเข้ามาลงทุนสร้างคลังสินค้าในพื้นที่ EEC เพื่อกระจายสินค้าในไทย และในภูมิภาค CLMV เช่นกัน ด้วยข้อได้เปรียบด้านตำแหน่งที่ตั้งของประเทศ และศักยภาพในอุตสาหกรรมที่มีความเชี่ยวชาญเดิม ประกอบกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนของรัฐบาล การพัฒนาโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ EEC จะเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของเศรษฐกิจไทยในอุตสาหกรรมยุคหน้า และทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาคึกคักได้

2) โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน

คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่มี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน กำหนดให้ 3 จังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นพื้นที่เร่งด่วน ได้แก่ แม่สอด จว.ตาก อรัญประเทศ และสะเตา จว.สงขลา (จว.กาญจนบุรีเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจ ระยะ 2 ในเวลาต่อมา) แต่ยอมรับว่า เขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนค่อนข้างเงียบ แต่ต้องการให้เห็นว่า ในภาพรวม อีอีซีจะเน้นอุตสาหกรรมไฮเทค - หุ่นยนต์ เน้นเรื่องแรงงานซึ่งเป็นคนละกลุ่มกันกับเขตเศรษฐกิจตามแนวชายแดน แต่ทั้งนี้กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกรวมถึงภาคตะวันตกสามารถเชื่อมโยงกันได้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายอีอีซีตามที่รัฐบาลสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานไว้ในภาพรวมนั้น คณะรัฐมนตรีได้เคยมีวาระพิจารณาแผนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาภาคกลาง เพื่อเร่งรัดโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ในกรอบเวลาที่กำหนดคือ พัฒนาภาคกลางสู่มหานครทันสมัย และเป็นฐานการเชื่อมโยงประเทศไทยสู่เส้นทางขนส่งสองฝั่งทะเลระหว่างท่าเรือน้ำลึกทวายในเมียนมาร์ และท่าเรือภาคตะวันออกในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก(อีอีซี) โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลาง 6 ด้าน ได้แก่ (1)พัฒนากรุงเทพฯเป็นมหานครทันสมัยระดับโลกควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง (2)พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ และสร้างความเชื่อมโยงเพื่อกระจายการท่องเที่ยวทั่วทั้งภาค (3)ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตร และอุตสาหกรรม โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (4)บริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้งและคงความสมดุลของระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (5)เปิดประตูการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทวาย - ภาคกลาง - ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก และ(6)พัฒนาความเชื่อมโยงเศรษฐกิจและสังคมกับทุกภาคเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและลดความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ

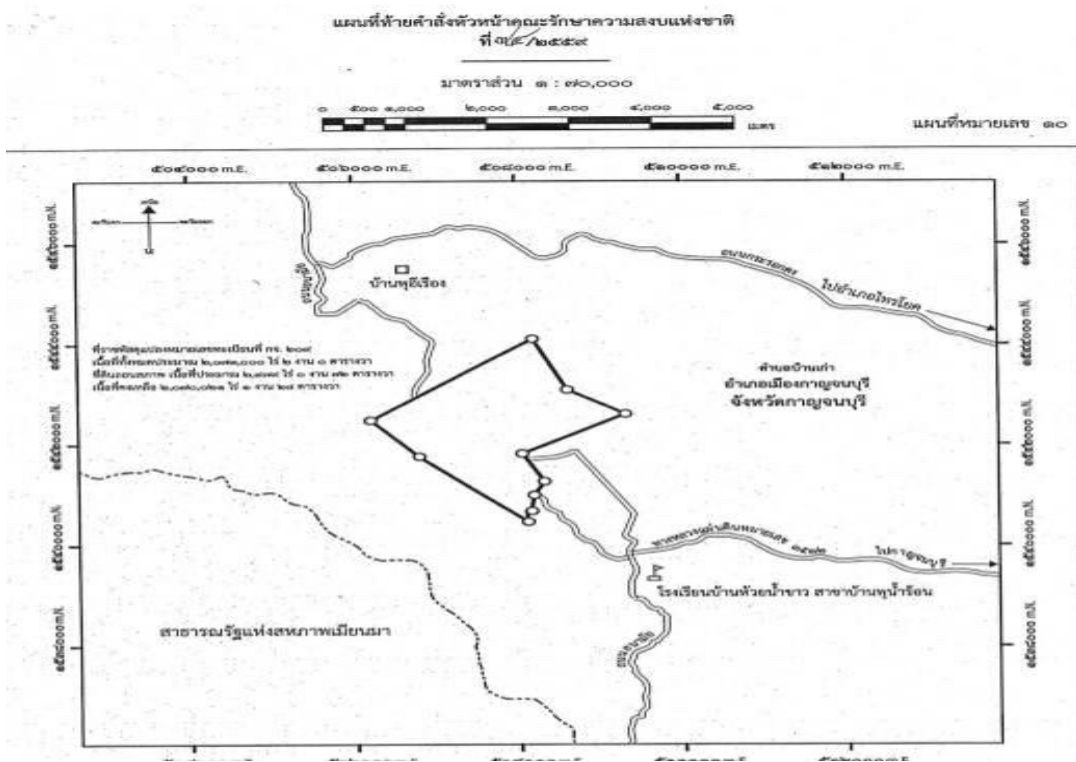
3) เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี

จว.กาญจนบุรี ได้จัดพื้นที่รองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ระยะที่ 2 ทั้งใน และนอกนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งรัฐบาลมุ่งหวังสร้างพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ การลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนภาคใต้ สิทธิประโยชน์จากปีโอไอจีจะต้องลงทุนใน 10 จังหวัด และต้องอยู่ในตำบล และอำเภอที่กำหนด โดยจะได้รับสิทธิประโยชน์ อาทิ ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 8 ปี ได้รับยกเว้นอากรขาเข้า

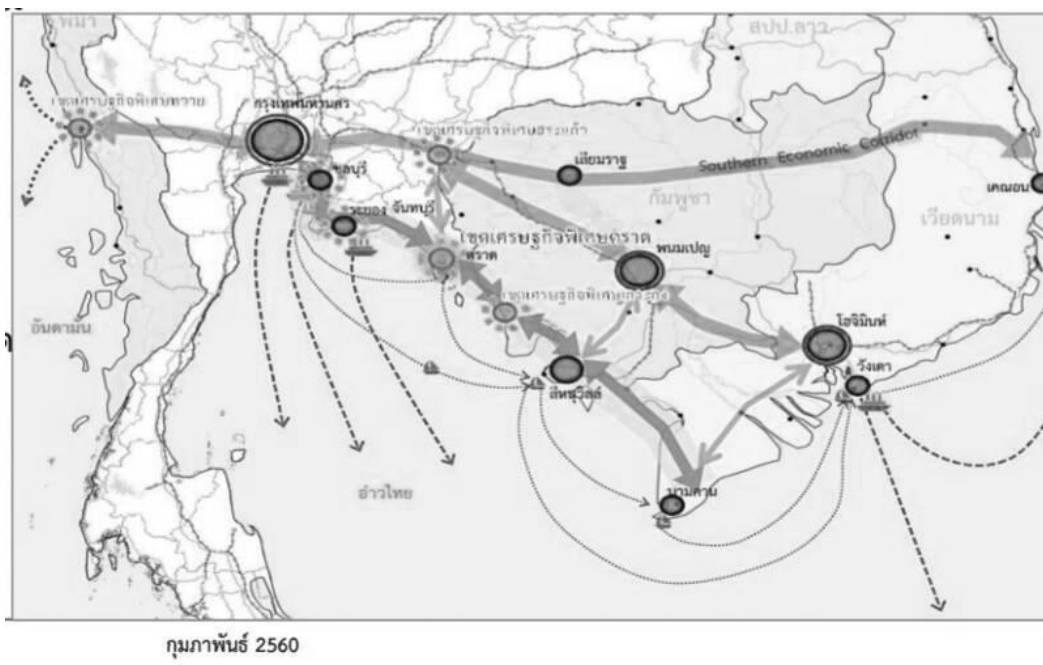
สำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก 5 ปี รวมถึงการผ่อนผันให้ใช้แรงงานต่างด้าว เป็นต้น การลงทุนพัฒนาที่ดินราชพัสดุในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่อ่าวบ้านเก่า อ.เมือง จ.กาญจนบุรี พื้นที่ 22,979 ไร่ ผลจากการที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) นำทีมประชุมกรม.สัญญาที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อรับฟังปัญหา และอนุมัติโครงการลงทุนในพื้นที่ ต่อมาได้มีการจัดประชุมกรม.สัญญาในพื้นที่ในพื้นที่ภาคกลาง โดยเตรียมอนุมัติยุทธศาสตร์ภาคกลางเชื่อมโยงเส้นทางขนส่งสองฝั่งทะเลระหว่างท่าเรือน้ำลึกทวาย ในเมียนมาและท่าเรือภาคตะวันออกในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี) ซึ่งจะทำให้เกิดภาพชัดเจนในการเชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออก - ตะวันตก รวมถึงภาคเหนือ (อ.แม่สอด จว.ตาก) และรวมถึงภาคกลางตามโครงข่ายคมนาคมที่มีอยู่เดิมเป็นระบบโลจิสติกส์ ขณะที่ภาคเอกชนเสนอให้ภาครัฐเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยเสนอให้เพิ่มประสิทธิภาพเครื่องจักรและอุปกรณ์ในภาคการผลิต พัฒนาสังคมผู้ประกอบการแบบบูรณาการ และเร่งรัดการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรีที่จะเชื่อมโยงกับเมียนมาร์ เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในอนาคตอันใกล้ของเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรีที่กำลังจะเกิดขึ้นในงานสัมมนาระดับชาติ 10 เขตเศรษฐกิจพิเศษโอกาสทองสู่เออีซีระดับการค้าการลงทุนที่ภาครัฐภาคเอกชนจัดขึ้นที่ จว.กาญจนบุรี หนึ่งในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทางภาคตะวันตกได้มีการพูดถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมเขตเศรษฐกิจพิเศษ กาญจนบุรี หัวใจสำคัญของการเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน คือโครงการท่าเรือน้ำลึกทวายซึ่งขณะนี้ยังติดปัญหาเรื่องถนนจากชายแดนไปถึงทวาย โดยจะมีการหารือกับทางเมียนมาร์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันเพื่อทำให้การเชื่อมโยงเกิดขึ้นได้จริงรวมถึงในเชิงท่องเที่ยวที่จะเชื่อมโยงไปยังเมียนมาร์รวมทั้งรัฐบาลกำลังจะมีโครงการที่สำคัญอีกโครงการคือ โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยอีกฝั่งจะเป็นโครงการทวายอีกข้างเป็นอีอีซี โดยมีกาญจนบุรีตัวเชื่อมโยงอยู่ตรงกลางซึ่งก็จะได้ประโยชน์จากการพัฒนาเป็นประตูเชื่อมระหว่างตะวันตกสู่ตะวันออกทางที่ปรึกษากรมธนาภิรักษ์ระบุว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี ทั้งหมด 8,193 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่กรมธนาภิรักษ์ได้รับมอบคืนจากกองทัพบก ก็จะมีการแบ่งโซนทั้งส่วนนิคมอุตสาหกรรม ส่วนราชการหรือการทำธุรกิจ ซึ่งชัดเจนแล้วว่าในส่วน 2,000 กว่าไร่ จะพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรม 1,000 ไร่ แนวชายแดนจะเป็นของกรมศุลกากรโดยขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการออกเอกสารสิทธิ์จากกรมที่ดิน และกรมธนาภิรักษ์

แผนภาพที่ 4- 1 แสดงถึงความเป็นประตู่เชื่อมโยงตะวันออก-ตะวันตก ของ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี

แผนภาพที่ 4-2 แสดงที่ตั้ง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.

ปัญหาและอุปสรรค

ในการวิเคราะห์ภาพรวมเพื่อหาความเชื่อมโยงทั้ง 3 ส่วนคือ โครงการอีอีซี โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน และโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน จว.กาญจนบุรี ได้ข้อสรุปในกรอบการวิเคราะห์ SWOT ในภาพรวมว่า จุดแข็งของจว.กาญจนบุรี คือ เป็นจุดกึ่งกลางหรือประตูเชื่อมระหว่างตะวันออกและตะวันตก เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ มีโครงการขนาดใหญ่รองรับ ทั้งสองภาคจึงเป็นโอกาสในการสร้างระบบห่วงโซ่อุปทานทั้งแรงงาน และวัตถุดิบ ผ่านระบบโลจิสติกส์ที่เป็นโครงข่ายทั่วถึงทุกพื้นที่ ขณะเดียวกันพบว่า มีจุดอ่อน และความเสี่ยงบางประการโดยเฉพาะด้านความมั่นคงที่จะต้องพิจารณาหามาตรการในการรับมือ นอกเหนือจากการพิจารณาภัยคุกคามจากกองกำลังฝ่ายตรงข้าม ซึ่งอันที่จริงแล้วหลายหัวข้อ มีความเกี่ยวพันการจนไม่อาจแยกจากกันได้อย่างชัดเจน การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต้องใช้การประสาน สอดคล้องทั้งในแง่กฎหมาย และฐานข้อมูล ดังนี้

- (1) ปัญหาแรงงานเถื่อน
- (2) ปัญหาการค้ามนุษย์
- (3) ปัญหาด้านสาธารณสุข เช่น โรคระบาด การที่แรงงานต่างชาติใช้ระบบรักษาของรัฐ ทำให้ประชาชนคนไทยเสียโอกาสหรือเป็นภาระของรัฐ
- (4) ปัญหายาเสพติด
- (5) ปัญหาอาชญากรรม และอาชญากรรมข้ามชาติ
- (6) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ด้านภาษี ศุลกากร การลักลอบขนสินค้าเถื่อน ธนบัตรปลอม
- (7) ปัญหาด้านระบบสังคม จิตวิทยา การเกิดชุมชนของแรงงานต่างชาติ การสมรส หรือมีครอบครัวข้ามชาติ ระบบสามโนประชากร หรือทะเบียนราษฎร
- (8) ปัญหาด้านการสนับสนุนระบบสาธารณสุขปภค ที่ต้องการความทั่วถึง

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากความสับสนในพัฒนาการด้านการติดต่อสื่อสารคมนาคม โครงข่ายถนนระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยง ทั้งนี้ยังเชื่อมต่อเครือข่ายทั่วประเทศ และข้ามประเทศอีกด้วย จะเกิดมีหน่วยงานราชการ บริษัท ห้างร้าน เอกชน และองค์กรภาคเอกชน ทั้งจากในประเทศ และต่างประเทศเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆจำนวนมาก การปฏิบัติงานของกองกำลังทหารจะเปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบการป้องกันประเทศรูปแบบเดิมคือ การตั้งกำลังตามแนวชายแดน การลาดตระเวนเฝ้าตรวจเข้าสู่รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนหลากหลายมากขึ้น การกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของกองกำลังทหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพสูงสุด

กำหนดบทบาทของกองกำลังทหารต่อโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อนรวดเร็วนี้กองกำลังทหารจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทที่อ่อนตัวแต่ชัดเจน เพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากเดิม ภารกิจตั้งรับตามแนวชายแดน ด้วยการ ลาดตระเวน เฝ้าตรวจ ตั้งด่านในรูปแบบเดิมจำเป็นต้องปรับรูปแบบให้หลากหลาย อ่อนตัว รวมถึงมีการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานหลากหลาย มีหัวข้อในการกำหนดบทบาทดังกล่าวที่สำคัญดังนี้

(1) ระดับปฏิบัติการ (level of operations) จากระดับยุทธวิธี (tactical level) ปรับเป็นยุทธวิธี และยุทธการ (operational level) นอกเหนือจากกองกำลังสุรสีห์จะเป็นเพียงหน่วยปฏิบัติการทางยุทธวิธีตามแผนป้องกันประเทศแล้ว ภายใต้บริบทใหม่ กองกำลังสุรสีห์จะเป็นหน่วยขับเคลื่อนบูรณาการประสานงานกำหนดแนวปฏิบัติให้กับหน่วยงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในมิติความมั่นคงรูปแบบใหม่ เป็นเสมือนศูนย์ปฏิบัติการของหน่วยงานในเขต (Combine - Tactical Operation Center : CTOC)

(2) ระบบฐานข้อมูลร่วมกับทุกภาคส่วนเชื่อมโยงด้วยข่ายอินเทอร์เน็ต (combine - database network centric) ข้อมูลดังกล่าวได้แก่ ข้อมูลทะเบียนราษฎร ข้อมูลทะเบียนรถยนต์ ข้อมูลกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องยาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติ ข้อมูลทะเบียนแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

(3) ระบบการข่าวกรองเฝ้าตรวจและการลาดตระเวน (Intelligence Surveillannce and reconnaissance : ISR) ที่เป็นเครือข่ายแบบบูรณาการ (Integrated network centric) เช่นการแจ้งเตือนเรื่องการขนถ่ายยาเสพติด สินค้าเถื่อน แรงงานเถื่อน เป็นต้น

(4) ระบบควบคุมบังคับบัญชา (C2) ระบบตัดสินใจ (Decision Making Procedure) และฝ่ายอำนวยการ (staffing system) รูปแบบใหม่ มีการบริหารจัดการสำนักงาน ขั้นตอนการปฏิบัติด้วยเทคนิคใหม่ เพื่อประหยัดทรัพยากรเวลา เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด ในแง่นี้มีการจัดหน่วยงานของกองกำลังสุรสีห์ขึ้นมาเพื่อตอบสนองกิจกรรมใหม่ๆนอกเหนือจากเดิมที่มีเพียงกองบัญชาการ หน่วยกำลัง และหน่วยสนับสนุนทางการรบและช่วยรบ เช่น การจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ร่วมระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้การประชาสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (one voice) รวมถึงประหยัดทรัพยากร จัดตั้งศูนย์ประสานงานร่วมพลเรือน - ทหาร (Combine Civil - Military Operation Center : C - MOC) เพื่อเป็นเสมือนประตูเชื่อมระหว่างหน่วยงานทหารและราชการ พลเรือนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ กิจกรรมรวมทั้งสองภาคส่วนจะเกิดขึ้นโดยผ่านช่องทางนี้ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการ (Board) ในกิจกรรมที่ต้องกำหนดนโยบายหรือต้องตัดสินใจระดับพื้นที่ ในมิติความมั่นคงหรือคณะทำงาน (working group : WG) เพื่อร่วมทำงานเฉพาะทางและเพื่อลดภาระของผู้บังคับบัญชา รวมถึงสร้างเอกภาพในความพยายาม (unity of effort) เนื่องจากมีหน่วยงานที่หลากหลายปฏิบัติงานร่วมกันในพื้นที่ สายการบังคับบัญชาเพียงอย่างเดียวไม่อาจสร้างเอกภาพได้

(5) ในระดับการจัดการแบบจุลภาค (micro management) เน้นการสร้างทหารระดับปัจเจกบุคคลเป็นผู้หม่ยุทธศาสตร์ (strategic Corporal) ในประเด็นนี้มีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ เนื่องจากบริบทของภัยคุกคามที่กว้าง ซับซ้อนแปรเปลี่ยนเร็ว ในขณะที่กำลังพลมีเท่าเดิมหรือจำกัด การใช้หน่วยทหารขนาดเล็ก ระดับหมู่หรือชุดปฏิบัติการเป็นสิ่งจำเป็น กำลังพลระดับบุคคลจึงต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ในสถานการณ์ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้อันส่งผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจในภาพรวมได้

สรุป

การศึกษาในบทที่ 4 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารในเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้คือ กองกำลังสุรสีห์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี ผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์การวิจัยสรุปได้ว่าเป็นไปตามปัจจัยสำคัญคือ สภาวะแวดล้อมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งมีความจำเป็นในการตอบสนอง แม้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะเป็นเพียงพื้นที่ส่วนหนึ่งใน จว.กาญจนบุรี ในขณะที่ยังมีพื้นที่อื่นใน จว.และอีกสาม จว.ที่ต้องรับผิดชอบ เนื่องจากมูลค่าของโครงการขนาดใหญ่ ก่อให้เกิดการผลิตและจ้างงาน การจัดระเบียบแรงงานต่างชาติ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นรายได้สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ตามในพื้นที่รับผิดชอบอื่นๆของกองกำลังสุรสีห์ก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของหน่วยไปในทิศทางเดียวกับในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ตามนิยามของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กองทัพต้องเผชิญ ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้แนวชายแดนเจริญเติบโตขึ้นเป็นชุมชนสมัยใหม่ มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ขึ้นและกิจกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นมากมาย มีความเชื่อมโยงทั้งระบบสื่อสารคมนาคม บทบาทใหม่ดังกล่าวนี้สามารถสรุปได้อย่างรวบรัดว่าเป็นบทบาทในระดับยุทธการนอกเหนือจากระดับยุทธวิธี ที่ต้องบูรณาการขับเคลื่อนหน่วยงานต่างๆในพื้นที่ให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพในความพยายาม เพื่อผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ ในระดับปัจเจกบุคคล กองกำลังสุรสีห์ต้องกำหนดบทบาททหารรายบุคคลให้มีคุณลักษณะที่มีความรู้ความสามารถรอบตัวในการแก้ไขปัญหา ปฏิบัติภารกิจให้บรรลุผลในภาพรวม ซึ่งเป็นคุณลักษณะของ "ผู้หม่ยุทธศาสตร์"

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารเพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และบทบาทของกองกำลังทหารในงานด้านความมั่นคงชายแดน 2) เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องที่กระทบต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังทหาร 3) เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติของกองกำลังทหาร เพื่อส่งเสริมการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นงานสนับสนุนด้านความมั่นคงเป็นหลัก ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลักโดยเมื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประกอบกับแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจนกระทั่งได้แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารเพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งในบทที่ 5 นี้ จะนำเสนอ 2 ประเด็นคือ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุป

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สรุปได้ว่า ในห้วงปี พ.ศ.2557 เป็นห้วงเวลาที่ภาวะเศรษฐกิจของโลกและประเทศหดตัว พิจารณาจากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ลดลง อัตราการส่งออกที่ลดลง กำลังซื้อภาคเอกชนต่ำ ในระดับมหภาค รัฐจำเป็นต้องใช้มาตรการทางการคลัง และเป็นภาคส่วนหลักในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กลับฟื้นขึ้นมา จึงเกิดโครงการภาครัฐโดยเฉพาะด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน หนึ่งในนั้นคือโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ 10 โครงการ เพื่อหวังกระตุ้นให้เกิดการผลิต การจ้างงาน รวมถึงการลดปัญหาอื่นๆ เช่น การขาดแคลนแรงงาน แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย เป็นต้น โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี เป็นหนึ่งในโครงการภาครัฐดังกล่าว ควบคู่ไปกับ จว.ตาก ในพื้นที่ภาคตะวันตกติดกับเมียนมาร์ ซึ่งมีความสำคัญต่อไทยในแง่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตชายแดนติดกันที่มากที่สุด แรงงานจากเมียนมาร์เป็นแหล่งอุปทานแรงงานที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมไทย ในขณะที่ชายแดนอันกว้างไกลนั้นปัญหาตามแนวชายแดน อันเนื่องมาจากการที่รัฐเมียนมาร์ ยังไม่สามารถสถาปนาความมั่นคงในประเทศได้อย่างเรียบร้อย เป็นเหตุให้ไทยต้องใช้นโยบายป้องกันประเทศด้วยการวางกำลังทหารไว้ตามแนวชายแดน สำหรับด้านทิศตะวันตกติดกับเมียนมาร์นั้น ไทยจัดวางไว้สองกองกำลังจากกองทัพบกตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คือในเขตภาคเหนือพื้นที่รับผิดชอบของ

กองทัพภาคที่ 3 กองกำลังนเรศวร ส่วนภาคกลางในความรับผิดชอบของกองทัพภาคที่ 1 กองกำลังสุรสีห์ ในพื้นที่ชายแดนของจังหวัด กาญจนบุรี,ราชบุรี,เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งกำลังหลักจัดจากกองพลทหารราบที่ 9 ปฏิบัติภารกิจป้องกันประเทศตามแนวชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งตลอดเวลาที่ผ่านมาคือการวางกำลัง ฝ้าตรวจ ตรวจค้น ลาดตระเวน โดยมี ภัยคุกคามหลักตามสมมติฐานคือกองกำลังฝ่ายตรงข้ามที่รุกราน ซึ่งถือว่าเป็นปฏิบัติการตามแบบ (conventional operations) ต่อมาเมื่อพื้นที่ชายแดนเจริญขึ้นการคมนาคมสะดวกขึ้นเกิดการ เคลื่อนย้ายผู้คนตามแนวชายแดน และเกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติตามมาในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ แรงงานเถื่อน การค้ามนุษย์ ยาเสพติด โรคระบาด การค้าของเถื่อน เป็นต้น กองกำลัง ก็จะได้รับภารกิจรูปแบบใหม่นี้มากขึ้น โดยเฉพาะการปราบปรามการลักลอบขนยาเสพติด ในห้วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านนี้ เราจะคุ้นเคยกับคำว่า "ปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือสงคราม" (Military Operations Other Than War : MOOTW) จนกระทั่งเมื่อเกิดพระราชบัญญัติการรักษา ความมั่นคงภายในอันเป็นต้นกำเนิดของการจัดตั้ง กอ.รมน. ในยุคใหม่ได้เกิดการนิยาม "ภัยคุกคามรูปแบบใหม่" (Non-traditional Threat) ขึ้นอย่างชัดเจน และได้มีการกำหนดภารกิจ ของทหารภายใต้กรอบ กอ.รมน. ใหม่นี้ให้ตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งมีความกว้าง ขับซ้อนและเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายกับหน่วยงานอื่นๆอีกหลายหน่วยงาน ดังนั้นบทบาท และภารกิจของกองกำลังทหาร ซึ่งในการศึกษานี้คือ กองกำลังสุรสีห์ จาก กองพลทหารราบที่ 9 ในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศจากรูปแบบเดิมจะต้องเปลี่ยนไป สู่การตอบสนองต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี รวมถึงการเชื่อมต่อกับโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) โดยที่ทั้งสอง โครงการ เป็นโครงการของรัฐขนาดใหญ่มูลค่ากว่าแสนล้านบาท จะเกิดการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน การคมนาคมติดต่อดังกล่าวมาด้วยปัญหาอันเป็นภัยคุกคามที่หลากหลายซับซ้อน ผลการศึกษา พบว่าในทางภูมิศาสตร์ จว.กาญจนบุรีมีจุดแข็งด้วยการเป็นประตูเชื่อมกึ่งกลางระหว่างตะวันออก และตะวันตก เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เป็นโอกาสในการสร้างระบบห่วงโซ่อุปทานทั้งแรงงาน และวัตถุดิบผ่านระบบโลจิสติกส์ที่เป็นโครงข่ายทั่วถึงทุกพื้นที่แต่มีจุดอ่อน และความเสี่ยงในเรื่อง ภัยคุกคามรูปแบบใหม่อันได้แก่ แรงงานเถื่อน การค้ามนุษย์ การบริการสาธารณสุขพื้นฐาน ยาเสพติด อาชญากรรมและอาชญากรรมข้ามชาติ สินค้าเถื่อนหรือธนบัตรปลอม ปัญหาด้านสังคม เช่น การจัด ระเบียบชุมชนชนชาติ และปัญหาการบริการระบบสาธารณสุขที่ไม่ทั่วถึง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ จะมีกฎหมายและองค์กรที่รองรับโดยเฉพาะจำนวนมาก ในพื้นที่เดียวกันการปฏิบัติการทางทหาร แต่เพียงหน่วยงานเดียวตามแนวชายแดนจึงมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กองกำลังสุรสีห์มีความจำเป็นที่จะต้องปรับรูปแบบการปฏิบัติการให้มีความอ่อนตัว หลากหลาย แต่ชัดเจนมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการอื่นมากขึ้น สมควรปรับระดับปฏิบัติการให้เป็นทั้งระดับ ยุทธวิธีที่ชัดเจนและมีระดับปฏิบัติการในระดับยุทธการที่มีการบูรณาการหน่วยงานต่างๆเข้าด้วยกัน สร้างระบบฐานข้อมูลร่วมโดยเฉพาะระบบฝ้าตรวจเตือนภัย ในการบริหารจัดการภายในองค์กร ของกองกำลังจำเป็นต้องปรับปรุงด้วยการนำเอาเทคนิคการบริหารเข้ามาใช้ในกระบวนการควบคุม บังคับบัญชาและอำนวยการรวมถึงการตัดสินใจ ในระดับบุคคล กำลังพลทุกคนของกองกำลัง ต้องได้รับการอบรมศึกษาให้เข้าใจสภาพแวดล้อม และรูปแบบภารกิจที่เปลี่ยนไป กำลังพลระดับ

ชุดปฏิบัติการขนาดเล็กมีความสำคัญต่อการบรรลุภารกิจในภาพรวม ถือเป็นผู้หม่ยุทธศาสตร์ที่มีความรู้ความชำนาญในหน้าที่และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องในสถานการณ์นั้นๆ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้เราทราบถึงความจำเป็นของภาครัฐในการจัดทำโครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในภาวะที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจหดตัว การส่งออกติดลบ จนนำมาสู่การจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน ในขณะที่เดียวกันทำให้เราทราบถึงความจำเป็นในการจัดตั้งกองกำลังทหารตามแนวชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งแต่เดิมนั้นมุ่งตอบสนองต่อภัยคุกคามจากกองกำลังนอกประเทศ ผลการศึกษาในประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงการตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรก

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 สรุปได้ว่า เมื่อการวางกำลังของทหารดั้งเดิมเป็นไปเพียงเพื่อตอบสนองภัยคุกคามจากกองกำลังนอกประเทศตามแนวชายแดนเป็นหลัก กิจเฉพาะของปฏิบัติการทางทหารจึงเป็นการวางกำลังตั้งรับ เผด็จการ ลาดตระเวน หาข่าวเป็นหลักในพื้นที่แนวชายแดน จนเมื่อพื้นที่ที่มีความเจริญขึ้น โครงข่ายการติดต่อคมนาคมสะดวกขึ้น การเคลื่อนย้ายของคนทั้งสองฝั่งมีมากขึ้น ในอีกทางหนึ่งจึงปรากฏภัยคุกคามรูปแบบใหม่เกิดขึ้นที่มีความหลากหลายซับซ้อน มีองค์กร หน่วยงานราชการอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อเกิดโครงการทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ขึ้น

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 สรุปได้ว่า ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการกำหนดบทบาทของกองกำลังทหารเพื่อให้ตอบสนองต่อภารกิจในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่นั้น ทั้งในแง่การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการของหน่วยงานในเขต (CTOC) ระบบฐานข้อมูลและระบบเผด็จการร่วม เพื่อการบูรณาการ รวมถึงการปรับการจัดภายในกองกำลังทหาร และการนำเทคนิคการบริหารมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ในเชิงนโยบาย

1. เนื่องจากกรอบเวลาในการศึกษาวิจัยอยู่ในห้วงของการเริ่มจัดตั้งโครงการมีโครงการขนาดใหญ่ทั่วเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน 10 โครงการ และเขตเศรษฐกิจระเบียงตะวันออก (EEC) ซึ่งรัฐบาล คสช. ริเริ่มขึ้นมา ระเบียบปัจจุบันยังคงมีการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายบางประการ ในขณะที่สถานการณ์ทางการเมือง จะเปลี่ยนผ่านสู่การเลือกตั้ง มีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่จึงจำเป็นต้องติดตามศึกษาความต่อเนื่องในระดับนโยบาย

2. เนื่องจากโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งชายแดนตะวันออก และตะวันตก มีความใกล้ชิดกับระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก ทั้งในแง่พื้นที่และเนื้อหาโครงการจึงสมควรศึกษาความสัมพันธ์ของโครงการเหล่านั้นทั้งในแง่การสนับสนุนกันหรือแข่งขันกันเอง

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ

1. กองกำลังสุรสีห์จัดตั้ง "ศูนย์ปฏิบัติการทางยุทธการ กกล." ขึ้น ในพื้นที่กองบัญชาการกองกำลัง มีหน้าที่รับผิดชอบระดับยุทธการ (operational level) ในพื้นที่รับผิดชอบภายในศูนย์นี้มีหน่วยงานเอกชน พลเรือน ที่รับผิดชอบ รวมถึงผู้แทนของการนิคมอุตสาหกรรมเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรีเข้าร่วมที่เรียกว่า "ศูนย์ประสานงานร่วมพลเรือน - ทหาร (C - MOC) เพื่อเป็นประจักษ์

เชื่อมกิจกรรมระหว่างหน่วยงานทหาร พลเรือน และองค์กรเอกชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย โครงสร้างเหล่านี้จะตอบสนองงานในเชิงบูรณาการนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะรวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้าน (board) เพื่อให้นโยบายและตัดสินใจจัดตั้งคณะทำงาน (working group) เพื่อดูแลงานเทคนิคและลดภาระผู้บังคับบัญชา

2. กองกำลังสุรสีห์จัดตั้ง ระบบฐานข้อมูลร่วมกับทุกภาคส่วนเชื่อมโยงด้วยโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (combine-database network centric) รวมข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญใช้งานร่วมกัน ได้แก่ ทะเบียนราษฎร์ รถยนต์ กลุ่มยาเสพติด อาชญากรข้ามชาติ ทะเบียนแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

3. กองกำลังสุรสีห์จัดทำระบบการข่าวกรอง ฝ้าตรวจและการลาดตระเวนที่เป็นเครือข่ายแบบบูรณาการ (Integrated ISR Network Centric)

4. กองกำลังสุรสีห์จัดทำเครื่องมือ และเทคนิคในการบริหารองค์กรด้านการควบคุม บังคับบัญชาและตัดสินใจ ได้แก่ ระเบียบปฏิบัติตามเวลา (การสรุป ประชุม สั่งการตามเวลา : battle rhytm) แนวปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน (drill) จัดทำหลักสูตรอบรม ให้กำลังพลที่จะปฏิบัติภารกิจมีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตน ปลุกฝังให้กำลังพลระดับปฏิบัติการมีภาวะผู้นำหน่วยขนาดเล็กที่สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องทันเวลาและบรรลุภารกิจรวม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากปัจจุบันการจัดตั้งโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี เป็นเพียงการเริ่มจัดตั้งโครงการ แม้จะมีความชัดเจนในเรื่องความเป็นไปได้ และความเชื่อมโยงกับ EEC แต่ยังไม่มีการเริ่มประมวลโครงการ (ข้อมูล ณ 30 พฤษภาคม 2561) ทำให้กิจกรรมหรือธุรกรรมยังขาดความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ผู้สนใจวิจัยคราวต่อไปจึงควรศึกษาตัวเลข การลงทุน การประมวล ประเภทและขนาดกิจกรรม รวมถึงผลกระทบที่ตามมา ในเชิงเศรษฐศาสตร์มากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมยุทธการ, กองทัพบก. คู่มือการปฏิบัติการข่าวสาร.ไม่ปรากฏสถานที่และสำนักพิมพ์, 2547.

ทอทหาร(นามแฝง). “สงครามสารสนเทศเพื่อครองความเหนือกว่าทางสารสนเทศ” (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก :<http://www.tortaharn.net> 2548.

ทอทหาร(นามแฝง). “ปฏิบัติการสารสนเทศ : มุมมองที่ขาดความเข้าใจ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

:<http://www.tortaharn.net> 2549.

สาละวิน อุทธรักษ์, “การปฏิบัติการข่าวสาร.” เอกสารประกอบการบรรยายโรงเรียนเสนาธิการทหารบก, 2549.

ภาษาอังกฤษ

DOA. Information Operations : Tactics, Techniques and Procedures (FM3-13). 2003.

Joint Publication 3-13. Information Operations. 2006.

PACOM. Multi-National Forces Standing Operating Procedure-Cobra Gold 2006 (MNFSOP-CG06). 2006.

Pugmire, Brian, LTC, PACOM. Information Operations. 2006.

ภาคผนวก

ความเป็นมาโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัด กาญจนบุรี

เขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนของประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นจากการผลักดันของธนาคาร เพื่อการพัฒนาเอเชีย (ASIAN DEVELOPMENT BANK: ADB) ภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ (ECONOMIC CORRIDORS) โดย ADB ได้บรรจุแผนการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษไว้เป็นแผนปฏิบัติการ (ACTION PLAN) เพื่อการเปลี่ยนระเบียงการขนส่ง (TRANSPORT CORRIDORS) ให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจซึ่งทาง ADB ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อเสนอแนะเชิงเทคนิคและกลยุทธ์ในการสร้างและดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนุภูมิภาค ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้ริเริ่มแผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 รวมถึงได้มีการกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์เพื่อผลักดันการพัฒนาในปี พ.ศ. 2556 ในรูปแบบของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีอีกทั้งผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ครั้งที่ 1/2557 ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ยังให้ความเห็นชอบพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทยใน 5 พื้นที่รองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสงขลาและจังหวัดตราด ต่อมาได้มีประกาศคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 อีก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครพนมและจังหวัดกาญจนบุรี

รัฐบาลได้มีความพยายามที่จะดำเนินการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ไปดำเนินการและขับเคลื่อน ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวการประชุมเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2547 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการแนวทางการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตากตามที่ สศช.เสนอ พร้อมทั้งมอบหมายให้ไปศึกษาความเหมาะสมเพิ่มเติม และเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2548 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2522 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีเจตนารมณ์ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตอุตสาหกรรมหรือเขตอุตสาหกรรมส่งออกเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรจนกระทั่งรัฐบาลได้สิ้นสุดวาระลง ต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวการประชุมเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2556 ได้มีมติเห็นชอบในหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น รวมทั้งจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถ

ให้บริการสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องมีกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาพื้นที่ของตนขึ้นเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจที่มีระบบสาธารณูปโภค บริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งมีกลไกที่ช่วยให้ราชการส่วนกลางและราชการภูมิภาคให้การสนับสนุนการดำเนินงานของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยจัดให้มีการมอบอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ ในส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่นให้สามารถสั่ง อนุญาต อนุมัติ ปฏิบัติราชการ หรือดำเนินการ อื่นใดที่หน่วยราชการจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียน ข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่น หรือการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พ.ศ. 2556 ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนพิเศษ 87ง วันที่ 24 กรกฎาคม 2556

จากนั้น คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่ง ที่ 72/2557 ลงวันที่ 19 มิถุนายน 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) โดยมีหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือรองหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่หัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติมอบหมาย เป็นประธานกรรมการและมีกรมประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประธานคณะกรรมการหอการค้าไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย มีเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขาธิการ และรองเลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ มอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในการนี้ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษประกาศกำหนดพื้นที่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) ฉบับที่ 1/2558 ลงวันที่ 19 มกราคม 2558 และฉบับที่ 2 /2558 ลงวันที่ 24 เมษายน 2558 ดังนี้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตราด เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนราธิวาส เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรี นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในคราวประชุมครั้งที่ 1/2558 เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 ยังได้มีมติ เห็นชอบให้มีการเตรียมการด้านการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

การจัดการศึกษาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับความหมาย ความมุ่งหมาย และหลักการ ตลอดจนระบบการศึกษาไว้ ดังนี้

มาตรา 4 การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้า ทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตราฐาน 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตาม ความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือ ต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้ นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือประสบการณ์การทำงาน

โดยมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการ การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยัง คณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และ มาตรา 41 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับ หนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลโท วุฒิชัย นาควานิช
วัน เดือน ปี เกิด	14 เมษายน 2506
การศึกษา	พ.ศ.2525 สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 23 พ.ศ.2530 ปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 34 พ.ศ.2533 หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารราบ รุ่นที่ 84 รร.ร.ศร. พ.ศ.2535 หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารราบ รุ่นที่ 58 รร.ร.ศร. พ.ศ.2539 หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 75
ประวัติการทำงานโดยย่อ	พ.ศ.2531 ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 19 พ.ศ.2537 ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 19 พ.ศ.2546 ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 9 พ.ศ.2556 ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๒๙ พ.ศ.2559 ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ 9 สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.2560 รองแม่ทัพภาคที่ 1
ตำแหน่งปัจจุบัน	พ.ศ.2561 ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองทัพบก สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติของกองกำลังทหารเพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้ง
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
ผู้วิจัย พลโท วุฒิชัย นาควานิช หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60
ตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองทัพบก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อ คสช.เข้ามามีการบริหารประเทศใน 22 พฤษภาคม 2557 มีโครงการทางเศรษฐกิจ เพื่อขับเคลื่อนประเทศที่สำคัญโครงการหนึ่ง คือโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมี ต้นกำเนิดจากคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 72/2557 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบาย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2557 (คือก่อนการจัดตั้งรัฐบาล คสช. ในเดือนสิงหาคม 2557 : ผู้วิจัย) โครงการนี้ได้รับการจัดสรรงบประมาณมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2557- 2560 รวม 3 ปี เป็นเงินประมาณ 20,500 ล้านบาท (สมหมาย ภาชี,ออนไลน์,2560) วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง และทุ่มเทสนับสนุนเพื่อการจัดเขตพื้นที่ชายแดนเพื่อนบ้าน เพื่อส่งเสริมให้นักลงทุนไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านั้น โดยรัฐจะลงทุนจัดพื้นที่ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานในการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง สนามบิน ศูนย์หรือสถานีขนส่งสินค้า ด้านศุลกากร ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การกำจัดขยะ เป็นต้น คล้ายนิคมอุตสาหกรรม พร้อมทั้งให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนไม่น้อยกว่าที่คณะกรรมการส่งเสริม การลงทุน (BOI) ให้อยู่ตามปกติทุกปี

เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558 นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้มีการออกประกาศของ คณะกรรมการ ฉบับที่ 1/2558 เรื่องการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษขึ้นมา 5พื้นที่ ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก มุกดาหาร สระแก้ว สงขลา และตราด ในวันที่ 24 เมษายน 2558 ก็มีการออกประกาศเรื่องการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ขึ้นมา อีก 5 เขต ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย นครราชสีมา เชียงราย นครพนม และกาญจนบุรี เมื่อพิจารณานโยบายของรัฐบาล คสช. ในห้วงเวลาดังกล่าวจะพบว่าเป็นการกำหนดนโยบายเพื่อ ตอบสนองสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2557 ซึ่งขยายตัวเพียงร้อยละ 0.7 เพราะมีข้อจำกัด จากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ โดยในช่วงครึ่งแรกของปี เศรษฐกิจไทยไม่ขยายตัวเนื่องจาก สถานการณ์ทางการเมืองส่งผลกระทบต่อการค้าเงินบางส่วนของภาครัฐและความเชื่อมั่นของ คริวเรือน ธุรกิจ รวมทั้งนักท่องเที่ยว ประกอบกับหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ทำให้ผู้บริโภค ระมัดระวังในการใช้จ่าย สถาบันการเงินระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อ นอกจากนี้การส่งออก ยังฟื้น ตัวช้าตามอุปสงค์ต่างประเทศที่ขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งไทยมีข้อจำกัดด้านการผลิตสินค้า ที่ใช้เทคโนโลยีสูง ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวธุรกิจจึงชะลอการผลิต และการลงทุนใหม่ออกไป ในช่วง ครึ่งปีหลังเศรษฐกิจไทยทยอยฟื้นตัวเป็นลำดับจากการใช้จ่ายภายในประเทศ และการท่องเที่ยว ที่ปรับตัวดีขึ้น อย่างไรก็ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจเป็นไปอย่างช้าๆ เพราะการส่งออกสินค้ายัง

อ่อนแอตามภาวะเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลัก โดยเฉพาะจีน ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศยุโรป นอกจากนี้ การใช้จ่ายของครัวเรือนยังถูกถ่วงด้วยรายได้เกษตรกรที่ตกต่ำ และภาวะหนี้ที่สูง ความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวยังไม่กลับมา เพราะหลายประเทศยังประกาศเตือนการเดินทางมาไทยโดยตลอด จนธุรกิจส่วนใหญ่ยังชะลอการลงทุนเพราะรอการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและรอภาครัฐลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เงินทุนเคลื่อนย้ายขาดดุลจากการที่นักท่องเที่ยวออกไปแสวงหาผลประโยชน์ในต่างประเทศมากขึ้น ทั้งการลงทุนโดยตรง และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เป็นสำคัญ (ธนาคารแห่งประเทศไทย,ออนไลน์ ,2558) ดังนั้นภาวะเศรษฐกิจดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ และการเร่งรัดการใช้จ่ายภาครัฐให้เป็นไปตามเป้าหมาย จากการศึกษาของภาคครัวเรือนที่ยังถูกจำกัดจากรายได้เกษตรกรที่อ่อนแอ จากสินค้าเกษตรที่ตกต่ำและภาระหนี้ที่อยู่ในระดับสูง

กองทัพไทยเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญของรัฐที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มีบทบาทภารกิจที่สำคัญและชัดเจน ดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

“มาตรา 52 รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพ แห่งอาณาเขต และเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ประเทศด้วย”

ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนา ประเทศในระยะยาวเพื่อขับเคลื่อนประเทศสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” มีประเด็นสำคัญทาง ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล โดยพัฒนาความร่วมมือกับ ประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียน พัฒนาพื้นที่ชายแดนและชายฝั่งทะเล เสริมสร้างความสัมพันธ์ด้าน วัฒนธรรมเร่งรัดจัดทำเขตแดน แก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมืองทั้ง ระบบ (วิทยาลัยเสนาธิการทหาร,ยุทธศาสตร์ทหาร 20 ปี,2560,5)ส่วนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558 - 2565 ได้กำหนดนโยบายในส่วนที่2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไปในเรื่องจัดระบบ การบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหา ข้อมูลผู้หลบหนีเข้าเมือง(วิทยาลัยเสนาธิการทหาร,6)สำหรับพระราชบัญญัติการจัดระเบียบ ราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2551 กำหนดอำนาจหน้าที่กระทรวงกลาโหมทั้งในด้านการทหาร เพื่อพิทักษ์เอกราชความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตลอดจนปกป้องพิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศ เพื่อความมั่นคงตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและ แก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน(วิทยาลัยเสนาธิการทหาร,7)โดยมียุทธศาสตร์ การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม 3 แนวคิด คือการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง,การผนึก กำลังป้องกันประเทศ และการป้องกันเชิงรุก มีประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ประเด็นคือ การสร้างความร่วมมือ ด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ การพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาความมั่นคง ของรัฐการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน การสร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน และ ปฏิบัติการทางทหารเพื่อรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ(วิทยาลัยเสนาธิการทหาร, 8-9)

กองพลทหารราบที่ 9 เป็นหน่วยขึ้นตรงของกองทัพภาคที่ 1 เป็นกองกำลังทางบก ที่รับผิดชอบความมั่นคง โดยเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคตะวันตกในเขตจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี

เพชรบุรี จนถึงประจวบคีรีขันธ์ คิดเป็นความยาวเขตแนวชายแดน 846 กิโลเมตร โดยที่ความรับผิดชอบตามแนวชายแดนนั้นจะอยู่ในกรอบของการปฏิบัติงานของกองกำลังสุรสีห์ซึ่งกองพลทหารราบที่ 9 เป็นหน่วยหลักในการจัดตั้ง ประกอบด้วย

- หน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี
- หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดราชบุรี และเพชรบุรี
- หน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ชุดควบคุมทหารพรานที่ 14
- ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13
- ชุดควบคุมตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

กองกำลังสุรสีห์รับผิดชอบตามแนวชายแดนด้วยการปฏิบัติงานตามพันธกิจ 3 ประการ ได้แก่ การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดนการจัดระเบียบพื้นที่ และการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ตลอดจนการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้นเมื่อรัฐบาลจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดกาญจนบุรี จึงถือเป็นการริเริ่มความรับผิดชอบโดยตรงของกองกำลังสุรสีห์ในการสนับสนุนโครงการดังกล่าวเนื่องจากเป็นโครงการเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของภาครัฐ นอกเหนือจากการปฏิบัติทางทหารตามแนวชายแดนโดยทั่วไปกรอบการปฏิบัติงานของกองกำลังสุรสีห์จะมีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจากมีหน่วยงานและภาคเอกชนทั้งฝ่ายธุรกิจ แรงงานต่างชาติ(นอกเหนือจากแรงงานท้องถิ่น)มีกฎหมายใหม่ๆเกิดขึ้นมีอาชญากรรมหรือภัยคุกคามรูปแบบใหม่เกิดขึ้น การรับมือกับปัญหาเหล่านี้ในอนาคต มีความจำเป็นที่จะต้องบูรณาการกับองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนตลอดจนหน่วยงานระหว่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้เกิดเอกภาพในการบังคับบัญชา(Unity of command) และเอกภาพในความพยายาม(Unity of effort) การปฏิบัติงานทางทหารของกองกำลังสุรสีห์นอกเหนือจากการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี(tactical level)แล้วมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างบูรณาการในระดับยุทธการ(Operational level)เพื่อให้การประสานงานกับองค์กรต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการวิจัยเรื่อง “กรอบการปฏิบัติงานในระดับยุทธการของกองกำลังสุรสีห์เพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี” นับเป็นประเด็นที่น่าศึกษาและจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดตั้งโครงการดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของ การวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และบทบาทของกองกำลังทหารในงานด้านความมั่นคงชายแดน
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อขัดข้องที่กระทบต่อการปฏิบัติงานของกองกำลังทหาร
3. เพื่อกำหนดแนวทางของกองกำลังทหาร ในการสนับสนุนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเน้นงานสนับสนุนด้านความมั่นคงเป็นหลัก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- การจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตามนโยบายรัฐบาล
- ความเกี่ยวข้องของกองกำลังทหารต่อความมั่นคงบริเวณเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
- การบูรณาการงานด้านความมั่นคงโดยกองกำลังทหารให้สอดคล้องกับการบริหารงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานในระดับยุทธการ (Operational level) ของกองกำลังทหาร ที่จะต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานพลเรือน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

- การศึกษาครั้งนี้กระทำในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีในความรับผิดชอบของกองกำลังทหารที่จัดจาก กองพลทหารราบที่9 โดยมีหน่วยปฏิบัติคือ กองกำลังสุรสีห์

3. ขอบเขตด้านประชากร

- ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนผลการศึกษาจะสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในเรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ได้แก่ ประธานหอการค้า จว.กาญจนบุรี, จว.ราชบุรี จว.เพชรบุรี และ จว.ประจวบคีรีขันธ์ นายด่านศุลกากรสังขละบุรี นายด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจของกองกำลังทหาร คือหน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ และหน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก

4. ขอบเขตด้านเวลา

เวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ พ.ย.2560 - พ.ค.2561

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “กรอบการปฏิบัติงานด้วยยุทธการของกองกำลังสุรสีห์เพื่อส่งเสริมโครงการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการวิจัยทางเอกสาร (documentary research) โดยใช้แนวคิดทฤษฎี สองส่วนคือ โครงสร้างการจัดระดับสงคราม (level of war) : ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี กับแนวคิดทฤษฎีรายได้ประชาชาติ (National Income) ด้านรายจ่าย โดยทฤษฎีแรกมุ่งศึกษาโครงสร้างองค์กร ภารกิจ บทบาทของกองกำลังสุรสีห์ ในเรื่องการป้องกันประเทศตามแนวชายแดนเพื่อมุ่งการวิเคราะห์สู่กรอบการปฏิบัติงานในระดับยุทธการ (Operational level) ให้สามารถสนับสนุนโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทฤษฎีรายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายนั้น มุ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของรัฐในการกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในขณะที่เศรษฐกิจชะงักงันผ่านการจัดตั้งโครงการดังกล่าว ข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) จะเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนทฤษฎีรายได้ประชาชาติด้านรายจ่ายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.การรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ

ข้อมูลด้านการจัดตั้งกองกำลังสุรสีห์ โครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่รวบรวมจาก คำสั่งของกองทัพบก กองทัพอากาศที่ ๑ กองพลทหารราบที่ ๙ และกองกำลังสุรสีห์ หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า,หน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ และหน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก ข้อมูลด้านการจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้จาก ราชกิจจานุเบกษา เอกสารคำสั่ง คสช. หนังสือพิมพ์ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ

ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง

- ประธานหอการค้า จว.กาญจนบุรี, จว.ราชบุรี, จว.เพชรบุรี และจว.ประจวบคีรีขันธ์ ในเรื่อง สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลสถิติการค้าชายแดน วิสัยทัศน์ด้านการค้าชายแดน ผลดีและผลกระทบจากการจัดตั้งโครงการ

- นายด่านศุลกากรสังขละบุรี นายด่านศุลกากรประจวบคีรีขันธ์ ในเรื่อง การค้าชายชายแดน

- ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจลาดหญ้า ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจทัพพระยาเสือ และผู้บังคับ หน่วยเฉพาะกิจจงอางศึก ในเรื่องความรับผิดชอบด้านความมั่นคงฝ่ายทหารในพื้นที่รับผิดชอบ

2.การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยหลักแล้วจะวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นหลัก สนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงปริมาณด้านการค้าชายตามแนวชายแดน และข้อมูลเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งโครงการ

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้เราทราบถึงความจำเป็นของภาครัฐในการจัดทำโครงการ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในภาวะที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจหดตัว การส่งออกติดลบ จนนำมาสู่การจัดตั้งโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน ในขณะเดียวกันทำให้เราทราบถึงความจำเป็นในการจัดตั้งกองกำลังทหารตามแนวชายแดนตามแผนป้องกันประเทศ ซึ่งแต่เดิมนั้นมุ่งตอบสนองต่อภัยคุกคามจากกองกำลังนอกประเทศ ผลการศึกษาในประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงการตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรกเมื่อการวางกำลังของทหารดั้งเดิมเป็นไปเพียงพอเพื่อตอบสนอง ภัยคุกคามจากกองกำลังนอกประเทศตามแนวชายแดนเป็นหลัก กิจเฉพาะของปฏิบัติการทางทหาร จึงเป็นการวางกำลังตั้งรับ เผ่าตรวจ ลาดตระเวนหาข่าวเป็นหลักในพื้นที่แนวชายแดน จนเมื่อพื้นที่ มีความเจริญขึ้น โครงข่ายการติดต่อคมนาคมสะดวกขึ้น การเคลื่อนย้ายของคนทั้งสองฝั่งมีมากขึ้น ในอีกทางหนึ่งจึงปรากฏภัยคุกคามรูปแบบใหม่เกิดขึ้นที่มีความหลากหลายซับซ้อน มีองค์กร หน่วยงานราชการอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อเกิดโครงการทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ขึ้น ผลการศึกษานี้จึงตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อ2

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงแนวทางในการกำหนดบทบาทของกองกำลังทหารเพื่อให้ตอบสนองต่อการกิจการในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่นั้น ทั้งในแง่การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการของหน่วยงานในเขต(CTOC)ระบบฐานข้อมูลและระบบเผ่าตรวจร่วม เพื่อการบูรณาการ รวมถึงการปรับ

การจัดภายในกองกำลังทหารและการนำเทคนิคการบริหารมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน นับเป็น การตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยข้อที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. กองกำลังสุรสีห์จัดตั้ง "ศูนย์ปฏิบัติการทางยุทธการกล." ขึ้น ในพื้นที่กองบัญชาการ กองกำลัง มีหน้าที่รับผิดชอบระดับยุทธการ (operational level) ในพื้นที่รับผิดชอบภายในศูนย์นี้ มีหน่วยงานเอกชน พลเรือน ที่รับผิดชอบ รวมถึงผู้แทนของการนิคมอุตสาหกรรมเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรีเข้าร่วมที่เรียกว่า "ศูนย์ประสานงานร่วมพลเรือน – ทหาร (C - MOC) เพื่อเป็นประตู เชื่อมกิจกรรมระหว่างหน่วยงานทหาร พลเรือน และองค์กรเอกชน ในพื้นที่ซึ่งรวมถึง เขตเศรษฐกิจ พิเศษด้วย โครงสร้างเหล่านี้จะตอบสนองงานในเชิงบูรณาการนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะรวมถึงการ จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้าน (board) เพื่อให้นโยบายและตัดสินใจจัดตั้งคณะทำงาน (working group) เพื่อดูแลงานเทคนิคและลดภาระผู้บังคับบัญชา

2. กองกำลังสุรสีห์จัดตั้ง ระบบฐานข้อมูลร่วมกับทุกภาคส่วนเชื่อมโยงด้วยโครงข่าย อินเทอร์เน็ต (combine-database network centric) รวมข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญใช้งานร่วมกัน ได้แก่ ทะเบียนราษฎร รถยนต์ กลุ่มยาเสพติด อาชญากรข้ามชาติ ทะเบียนแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

3. กองกำลังสุรสีห์จัดทำระบบการข่าวกรอง เผ่าตรวจและการลาดตระเวนที่เป็นเครือข่าย แบบบูรณาการ (Integrated ISR Network Centric)

4. กองกำลังสุรสีห์จัดทำเครื่องมือ และเทคนิคในการบริหารองค์กรด้านการควบคุม บังคับบัญชาและตัดสินใจ ได้แก่ ระเบียบปฏิบัติตามเวลา (การสรุป ประชุม สั่งการตามเวลา : battle rhytm) แนวปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน (drill) จัดทำหลักสูตรอบรม ให้กำลังพลที่จะปฏิบัติการกิจ มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตน ปลูกฝังให้กำลังพลระดับปฏิบัติการมีภาวะผู้นำหน่วยขนาดเล็กที่ สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องทันเวลา และบรรลุภารกิจของหน่วยเหนือ ตามแนวคิด “ผู้บังคับหมู่ยุทธศาสตร์”

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากปัจจุบันการจัดตั้งโครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จว.กาญจนบุรี เป็นเพียง การเริ่มจัดตั้งโครงการ แม้จะมีความชัดเจนในเรื่องความเป็นไปได้ และความเชื่อมโยงกับ EEC แต่ยังไม่มีการเริ่มประมวลโครงการ (ข้อมูล ณ 30 พฤษภาคม 2561) ทำให้กิจกรรมหรือธุรกรรมยังขาด ความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ผู้สนใจวิจัยคราวต่อไปจึงควรศึกษาตัวเลข การลงทุน การประมวล ประเภทและขนาดกิจกรรม รวมถึงผลกระทบที่ตามมา ในเชิงเศรษฐศาสตร์มากขึ้น